

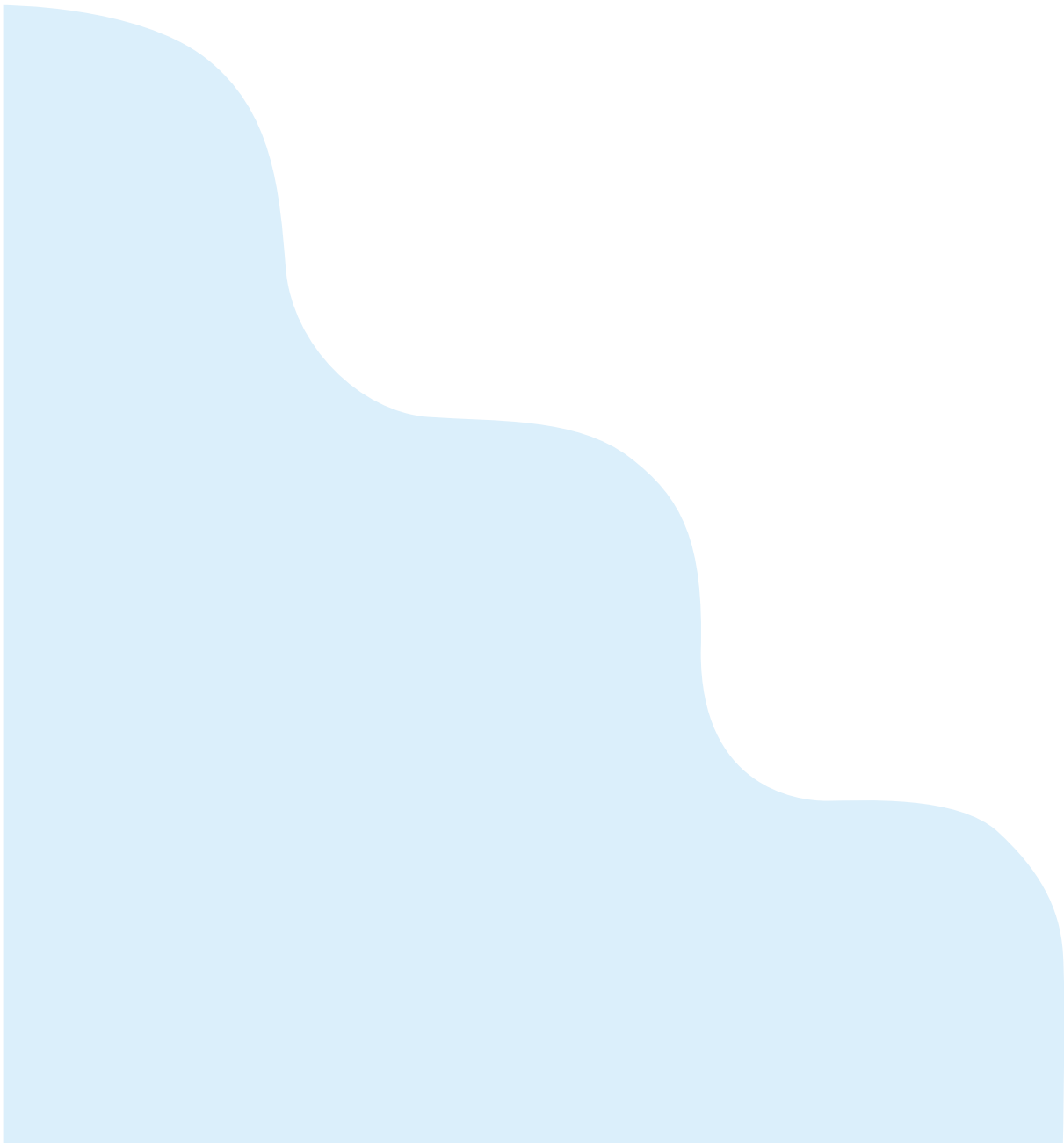
Selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta

HANKINTA-SUOMI 2021

Työryhmä

INNOLINK

Mikko Ulander
Meiju Ahomäki
Kaisa Valkiaranta
Saku Vätkki
Maria Levola

Sisältö

1 Johdanto	4
1.1 Hankinta-Suomi-ohjelman tausta	4
1.2 Selvityksen vaiheet.....	4
1.2.1 Vaihe 1: Selvitys julkisia hankintoja tekevien koulutustaustoista.....	4
1.2.2 Vaihe 2: Selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta	4
2 Desk study	5
2.1 Desk studyn vaiheet	5
2.2 Desk studyn tulokset.....	5
3 Vaihe 1: Kysely julkisissa hankintatehtävissä toimiville	9
3.1 Vastaajien taustatiedot.....	10
3.2 Työskentelyorganisaation taustatiedot	11
3.3 Omat työtehtävät	11
3.3.1 Nimike	12
3.3.2 Rooli	13
3.3.3 Työskentelyaika julkisella sektorilla	13
3.3.4 Työskentelyaika julkisten hankintojen tehtävissä	14
3.3.5 Hankintavastuut.....	11
3.4 Koulutustausta.....	15
3.4.1 Ylin koulutus.....	15
3.4.2 Tutkinnon kieli ja suorituspaikka.....	15
3.4.3 Oppilaitos	16
3.4.4 Tutkinnon suorittamisajankohta	17
3.4.5 Koulutusala	17
3.4.6 Tutkintonimike.....	19
3.4.7 Opinnoissa suuntautuminen.....	21
3.4.8 Hankintakoulutuksen sisältyminen opintoihin	22
3.4.9 Opinnoista saadut valmiudet julkisiin hankintoihin	23
3.4.10 Oman osaamisen kehittäminen	24
3.5 Avoin palaute kyselystä.....	28
3.6 Koulutustaustan vaikutus hankinta-alan töihin (tilastoanalyysi).....	29
3.6.1 Otannan erot populaatiosta	29
3.6.2 Koulutustaustan vaikutus hankinta-ammattiin	30
3.6.2.1 Hankinta-alan työtehtävät.....	30
3.6.2.2 Hankintoja kokopäivätyönä vai osa-aikaisesti?	31
3.6.2.3 Hankinnat eri organisaatioissa	33
3.6.3 Johtopäätökset tilastoanalyysistä	33
4 Vaihe 2: Tiedonkeruu koulutusorganisaatioilta	35
4.1 Vastaajien taustatiedot	36
4.2 Yleinen hankintakoulutus.....	39
4.2.1 Koulutuksen tarjoaja, taso ja kohderyhmä.....	39
4.2.2 Koulutuksen pohja, muoto ja laajuus	40
4.3 Julkisia hankintoja koskeva koulutus	44
4.3.1 Koulutuksen tarjoaja, taso ja kohderyhmä.....	44
4.3.2 Koulutuksen pohja, muoto ja laajuus	46
4.3.3 Koulutuksen sisällöt	50
4.4 Julkisten hankintojen koulutuksen kehittäminen.....	51
4.5 Hankintaosaamisen opetuksen riittävyys	52
4.6 Julkisten hankintojen teema tutkijan uran näkökulmasta.....	53
4.7 Nykyisen koulutustarjonnan kirjo	54
5 Keskustelutilaisuudet	57
6 Koulutuksen kehittämistarpeiden kokonaiskuva	62
7 Yhteenveto	66
8 Liitteet	70
Liite 1. Selvitysvaiheen 1 kyselylomake.....	71
Liite 2. Selvitysvaiheen 2 kyselylomake.....	77
Liite 3. Keskustelutilaisuuksien muistiinpanot	83
Liite 4. Selvitysvaiheen 2 tiedonkeruun katoanalyysi (erillinen dokumentti)	
Liite 5. Selvitysvaiheen 2 koulutusten vertailu (erillinen dokumentti)	

1 Johdanto

1.1 Hankinta-Suomi-ohjelman tausta

Hankinta-Suomen avulla edistetään julkisiin hankintoihin käytettävien varojen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä julkisen talouden kestävyttä.

Valtiovarainministeriö asetti Vaikuttavat julkiset hankinnat -toimenpideohjelman (Hankinta-Suomi) laatimaan kansallisen julkisten hankintojen strategian, lisäämään julkisten hankintojen toimijoiden yhteistyötä ja kehittämään hankintojen vaikuttavuutta. Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman toimikausi on 5.9.2019–31.12.2023, ja sitä johdetaan yhteistyössä Suomen Kuntaliitto ry:n kanssa.

1.2 Selvityksen vaiheet

1.2.1 Vaihe 1: Selvitys julkisia hankintoja tekevien koulutustaustoista

Selvityksen ensimmäinen vaihe keskittyi tarkastelemaan, mistä koulutuksista ja tutkinto-ohjelmista todennäköisesti päädytään julkisten hankintojen tehtäviin. Selvitys kohdistettiin sellaisiin henkilöihin, jotka tekevät hankintoja päätyönään tai oman työn ohella, sekä niihin, jotka ovat työtehtäviensä takia vahvasti mukana hankinnoissa. Selvityksen kohteena olivat Suomen valtiolla, kunnissa ja niiden omistamissa yhtiöissä, julki-soikeudellisissa laitoksissa sekä seurakunnissa työskentelevät henkilöt. Ensimmäinen vaihe käynnistettiin desk study -selvityksellä, jonka tarkoituksena oli kartoittaa, millaisia tilastollisia lähteitä tai tietoa hankinta-osaamiseen liittyvästä koulutustarjonnasta ja hankintatyötä tekevien koulutustaustoista on jo mahdollisesti saatavilla. Desk studyssa huomioitiin myös ruotsinkielinen koulutus.

Desk study -selvityksen pohjalta laadittiin sähköinen kyselylomake, jota jaettiin avoimena linkkinä Hankinta-Suomen teemaryhmälle sekä kohdistetusti julkissektorilla työskenteleville henkilöille. Kohderyhmän optimaalista tavoitettavuutta tuettiin lumipallo-otannalla, jossa kohderyhmään kuuluvaksi tunnistettu osaja jakoi vastauslinkkiä myös muille kohderyhmään kuuluville kollegoilleen. Sähköiseen kyselyyn saatiin 1 199 vastausta.

1.2.2 Vaihe 2: Selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta

Selvityksen toinen osa keskittyi kysymykseen, missä oppilaitoksissa on julkisten hankintojen pää- tai sivuvaihtoehto tai koko tutkinto, joka on suunnattu julkisiin hankintoihin. Selvityksen tarkastelu rajattiin suomalaisiin korkeakouluorganisaatioihin huomioiden myös ruotsinkielinen koulutus tutkinto-ohjelmineen. Lisäksi selvitykseen sisällytettiin näiden tutkintojen sisältöjen kuvaus ja vertailu. Toisen vaiheen tiedonkeruumenetelminä käytettiin sähköpostikyselyä sekä puhelinhaastatteluita. Toisen vaiheen kyselyyn vastanneista 28 kertoi, että heillä tarjotaan julkisen sektorin hankintatehtäviin valmistavaa koulutusta tai yleisesti hankintaosaamisen koulutusta, joka soveltuu myös julkisella sektorilla työskentelyyn. Toisen vaiheen tiedonkeruuta täydennettiin tarvittaessa oppilaitosten verkkosivujen sisällöillä, jotta saatiin muodostettua mahdollisimman kattava kokonaiskuva hankintakoulutusta tarjoavista oppilaitoksista.

2 DESK STUDY

2 Desk Study

2.1 Desk studyn vaiheet

1. Toimeksiannon desk study -vaiheesta pidettiin ensin aloituspalaveri asiakkaan (valtiovarainministeriö) ja Innolinkin edustajien kesken. Aloituspalaverissa määritettiin yhteistyössä desk studyssa kartoitettavat ensisijaiset tietolähteet ja näiden rikastamiseksi kuultavat asiantuntijat.

2. Innolink lähestyi alkusyksyllä 2021 ensisijaisesti puhelimitse ja myös sähköpostitse seuraavia organisaatioita:

- **Valtiovarainministeriö**
- **Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet**
- **KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat**
- **Opetus- ja kulttuuriministeriö**
- **Opetushallitus**
- **Puolustusvoimat**
- **Suomen evankelis-luterilainen kirkko**
- **ortodoksinen kirkko.**

2.2 Desk studyn tulokset

Desk studyssa selvisi tarkasteluteeman tietopohjan nykytilasta seuraavaa:

Valtiovarainministeriö vastaa nimikirjalaista, jonka perusteella virastot pitävät nimikirjaa henkilöstöstään. Käytännössä tämän tietokannan ylläpitämisen hoitaa kuitenkin yhteisrekisterinpitäjänä Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Palkeet hallinnoi selvitykseen liittyvää tietoa osana Kieku-järjestelmäänsä. Tiedon ylläpito perustuu muun muassa nimikirjasäädöksiin sekä palkanlaskennan ja palvelussuhteen etuuksien hoitamiseen. Järjestelmästä on saatavana poiminta valtion virastojen henkilöstön toimenkuvan tai tittelin ja koulutustiedon perusteella. Järjestelmässä on ylläpidetty esimerkiksi koulutustietoja siltä osin, kuin henkilö on koulutukseensa liittyvät todistukset tallennettavaksi toimittanut. Tallennetut koulutukset nojautuvat nimikirjalainsäädäntöön, joten ylläpito kattaa lähinnä tutkinnot, ei esimerkiksi osasuorituksia. Ylläpito tapahtuu Tilastokeskuksen koulutuskoodiston mukaisilla koodeilla. Järjestelmässä on raportoitavissa myös henkilön nimike, joka voi hankintatehtävissä työskentelevillä olla kuitenkin esimerkiksi hankinta-asiantuntija, sihteeri tai suunnittelija. Toisin sanoen pelkkä nimike ei avaa henkilön toimenkuvaa, eikä sen perusteella voi päätellä, toimiiko henkilö hankintatehtävissä.

Palkeilla on myös toisen yksikön vastuulla valtio-omisteisten osakeyhtiöiden ja yhteisöjen henkilöstön rekisteritiedot. Niissä kirjaaminen ei kuitenkaan ole yhtä järjestelmällistä kuin virastoissa, sillä nimikirjalainsäädä-

däntö velvoittaa vain virastoja ja laitoksia. Osakeyhtiö- ja yhteisöasiakkaista ainoastaan yhdellä on Palkeiden henkilöstöhallintojärjestelmään tallennettuna koulutustiedot, eikä tällä asiakkaalla ollut yhtään hankintaan viittaavaa tehtävänimikettä käytössä. Muita henkilöstöhallintojärjestelmässä olevia hankintoihin viittaavia nimikkeitä olivat hankinta-asiantuntija, hankintasuunnittelija ja hankintajohtaja. Näistä hankinta-asiantuntijoita oli kaksi ja hankintasuunnittelijoita ja -johtajia yksi kumpaakin, eikä nimikkeisiin liittyviä koulutustaustoja ollut tiedossa. Ruotsinkielisiä nimikkeitä ei ollut saatavissa.

KT Kunta- ja hyvinvointialueyönantajien työmarkkinatutkimusyksikkö kokoaa ja ylläpitää erilaisia tilastoja kuntien henkilöstöstä. KT:n verkkosivuilla on mahdollista tehdä omatoimisesti hakuja henkilöstön tittelin sekä koulutustaustan mukaisesti. Tämä palvelu on kaikille avoin ja maksuton.

Verkkosivujen haussa löytyi lähes 27 hankintoihin liittyvää ammattinimikettä ja näiden nimikkeiden alla työskentelevien 321 henkilön koulutustiedot. Koska verkkosivujen tilaston ajantasaisuudesta ei ollut varmuutta, oltiin KT:n työmarkkinatutkimusyksikköön yhteydessä ja pyydettiin vuoden 2020 tilasto kuntien henkilöstöstä, joiden titteli viittaa hankintoihin. Saadussa tilastossa on koottuna yhteensä 448 henkilön tittelit (40 eri ammattinimikettä) sekä koulutustaustat (130 eri tutkintoa tai tutkinnon suuntausta). Lukumäärällisesti yleisin oli tradenomikoulutus (AMK; talous, hallinto ja markkinointi, 73 henkilöä), merkonomikoulutus (opisto; liiketalous ja markkinointi, 38 henkilöä) sekä kauppatieteiden maisterin tutkinto (27 henkilöä). Tilastossa ovat mukana myös kyseisten titteleiden ruotsinkieliset käännökset, joita henkilöstöllä saattaa esiintyä.

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä tiedusteltaessa julkisten hankintojen osaamiseen liittyvistä tutkinnoista tai koulutusohjelmista selvisi, että keskitettyä ohjelmiin liittyvää rekisteriä ei ohjaus- tai seurantatarkoituksessa ole olemassa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ohjasi etsimään hakukohteista ja niiden sisällöistä suuntaa antavaa tietoa Opetushallituksen ylläpitämästä Opintopolku.fi-palvelusta.

Opetushallituksen vastaus tiedusteluun julkisen hankintaosaamisen koulutustarjonnasta oli, että toisen asteen tutkinnoissa tietolähteenä on ePerusteet, mutta korkea-asteen osalta asia on huomattavasti monimutkaisempi. Opetushallituksen mukaan korkea-asteen koulutuksista ei ole yhtenäistä tietokantaa vaan tiedot pitää kerätä korkeakoulujen omista tietokannoista. Lisätiedustelujen tuloksena saimme Opetushallitukselta varmistuksen, ettei heillä ole minkäänlaista muutakaan tietokantaa, josta kyseiset tiedot olisivat löydettävissä.

Puolustusvoimilta saadun tiedon mukaan heillä on käytössään henkilöstöhallinnon valtakunnallinen rekisteri. Rekisterissä saadaan käsitellä Puolustusvoimien henkilöstöä koskevia tietoja, jotka ovat tarpeellisia Puolustusvoimien henkilöstön palvelussuhteiden kannalta ja työnantajalle kuuluvien velvollisuuksien hoitamiseksi. Henkilötietoja käsitellään työnantajalle kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien hoitamiseksi. Henkilötietojen käsittely perustuu EU:n yleisen tietosuojasetuksen 6.1 f -artiklan mukaisesti rekisterinpitäjän oikeutettujen etujen toteuttamiseen sekä yleisen tietosuojasetuksen (2016/679) artiklojen 12–14 erityisten henkilötietoryhmien osalta 9.2 b -artiklan mukaisesti rekisterinpitäjän veloitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseen työoikeuden alalla. Rekisteristä löytyy seuraavat tietosisällöt:

- tehtävänimike, tehtävänkuvaus ja muut palkanmaksun perusteena olevat tiedot
- koulutustiedot, hakeutuminen, tutkinnot ja oppiarvot; tiedot kielikokeista.

Puolustusvoimat vastasi näiden tietojen tarkastelun osalta, että he eivät voi luovuttaa selvityksessä pyydettyjä tilastoja tai rekistereitä henkilöstöstään edes koontitietoina. Tämä on pääesikunnan henkilöstöosaston tietosuojajohtajan linjaus. Perustelu oli kaksitahoinen: 1) Aineistossa nähtiin välillisen tunnistamisen mahdollisuus, jolloin aineistoa tulee käsitellä henkilötietoina. 2) Tätä merkittävämpää on salassa pidettävyys: aineisto on taloustoimialaa koskeva ote tehtäväkokoontaanosta, ja se kuvaa taloustoimialan suorituskykyä. Tieto on tällöin salassa pidettävä julkisuuslain 24. pykälän 1. momentin 10. kohdan perusteella.

Evankelis-luterilaiselta kirkolta tiedusteltaessa seurakuntien hankintavastaavien koulutustiedoista selvisi, että heidän aineistojensa mukaan seurakunnissa työskentelee nimikkeen perusteella viisi henkilöä hankintatehtävissä. Näiden viiden henkilön tutkinnot ovat Kirkon työmarkkinalaitoksen välittämän tiedon mukaan restonomi, tradenomi ja merkonomi. Tarkemmat määreet ovat seuraavat:

- restonomi (AMK), majoit. ravits.
- tradenomi, tal.hall., markk.
- merkonomi (op), kirjasto

Näihin on tarvittaessa saatavissa myös tutkintokoodit. Lisäksi seurakunnissa on 16 henkilöä, joiden nimikkeissä on "hanke". Koulutustieto löytyy tietokannasta vain, mikäli se on seurakunnissa tallennettu. Kaikkien osalta näin ei oletettavasti ole. Tietokannassa ei myöskään ole tietoa nimikkeen mukaisissa tehtävissä toimivien konkreettisista työsisällöistä, joten hankintoihin liittyvissä tehtävissä toimimista ei voida kattavasti selvittää vain nimikkeiden perusteella.

Ortodoksiselta kirkolta hankintavastaavien koulutustietoja ei ollut saatavilla. Tällaisia tietoja olisi mahdollista selvittää ainoastaan ottamalla yhteyttä henkilöihin, joiden työnkuvaan tiedetään liittyvän hankintatehtäviä, ja tiedustelemalla kunkin koulutustietoja yksitellen.

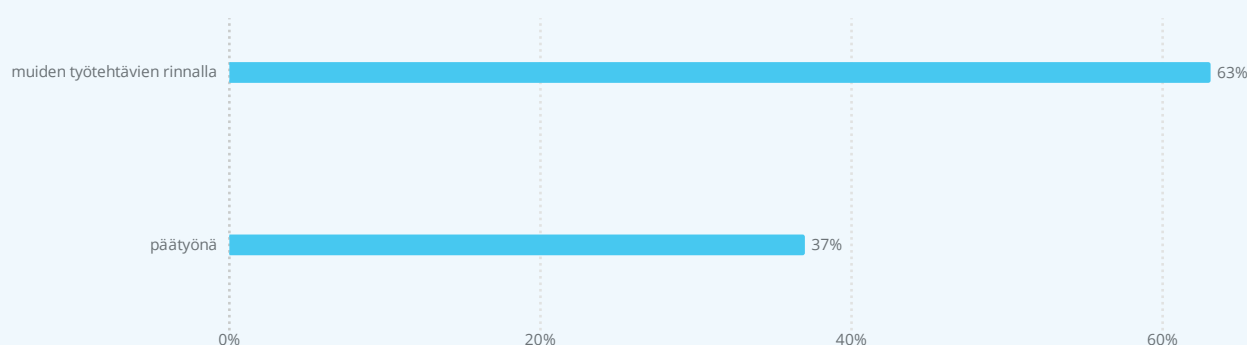
3 KYSELY JULKISISSA HANKINTATEHTÄVISSÄ TOIMIVILLE

3 Vaihe 1: Kysely julkisissa hankintatehtävissä toimiville

Selvityksen ensimmäiseen tiedonkeruuvaiheeseen saatiin sähköisen ja verkostojakelun (Hankinta-Suomi-verkosto) tuloksena yhteensä 1 199 vastausta. Tämä mahdollistaa laadukkaan tilannekuvan luomisen julkisissa hankintatehtävissä toimivien koulustaustoista sekä kansallisena kokonaisnäkymänä että osin myös tarkemmissa vastaajasegmenteissä. Ensimmäisen vaiheen tiedonkeruun tulokset esitellään seuraavassa.

3.1 Vastaajien taustatiedot

Tutkimukseen vastanneista valtaosa (63 %) tekee hankintoja muiden työtehtävien rinnalla ja reilu kolmannes (37 %) kertoo hankintojen tekemisen olevan päätyötään (kuvio 1).

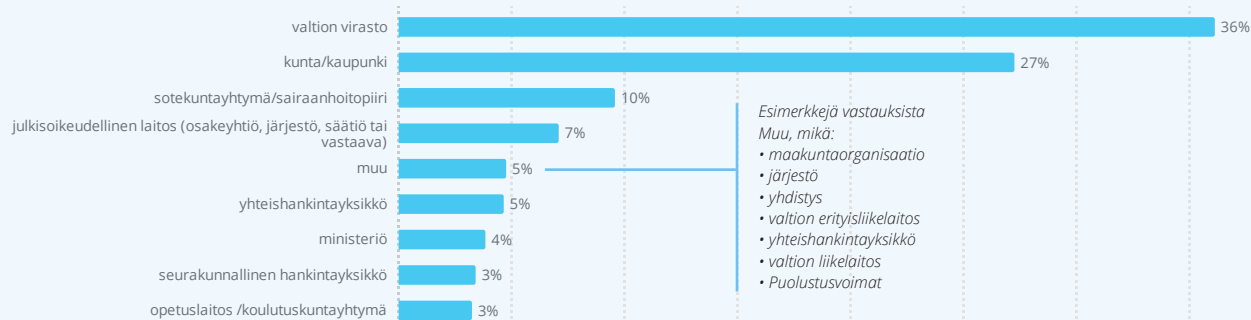

Kuvio 1. Teetkö hankintoja työssäsäsi... (N = 1 199)

Hankintoja työkseen tekevät ovat kouluttautuneet useimmiten kaupan ja hallinnon alalla, mutta myös muita koulutusaloja nousee esiin: yhteiskuntatieteellinen, kauppatieteellinen sekä tekniikka, teollisuus ja rakentaminen. Hankintojen pariin päätyvät useimmiten tradenomit (AMK), filosofian maisterit sekä kauppatieteiden maisterit. Kuitenkin hankintoja työkseen tekevien tutkintonimikkeiden skaala on laaja.

3.2 Työskentelyorganisaation taustatiedot

Kuviosta 2 voi nähdä, että kyselyyn vastanneista valtaosa työskentelee valtion virastossa (36 %) tai kunnalla tai kaupungilla (27 %). Suurin osa työskentelee yli 1 000 henkilön organisaatiossa (34 %) tai 251–1 000 henkilön organisaatiossa (31 %). Vain joka kymmenes (10 %) vastanneista työskentelee alle 50 henkilön organisaatiossa (kuvio 3).

Kuvio 2. Missä organisaatiossa työskentelet? (N = 1 199)

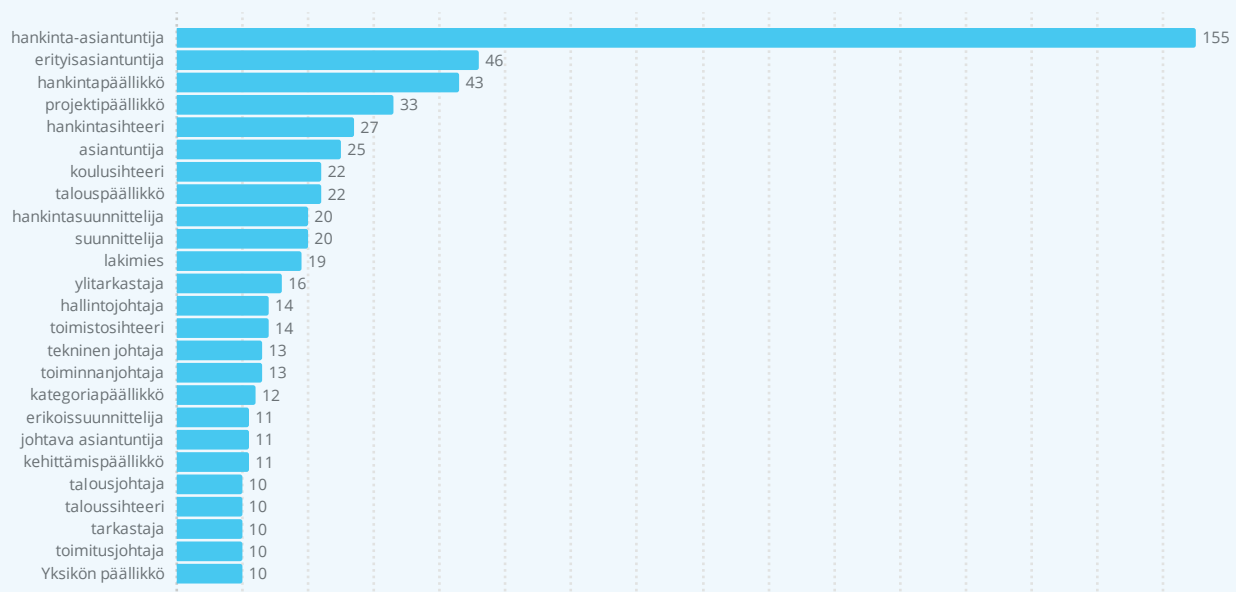

Kuvio 3. Organisaation henkilöstömäärä (N = 1 191)

3.3 Omat työtehtävät

3.3.1 Nimike

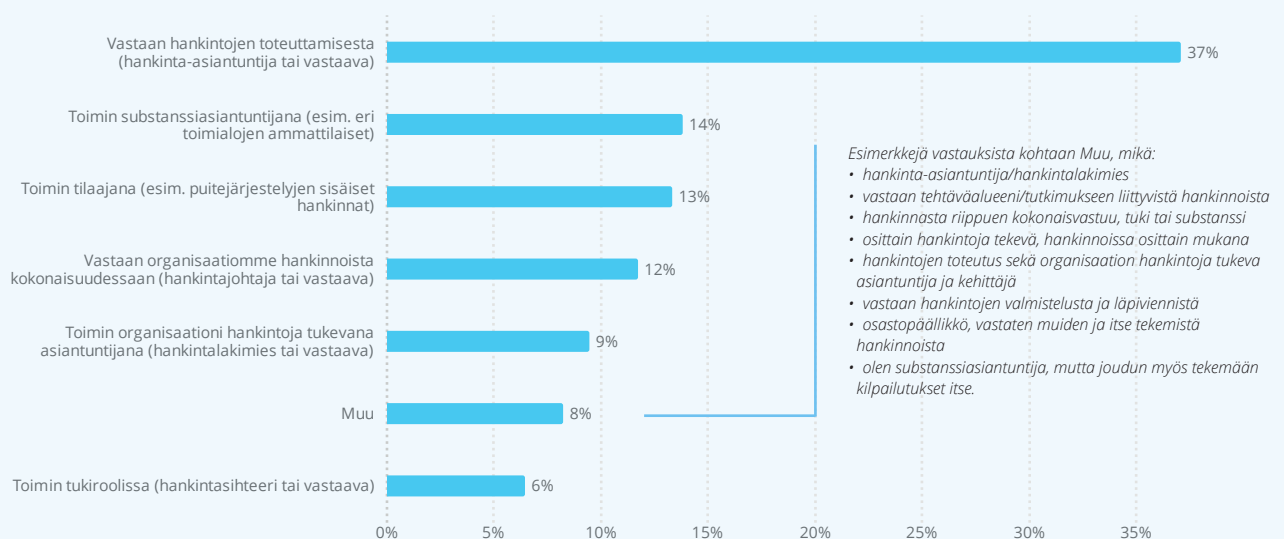
Vastaajilta nimikettä kysyttäessä selvästi eniten mainintoja sai hankinta-asiantuntija (N = 155). Myös erityis-asiantuntija (N = 46) sekä hankintapäällikkö (N = 43) saivat runsaasti mainintoja (kuvio 4).

Kuvio 4. Mikä on nimikkeesi? Graafissa esitetty vähintään 10 mainintaa saaneet.

3.3.2 Rooli

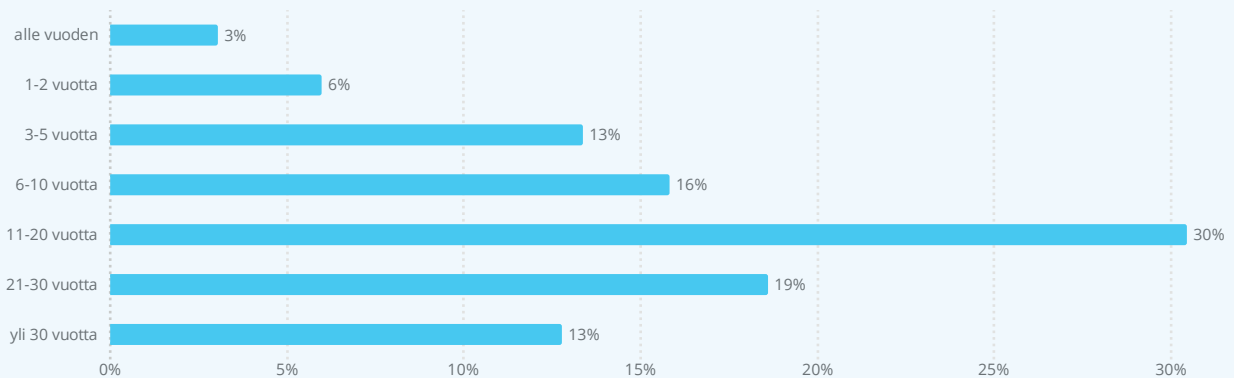
Vastaajista 37 prosenttia kertoi vastaavansa hankintojen toteuttamisesta (kuvio 5). Muiden roolien prosenttiosuudet jäivät selvästi tätä pienemmiksi. Melko tasaisilla prosenttiosuuksilla seuraavina olivat substanssiasiantuntija (14 %), tilaaja (13 %) sekä kokonaisuudessaan organisaation hankinnoista vastaava (12 %).

Kuvio 5. Mikä on roolisi hankintoja tehdessä? (N = 1 195)

3.3.3 Työskentelyaika julkisella sektorilla

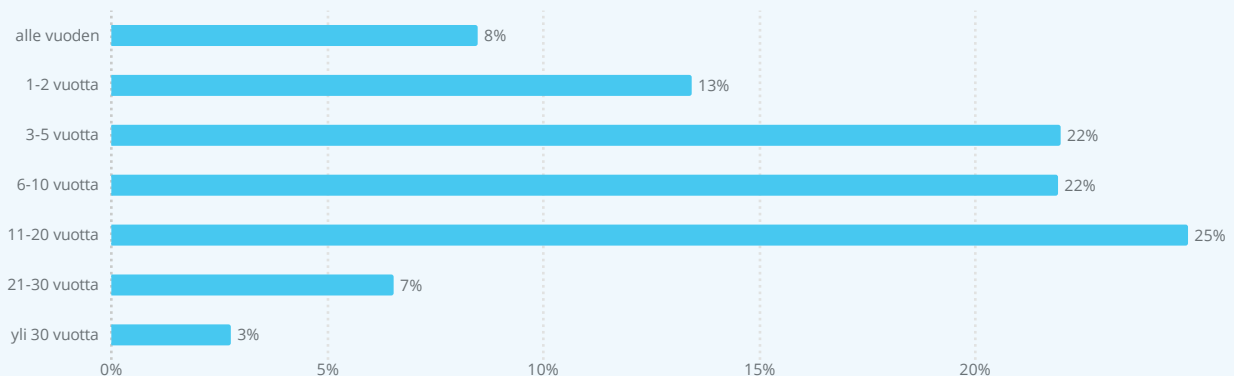
Tutkimukseen vastanneista valtaosa (62 %) kertoi työskennelleensä julkisella sektorilla yli 10 vuotta (kuvio 6). Kaksi vuotta tai vähemmän kuin kaksi vuotta julkisella sektorilla työskennelleitä oli vastaajista vain 9 prosenttia.

Kuvio 6. Kauanko olet työskennellyt julkisella sektorilla yhteensä? (N = 1 189)

3.3.4 Työskentelyaika julkisten hankintojen tehtävissä

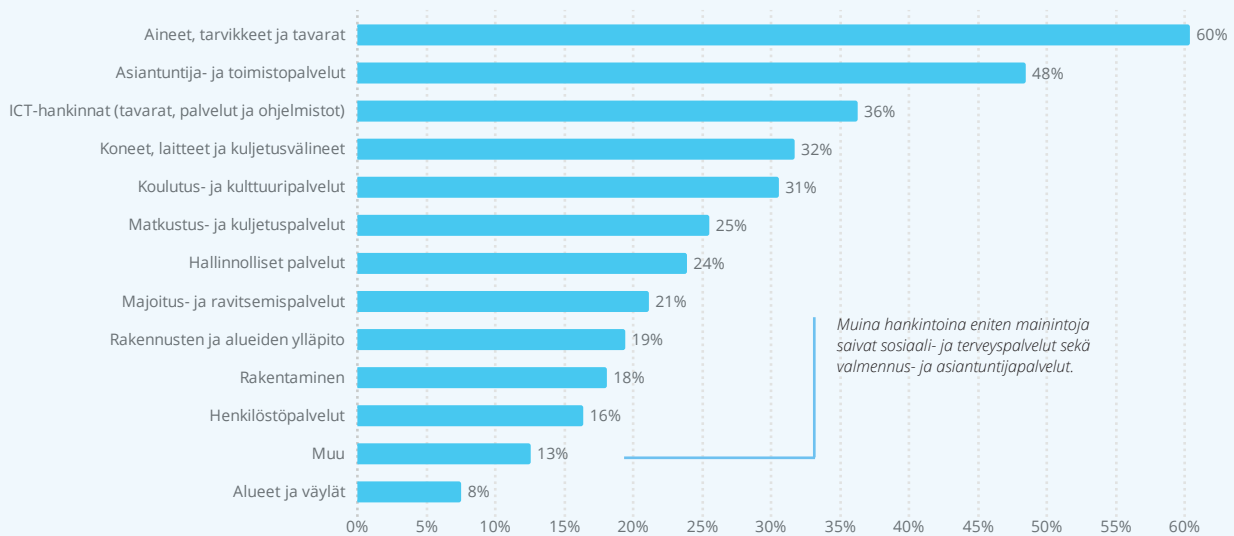
Vastaajista 35 prosenttia oli työskennellyt julkisten hankintojen tehtävissä yhteensä vähintään 11 vuotta tai kauemmin. Alle vuoden työskennelleitä oli 8 prosenttia vastaajista (kuvio 7).

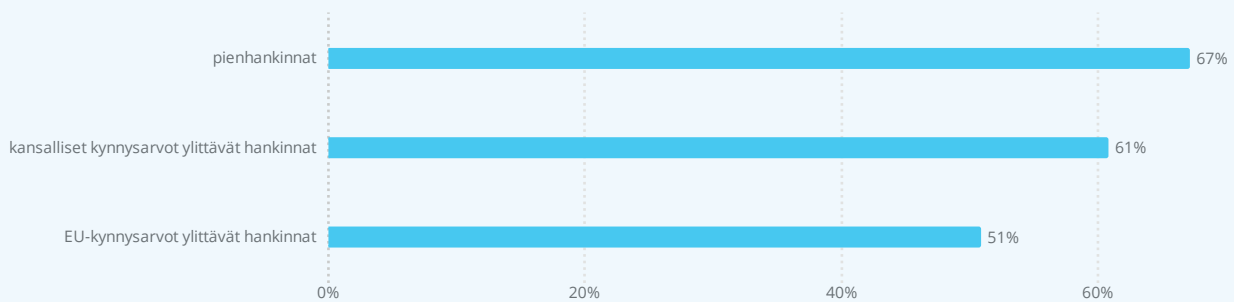
Kuvio 7. Kauanko olet työskennellyt julkisten hankintojen tehtävissä yhteensä? (N = 1 192)

3.3.5 Hankintavastuut

Valtaosa (60 %) vastanneista kertoi vastaavansa aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoista (kuvio 8). Lisäksi lähes puolet (48 %) kertoi vastaavansa asiantuntija- ja toimistopalveluiden hankinnoista. Kuvio 9 havainnollistaa, että kaksi kolmasosaa (67 %) kertoi vastaavansa pienhankinnoista, mutta yli puolet vastaajista kertoi vastaavansa myös kansalliset kynnyksarvot ylittävistä hankinnoista (61 %) sekä EU-kynnyksarvot ylittävistä hankinnoista (51 %).

Kuvio 8. Millaisista hankinnoista vastaat organisaatiossanne? Voit valita useita vaihtoehtoja. (N = 1 170)

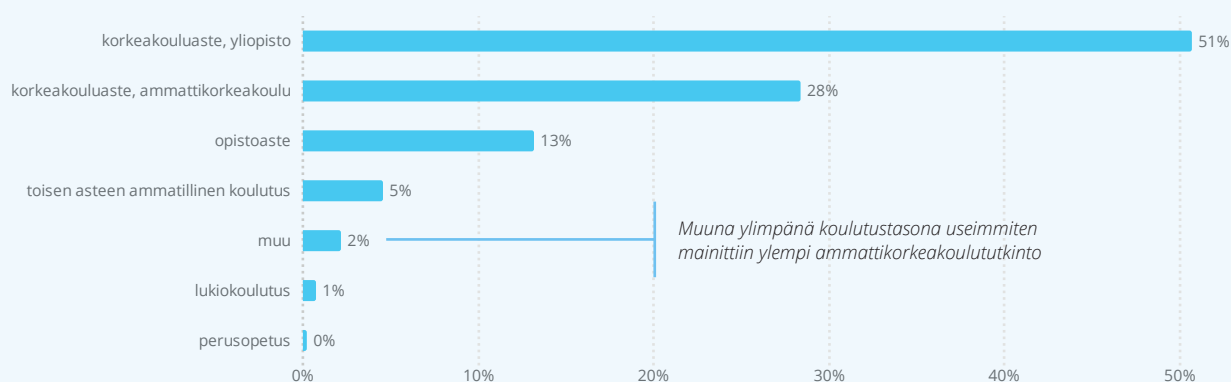

Kuvio 9. Minkä tyyppisistä hankinnoista pääasiallisesti vastaat organisaatiossanne? Voit valita useita vaihtoehtoja. (N = 1 173)

3.4 Koulutustausta

3.4.1 Ylin koulutus

Suurin osa vastaajista (79 %) ilmoitti ylimmäksi koulutukseensa korkeakouluasteen. Yliopistotutkinto oli vastaajista 51 prosentilla ja ammattikorkeakoulututkinto 28 prosentilla (ks. kuvio 10).

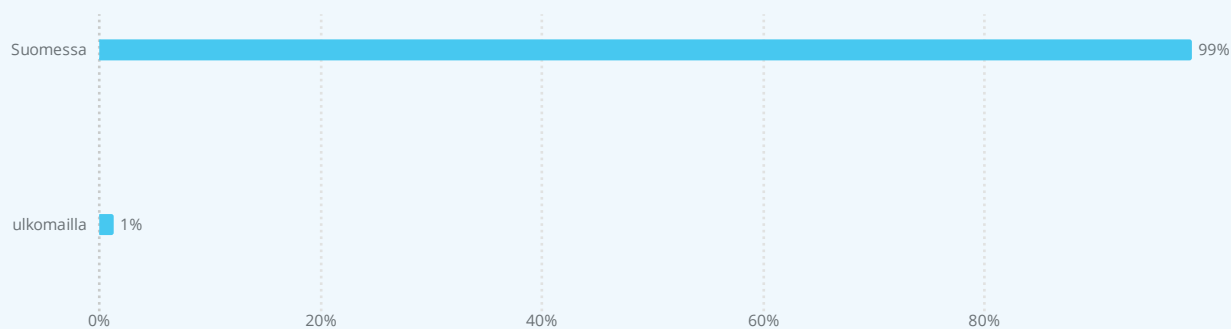

Kuvio 10. Mikä on ylin koulutuksesi? (N = 1 199)

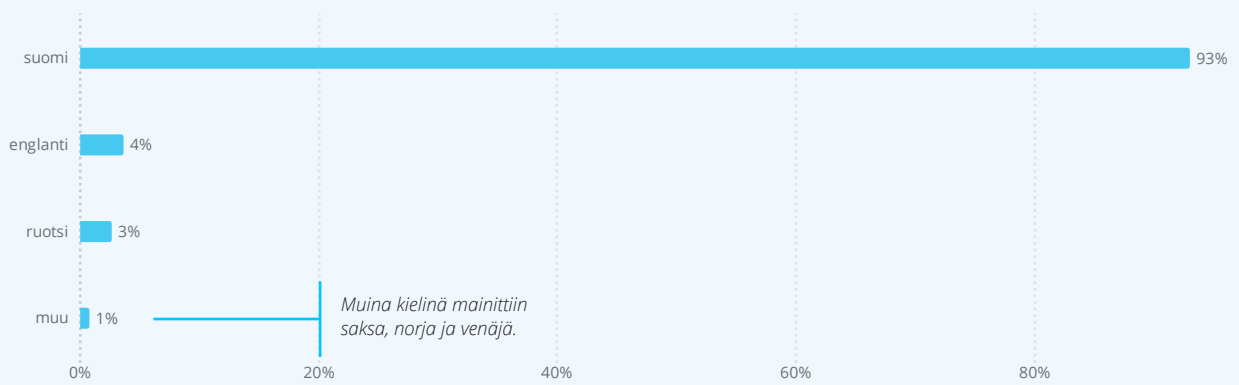
Tässä tarkastelussa on hyvä huomioida toisen selvitysvaiheen haastatteluissa koulutusorganisaatiokentästä esiin noussut näkökulma, että hankintojen johtotehtäviin vaaditaan usein joko maisterin tutkinto tai ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Täten koulutustason vertailu koulutusorganisaatiotyypeittäin ei välttämättä aina ole mielekkäin jaottelu sovellettavaksi. Tässä kohdin tarjotun vertailun rikastamiseksi vastaajien koulutustaso esitetäänkin jatkossa eriteltynä myös tutkinnoittain.

3.4.2 Tutkinnon kieli ja suorituspaikka

Lähes kaikki tutkimukseen vastanneista (99 %) kertoivat opiskelleensa tutkintonsa Suomessa (kuvio 11). Valtaosalla (93 %) tutkintokielenä oli ollut suomi, mutta myös englanti (4 %) ja ruotsi (3 %) saivat mainintoja (kuvio 12).

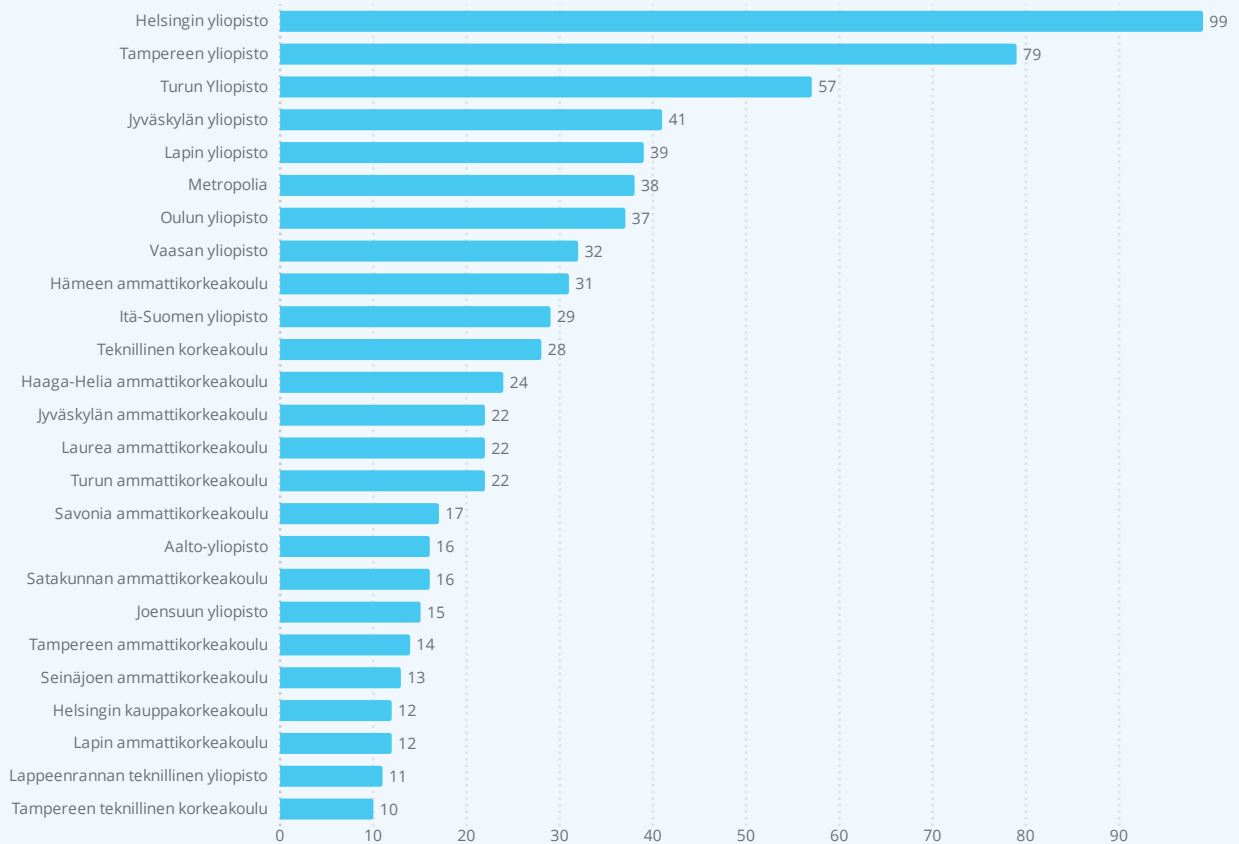
Kuvio 11. Oletko suorittanut tutkinnon... (N = 1 191)

Kuvio 12. Millä kielellä olet opiskellut ylimmän koulutuksesi? (N = 1 193)

3.4.3 Oppilaitos

Vastaajien joukosta eniten valmistuneita oli Helsingin yliopistosta (N = 99). Myös Tampereen (N = 79) ja Turun (N = 57) yliopistot saivat runsaasti mainintoja (kuvio 13).

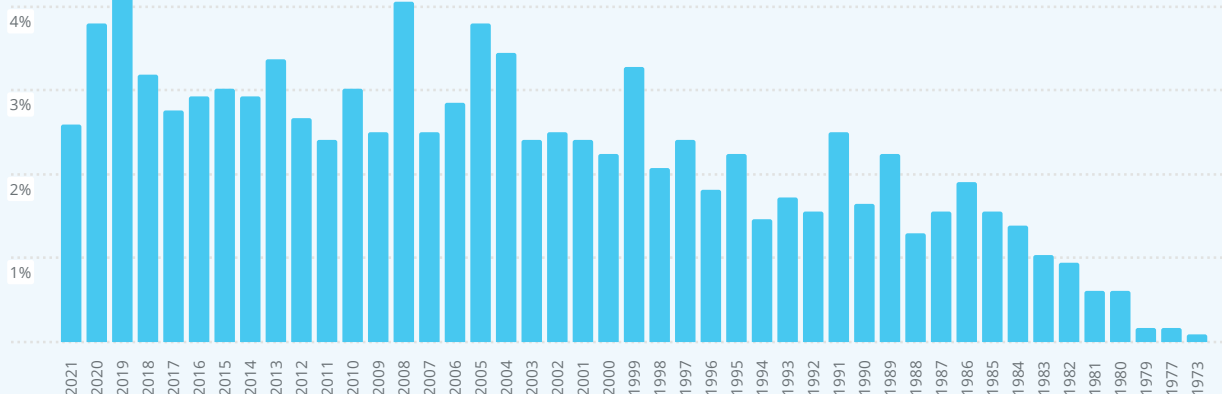

Kuvio 13. Mistä oppilaitoksesta olet valmistunut? Graafissa mukana vähintään 10 mainintaa saaneet.

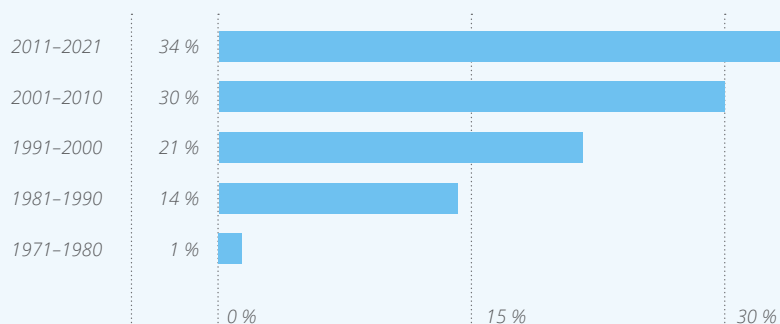

3.4.4 Tutkinnon suorittamisajankohta

Vastaajista reilu kolmannes (34 %) oli suorittanut tutkintonsa vuonna 2011 tai sen jälkeen (kuvio 14). Valtaosa oli suorittanut tutkintonsa 2000-luvulla, ja ainoastaan yksi prosentti vastaajista oli suorittanut tutkintonsa ennen vuotta 1981 (kuvio 15).

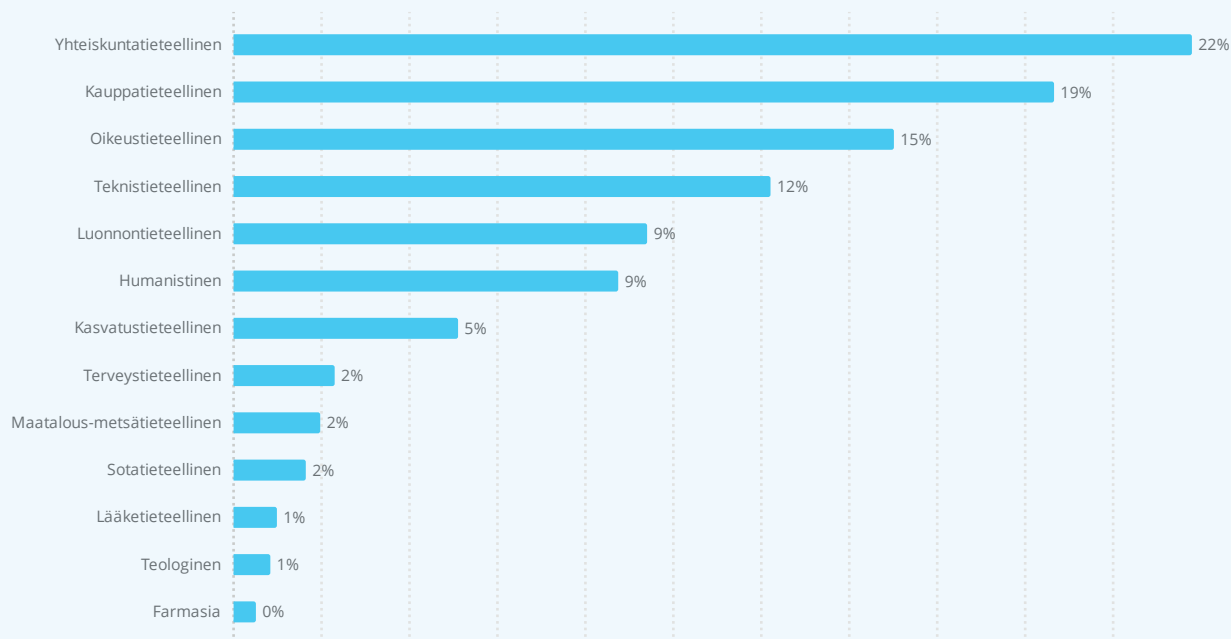
Kuvio 14. Milloin tutkinto on suoritettu? (N=1 159)

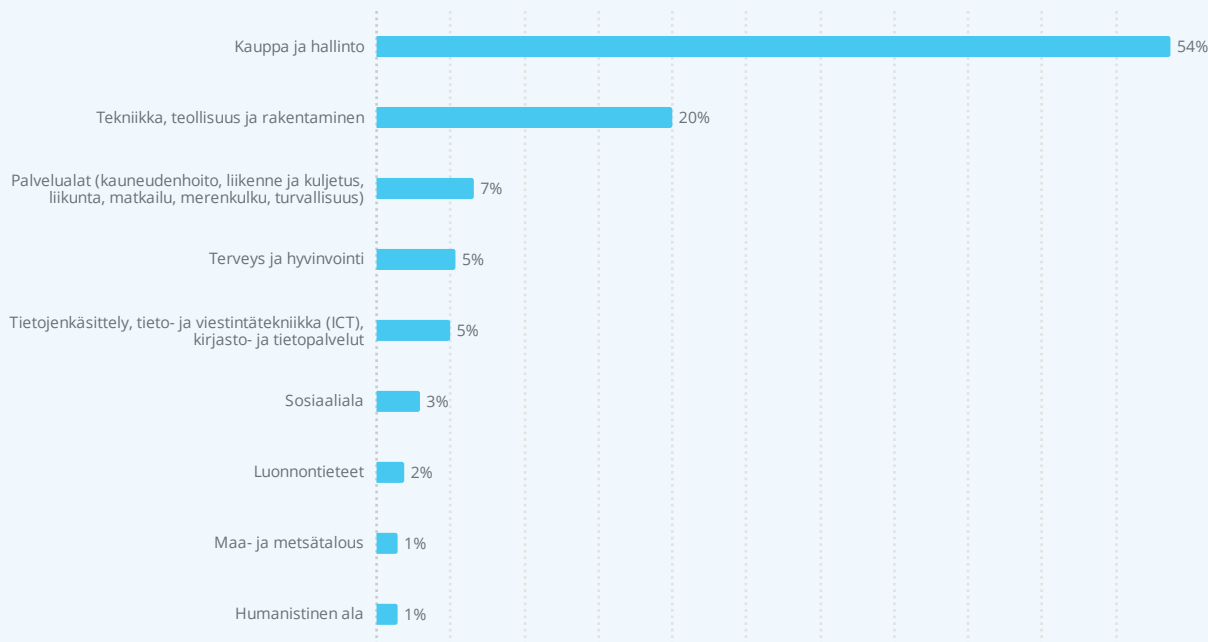
Kuvio 15. Milloin tutkinto on suoritettu? Ajankohdat luokiteltuna. (N=1 159)

3.4.5 Koulutusala

Yliopistosta valmistuneista vastaajista 22 prosenttia oli valmistunut yhteiskuntatieteelliseltä ja 19 prosenttia kauppatieteelliseltä koulutusalueelta (kuvio 16). Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta, ammattikorkeakoulusta tai opistoasteelta valmistuneista yli puolet (54 %) oli valmistunut kaupan ja hallinnon alalta (kuvio 17).

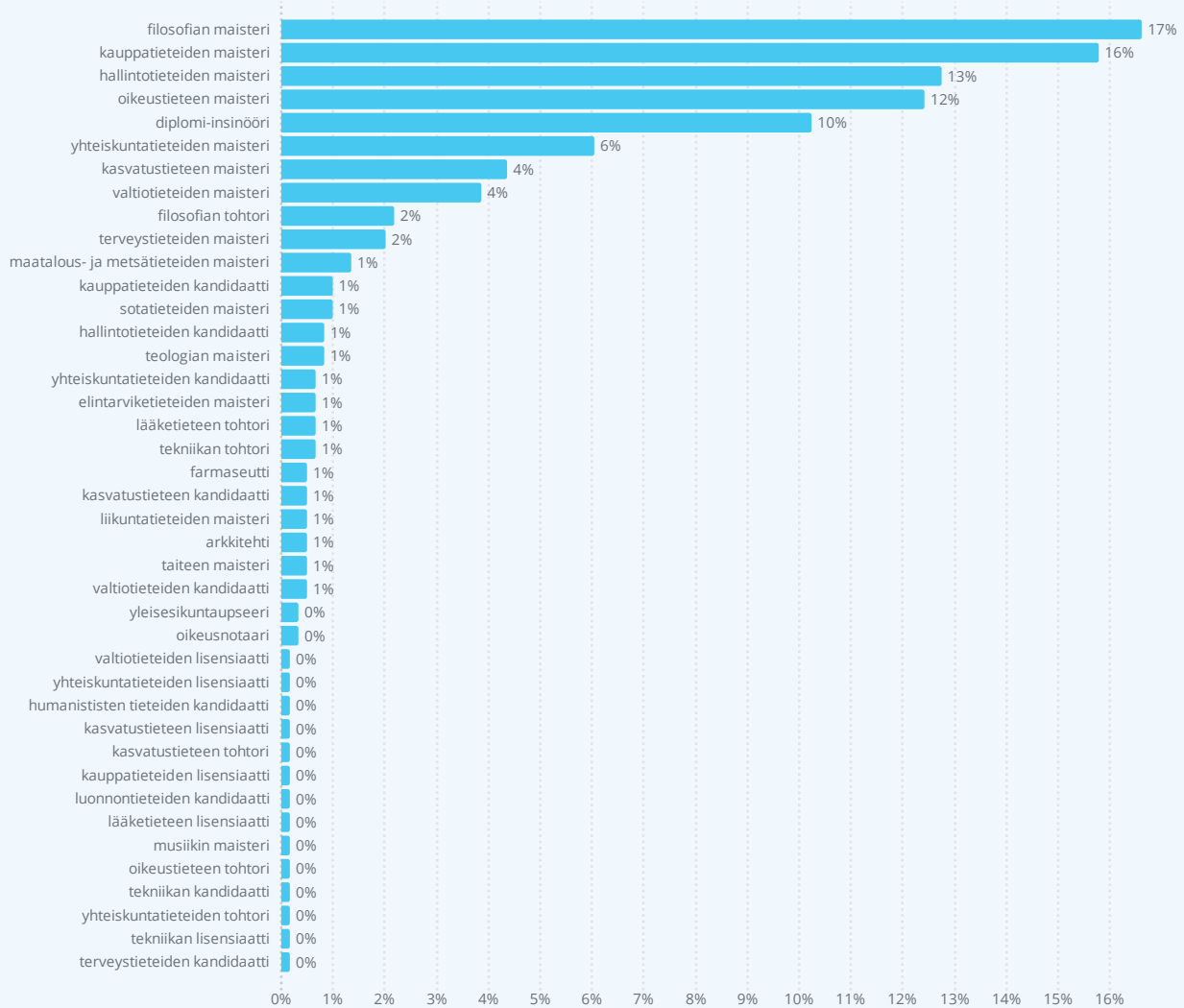
Kuvio 16. Miltä koulutusosalta olet valmistunut? Yliopistosta valmistuneiden koulutusala. (N = 606)

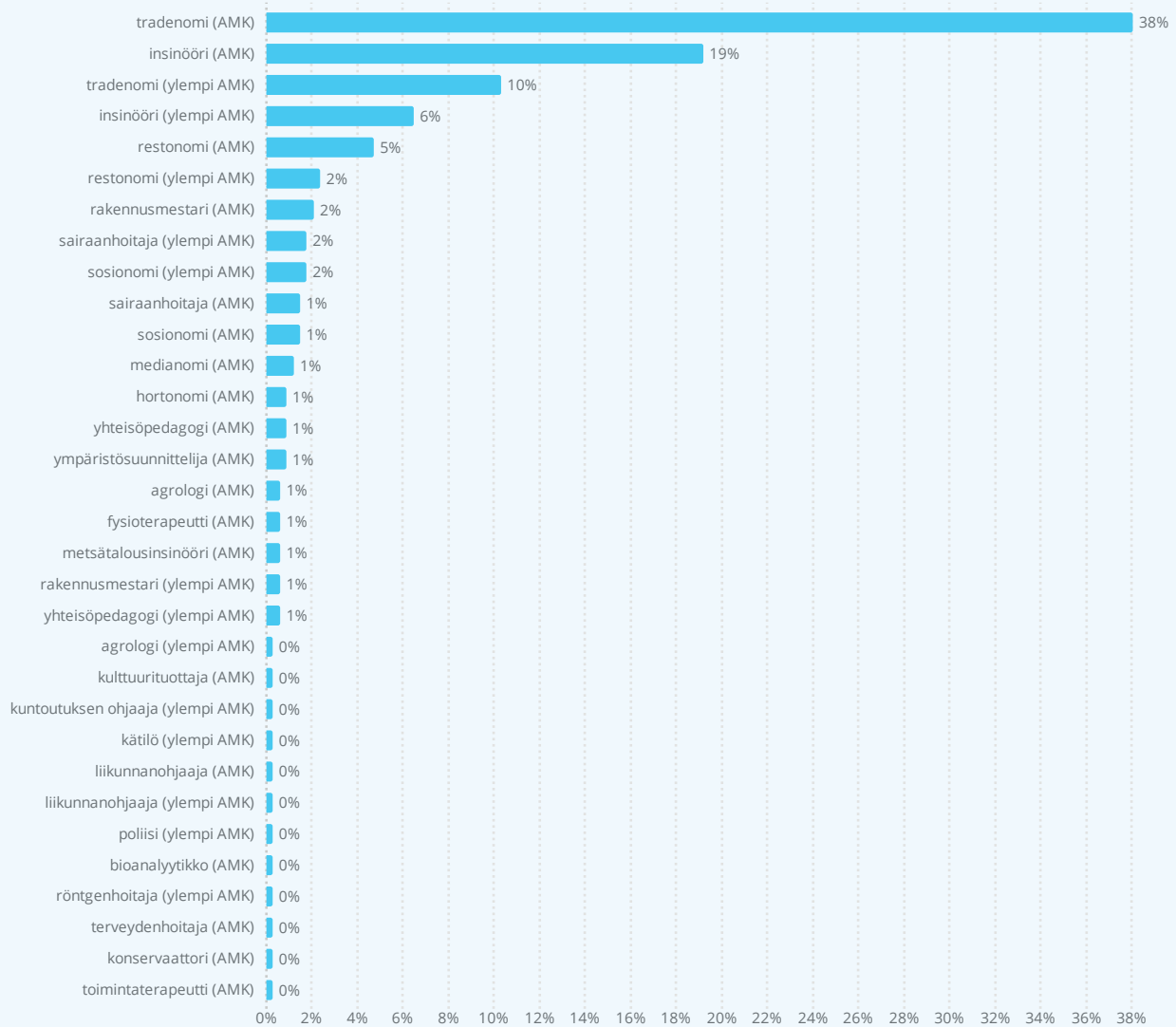
Kuvio 17. Miltä koulutusosalta olet valmistunut? Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta, korkeakouluasteelta, ammattikorkeakoulusta tai opistoasteelta valmistuneiden koulutusala. (N = 546)

3.4.6 Tutkintonimike

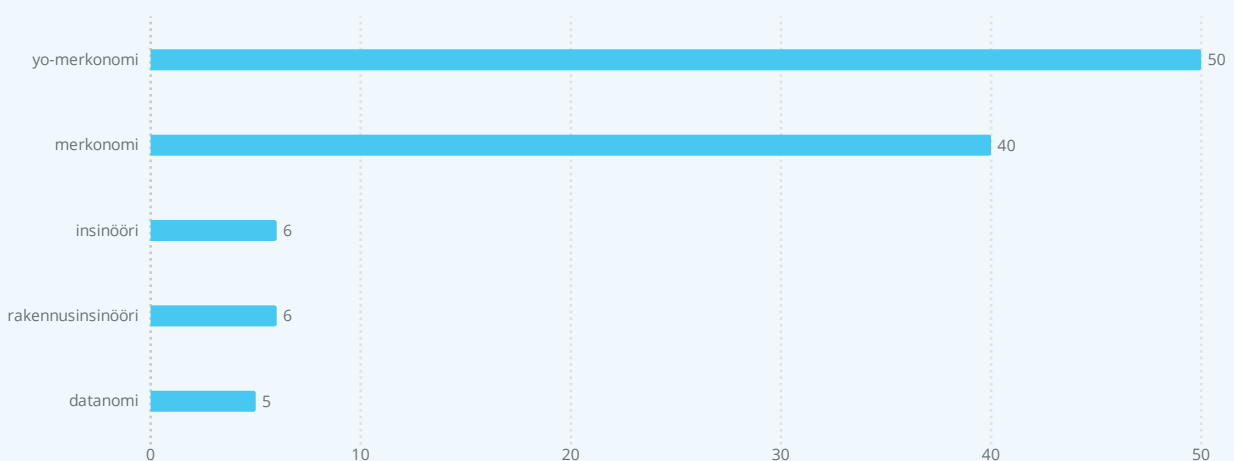
Yliopistosta valmistuneista vastaajista filosofian maistereita oli 17 prosenttia ja kauppatieteiden maistereita 16 prosenttia (kuvio 18). Ammattikorkeakoulusta valmistuneista 38 prosenttia oli tradenomeja ja 19 prosenttia insinöörejä (kuvio 19). Opistosta valmistuneista peräti 60 prosenttia oli merkonomeja tai yo-merkonomeja (kuvio 20). Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistuneista yli puolet (56 %) oli opiskellut liiketoiminnan perustutkinnon (kuvio 21).

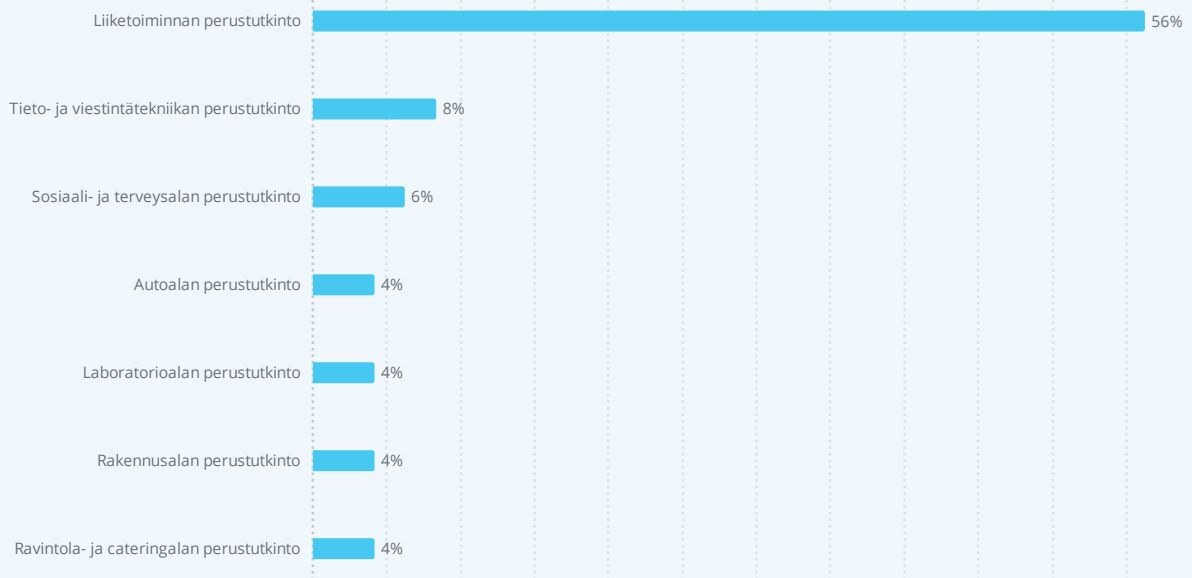
Kuvio 18. Mikä on tutkintonimikkeesi? Yliopistosta valmistuneet. Graafissa mukana vähintään 5 mainintaa saaneet. (N = 596)

Kuvio 19. Mikä on tutkintonimikkeesi? Ammattikorkeakoulusta valmistuneet. Graafissa mukana vähintään 5 mainintaa saaneet. (N = 339)

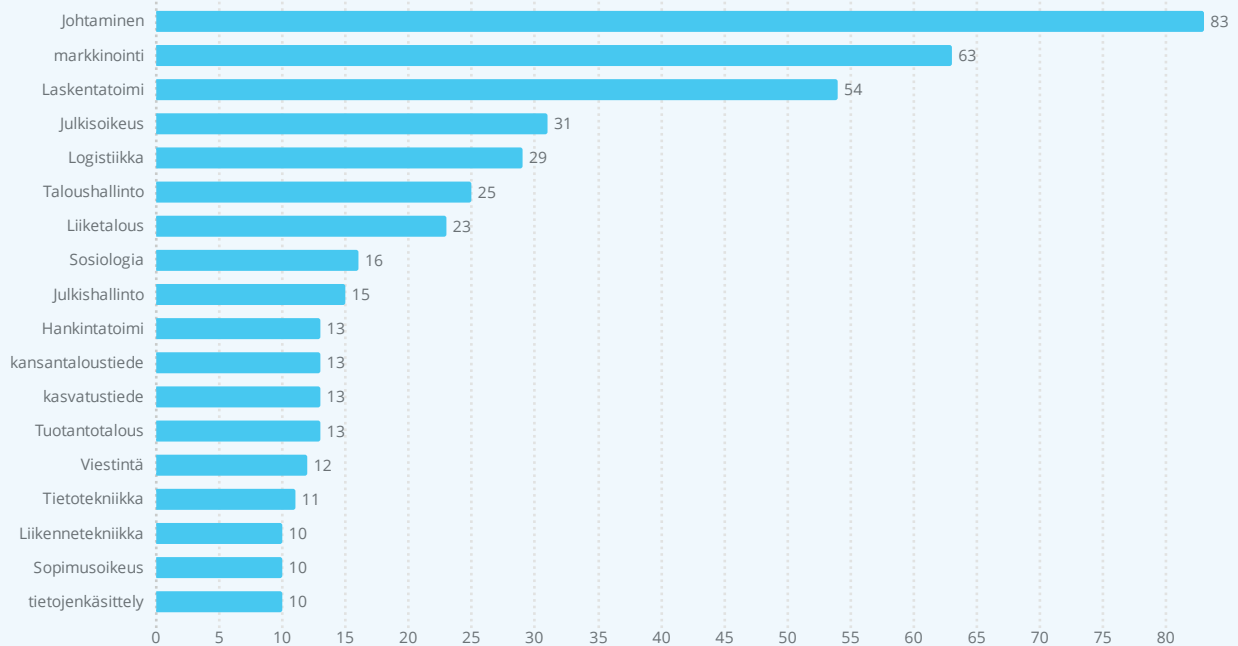
Kuvio 20. Mikä on tutkintonimikkeesi? Opistosta valmistuneet. Graafissa mukana vähintään 5 mainintaa saaneet. (N = 150)

Kuvio 21. Mikä on tutkintosi? Toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta valmistuneet. Graafissa mukana vähintään 2 mainintaa saaneet. (N = 48)

3.4.7 Opinnoissa suuntautuminen

Muilta kuin perusopetuksen tai lukiokoulutuksen ylimmäksi koulutustasoksi vastanneilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, mihin he erityisesti opinnoissaan suuntautuivat. Eniten mainintoja saivat johtaminen, markkinointi sekä laskentatoimi (kuvio 22). Kuviossa 23 on esitelty avokysymyksen vastauksia sanapilvenä.

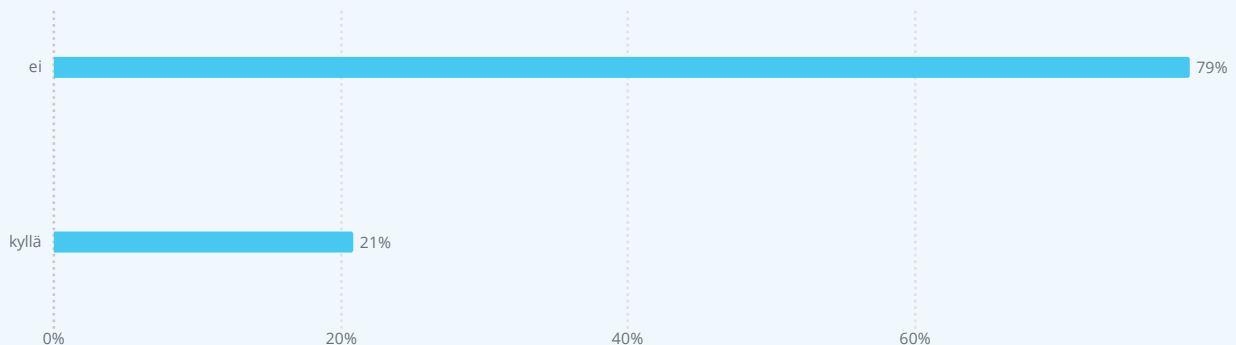
Kuvio 22. Mihin erityisesti suuntaudit opinnoissasi? Graafissa mukana vähintään 10 mainintaa saaneet. (N = 9)

Kuvio 23. Mihin erityisesti suuntauduit opinnoissasi? Sanapilvi avovastauksista. (N = 989)

3.4.8 Hankintakoulutuksen sisältyminen opintoihin

Muilta kuin perusopetuksen tai lukiokoulutuksen ylimmäksi koulutustasokseen vastanneilta kysyttiin, sisältyikö heidän opintoihinsa hankintakoulutusta. Valtaosa vastanneista (79 %) ilmoitti, että opintoihin ei ollut sisältynyt lainkaan hankintakoulutusta (kuvio 24). Kuviossa 25 on eritelty tutkintonimikkeittäin, kuinka monen vastaajan mukaan hankintakoulutusta sisältyi omiin opintoihin.

Kuvio 24. Kuuluiko opintoihisi hankintakoulutusta? (N = 1 197)

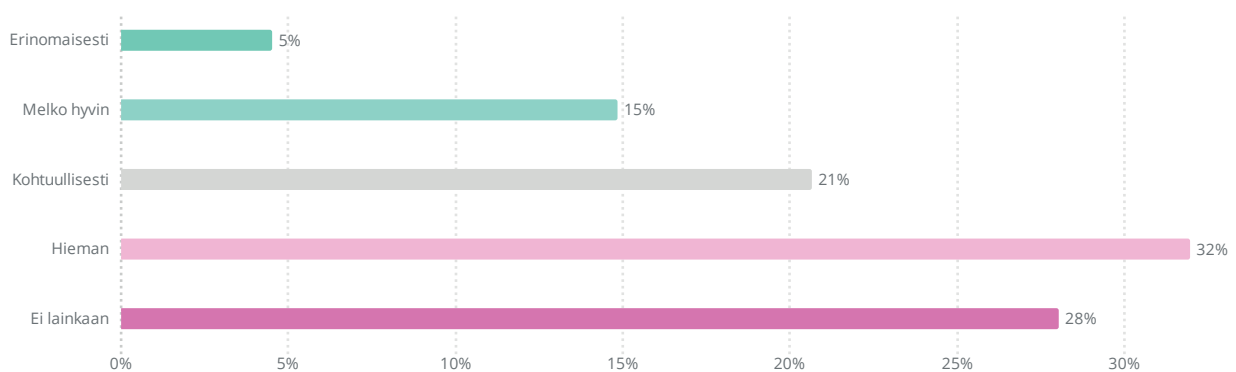
Tutkintonimike	Vastausten määrä	Kyllä	Ei
tradenomi (ylempi AMK)	35	54 %	46 %
hallintotieteiden maisteri	76	43 %	57 %
insinööri (ylempi AMK)	22	32 %	68 %
tradenomi (AMK)	129	32 %	68 %
oikeustieteen maisteri	74	30 %	70 %
kauppatieteiden maisteri	92	25 %	75 %
insinööri (AMK)	65	23 %	77 %
diplomi-insinööri	60	20 %	80 %
restonomi (AMK)	16	19 %	81 %
liiketoiminnan perustutkinto	27	15 %	85 %
kasvatustieteen maisteri	25	8 %	92 %
terveystieteiden maisteri	12	8 %	92 %
merkonomi	29	3 %	97 %
yhteiskuntatieteiden maisteri	36	3 %	97 %
yo-merkonomi	38	3 %	97 %
filosofian maisteri	95	1 %	99 %
filosofian tohtori	13	0 %	100 %
valtiotieteiden maisteri	22	0 %	100 %

Kuvio 25. Kuuluiko opintoihisi hankintakoulutusta? Tutkintonimikkeet on järjestetty kyllä-vastausten prosenttiosuuden mukaan laskevasti. Mukana tutkintonimikkeet, jotka ovat saaneet vähintään 10 mainintaa.

Jos opintoihin oli sisällynyt hankintakoulutusta, kysyttiin vastaajilta, minkä verran opintoihin kuului julkisiin hankintoihin liittyvää koulutusta ja millaisia asioita siinä erityisesti käsiteltiin. Valtaosa vastaajista kertoi opintojen sisältäneen vähänlaisesti hankintakoulutusta: muutamia opintopisteitä tai yksittäisiä kursseja. Vastaajat kuvailivat useimmiten hankintakoulutuksen sisältäneen perusteita hankinnoista, kilpailutuksesta sekä lainsäädännöstä.

3.4.9 Opinnoista saadut valmiudet julkisiin hankintoihin

Valtaosa (60 %) vastaajista koki, ettei tutkinto ole antanut lainkaan tai vain hieman valmiuksia työhön julkisten hankintojen parissa. Vain 20 prosenttia vastaajista arvioi tutkintonsa antaneen erinomaiset tai melko hyvät valmiudet työhön julkisten hankintojen parissa (kuvio 26). Kuviossa 27 on eritelty vastaukset tutkintonimikkeittäin.

Kuvio 26. Miten koet tutkintosi antavan valmiudet työhösi julkisten hankintojen parissa? (N = 1 192)

Tutkintonimike	Vastausten määrä	Erinomaisesti	Melko hyvin	Kohtuullisesti	Hieman	Ei lainkaan
hallintotieteiden maisteri	76	16 %	24 %	28 %	25 %	8 %
oikeustieteen maisteri	74	15 %	32 %	26 %	16 %	11 %
tradenomi (ylempi AMK)	35	11 %	29 %	34 %	17 %	9 %
kauppätieteiden maisteri	92	8 %	24 %	29 %	25 %	14 %
restonomi (AMK)	16	6 %	13 %	13 %	44 %	25 %
insinööri (ylempi AMK)	22	5 %	18 %	18 %	32 %	27 %
liiketoiminnan perustutkinto	27	4 %	4 %	23 %	42 %	27 %
diplomi-insinööri	60	3 %	17 %	28 %	33 %	18 %
tradenomi (AMK)	129	3 %	16 %	18 %	46 %	17 %
yhteiskuntatieteiden maisteri	36	3 %	14 %	22 %	31 %	31 %
filosofian maisteri	95	1 %	8 %	9 %	20 %	61 %
filosofian tohtori	13	0 %	0 %	23 %	15 %	62 %
insinööri (AMK)	65	0 %	6 %	22 %	51 %	22 %
kasvatustieteen maisteri	25	0 %	8 %	12 %	24 %	56 %
merkonomi	29	0 %	3 %	31 %	28 %	38 %
terveystieteiden maisteri	12	0 %	0 %	17 %	17 %	67 %
valtiotieteiden maisteri	22	0 %	14 %	27 %	45 %	14 %
yo-merkonomi	38	0 %	3 %	21 %	53 %	24 %

Kuvio 27. Miten koet tutkintosi antavan valmiudet työhösi julkisten hankintojen parissa? Tutkintonimikkeet on järjestetty erinomaisesti-vastausten prosenttiosuuden mukaan laskevasti. Mukana vähintään 10 mainintaa saaneet.

Kuviossa 28 on esitetty, miten vastaajat kokivat saaneensa opinnoistaan valmiudet julkisiin hankintoihin. Vastaukset on jaoteltu sen mukaan, kuuluiko opintoihin hankintakoulutusta.

Kuuluiko opintoihin hankintakoulutusta?	Vastausten määrä	Erinomaisesti	Melko hyvin	Kohtuullisesti	Hieman	Ei lainkaan
Kyllä	250	12 %	26 %	25 %	30 %	6 %
Ei	947	2 %	12 %	20 %	32 %	34 %

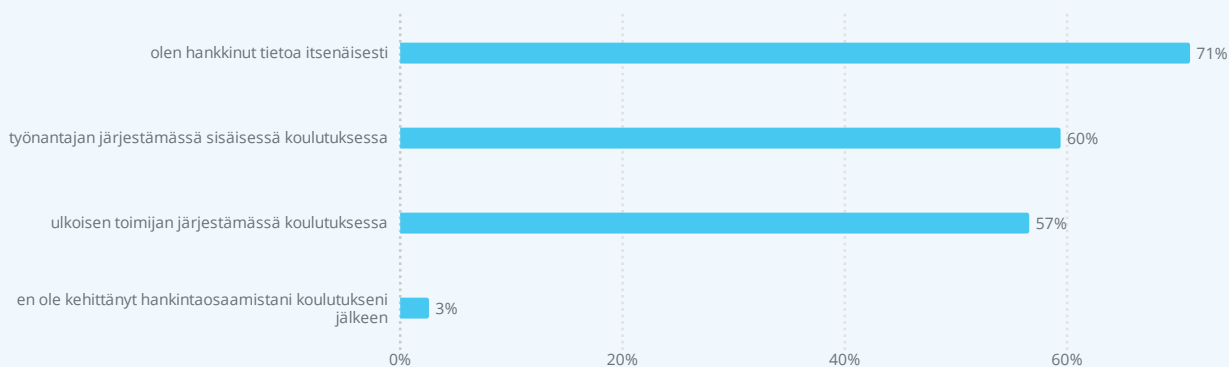
Kuvio 28. Miten koet tutkintosi antavan valmiudet työellesi julkisten hankintojen parissa? Vertailu hankintakoulutuksen mukaan.

3.4.10 Oman osaamisen kehittäminen

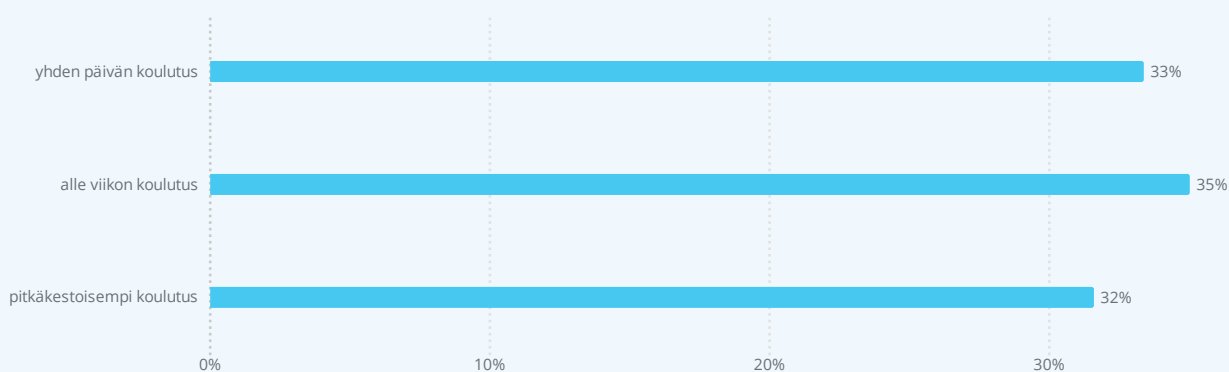
Lähes kaikki vastaajat kertoivat kehittäneensä hankintaosaamistaan tutkintoon johtavien koulutusten ulkopuolella – ainoastaan kolme prosenttia vastaajista arvioi, ettei ole kehittänyt hankintaosaamistaan koulutuksensa jälkeen (kuvio 29). Valtaosa kertoi hankkineensa tietoa itsenäisesti (71 %), mutta suuri osa vastaajista oli osallistunut myös työnantajan järjestämään sisäiseen koulutukseen (60 %) tai ulkoisen toimijan järjestämään koulutukseen (57 %).

Ulkoisen toimijan järjestämään koulutukseen osallistuneiden vastaukset koulutuksen kestosta jakautuivat melko tasaisesti: yhden päivän koulutuksia oli ollut 33 prosentilla vastaajista, alle viikon koulutuksia 35 prosentilla ja pitkäkestoisempia 32 prosentilla vastaajista (kuvio 30).

Kuvio 29. Miten olet kehittänyt hankintaosaamistasi tutkintoon johtavien koulutusten ulkopuolella? (N = 1 198)

Kuvio 30. Ulkoisen toimijan järjestämä koulutus. Kuinka laajasta koulutuksesta oli kysymys? (N = 671)

3.6 Koulutustaustan vaikutus hankinta-alan töihin (tilastoanalyysi)

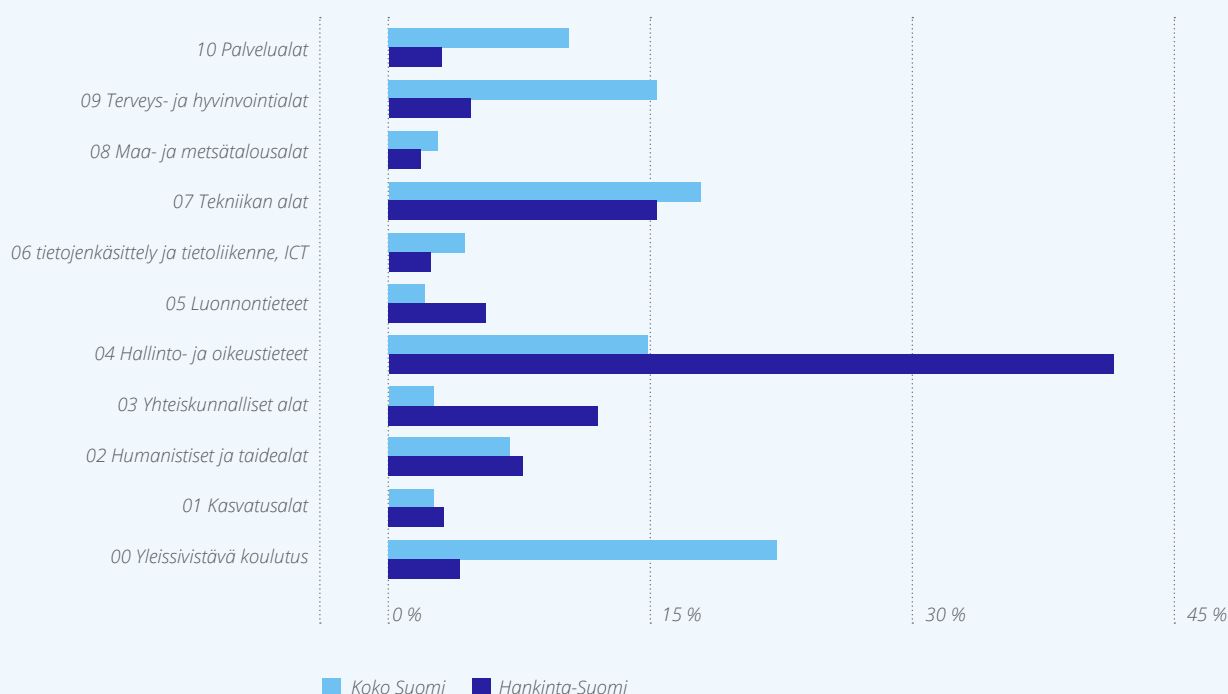
Ensimmäisen selvitysvaiheen tulosten tarkastelun rikastamiseksi Innolinkin analytiikka-asiantuntijat toteuttivat kyselytutkimuksen vastauksiin tilastoanalyttisen tarkastelun, jolla haluttiin selvittää kahta näkökulmaa:

1. Eroaako selvityksen kohderyhmän eli julkisia hankintoja tekevien koulutustausta tilastollisesti merkittäväällä tavalla Suomen keskimääräisestä koulutusjakaumasta?
2. Mitkä koulutusalat johtavat todennäköisimmin hankintarooliin?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastattiin toteuttamalla khiin neliö -testi, joka tarkastaa, onko otannan jakauma todennäköisesti sama kuin koko populaation jakauma. Jälkimmäiseen kysymykseen vastattiin todennäköisyyslaskelmien avulla. Näiden tarkastelujen löydökset on kuvattu seuraavassa.

3.6.1 Otannan erot populaatiosta

Tutkimuksessa koulutusjakaumat jaettiin Tilastokeskuksen koulutusluokituksen mukaisiin koulutusaloihin (kuvio 34). Suomen koulutusjakauma noudettiin Tilastokeskuksen Opiskelijat ja tutkinnot -tietokannasta. Tämän tiedon pohjalta pystyimme laskemaan otannan jakaumille odotusarvon, jonka avulla toteutimme tilastollisen testin.

Kuvio 34. Koulutusjakaumat. Yleissivistävä koulutus sisältää esiopetuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja muun yleissivistävän koulutuksen. Hankinta-Suomi-luokka sisältää tämän selvityksen tiedonkeruuvaiheen vastaukset (Hankinta-Suomi -verkostoa käytettiin tutkimuskutsun pääasiallisena jakelukanavana).

Khiin neliö -testi perustuu tilastolliseen testaukseen, joka hyödyntää tilastollisia hypoteeseja. Nollahypoteesi on, että kerätyn otoksen jakauma on sama kuin koko populaation ($H_0: p = p_1 = p_2... = p_{10}$), kun taas vaihtoehtoinen hypoteesi on, että jakaumat eroavat toisistaan ($H_1: p \neq p_1 = p_2... = p_{10}$). Otannan todellisen arvon ja odotusarvon avulla pystytään laskemaan otannalle testisuure, joka mittaa havaintojen ja nollahypoteesin yhteensopivuutta. Mikäli otannan jakauma eroaa populaatiosta, voidaan nollahypoteesi hylätä ja todeta otannan jakauman eroavan tilastollisesti merkittäväällä tavalla populaatiosta. Koska testisuure oli tulosten tarkastelussa suurempi kuin teoreettinen suure, voimme hylätä nollahypoteesin ja voimme varmuudella todeta, että selvityksen kohderyhmän koulutusjakauma eroaa koko Suomen asukkaiden koulutustaustasta.

3.6.2 Koulutustaustan vaikutus hankinta-ammattiin

Kuten edellisessä aluvuossa todettiin, hankintatehtävissä toimivien koulutustaustat eroavat suomalaisten keskimääräisestä taustasta radikaalisti. Tästä syystä on järkevää tutkia, mitkä koulutusalat ennustavat parhaiten eri hankinta-ammatteihin pääymistä.

Kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutukset ovat yliedustettuna hankinta-alan ammattilaisten parissa. Eroa on noin 26 prosenttiyksikköä otoksen ja koko populaation välillä. Kuitenkin lähes jokaisella alalla on eroavaisuuksia populaatioon nähden.

Hankintatöiden parissa työtään tekevät työskentelevät hyvin erinäköisissä tehtävissä. Osa työskentelee hankintoja tukevassa roolissa, osa vastaa hankintojen toteuttamisesta, kun taas osa vastaa hankinnoista kokonaisuudessaan. Tästä syystä on mielekästä tutkia, ennustaako koulutustausta eri hankinta-alan työtehtäviin pääymistä.

3.6.2.1 Hankinta-alan työtehtävät

Hankintojen tukirooleissa tai tilaajana toimii useimmiten alemman korkeakoulutason kaupan, hallinnon ja oikeustieteen tai yleissivistävän koulutuksen saaneita henkilöitä. Yliopiston käyneet työntekijät ovat vähemmistössä.

Organisaation hankintoja tukevana asiantuntijana toimii 69 prosenttia kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutuksen saanut henkilö. Organisaation hankintoja tukevana asiantuntijana työskentelevistä 93 prosentilla on korkeakoulutus; myös hankintajohtajan tehtävissä korkeakoulutettujen osuus on yhtä suuri.

Hankintojen toteuttamisessa edelleen kaupan, hallinnon ja oikeustieteen ala dominoi, mutta yhteiskuntatieteiden ja tekniikan alat ovat myös yleisiä tässä positiossa. Yhdessä edellä mainitut koulutusalat kattavat yli 75 prosenttia kaikista vastaajien edustamista koulutusaloista, ja suurin osa hankintojen toteuttamisesta vastaavista henkilöistä on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon.

Substanssiasiantuntijoissa on todella vähän kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutuksen saaneita henkilöitä. Tässä roolissa koulutustaustat ovat jakaantuneet suhteellisen tasaisesti muille koulutusaloille. Suurin osa on yliopistotason käyneitä, mutta esimerkiksi terveys- ja hyvinvointialoilla on myös ammattikorkeakoulun käyneitä henkilöitä.

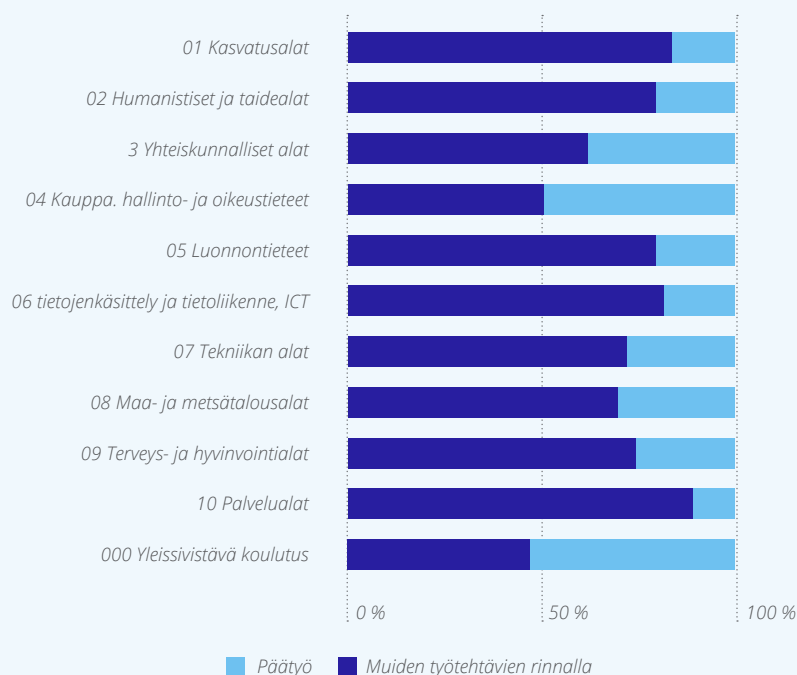
Organisaation hankinnoista kokonaisuudessaan vastaavien henkilöiden keskuudessa kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutuksen saaneet henkilöt ovat absoluuttisesti enemmistössä, mutta tässä ryhmässä yliedustettuina ovat yhteiskunnalliset alat, tekniikan alat ja maa- ja metsätalousalat. Tämä voi mahdollisesti johtua siitä, että oman alansa asiantuntija nostetaan keskimääräistä useammin vastaamaan koko organisaation hankinnoista, jolloin henkilöllä on vahva substanssiosaaminen.

3.6.2.2 Hankintoja kokopäivätyönä vai osa-aikaisesti?

Hankintoja tehdään enimmäkseen muiden työtehtävien rinnalla. Reilu kolmannes vastaajista (37 %) kertoo työskentelevänsä päätyönään hankintojen parissa. Koulutustaustan ja hankintojen työtehtävistä muodostaman osuuden välillä voidaan nähdä trendi: Päätyönään hankintoja tekevät henkilöt ovat vahvasti yliedustettuina yleissivistävien, yhteiskunnallisten sekä kaupan, hallinnon ja oikeustieteiden alojen koulutustaustoissa. Muiden työtehtävien rinnalla hankintoja tekevät henkilöt ovat puolestaan yliedustettuina muilla koulutusaloilla.

Tämä trendi käy järkeen, sillä muiden työtehtävien ohella hankintaa tekevät henkilöt toimivat usein substanssiasiantuntijatehtävissä. Substanssiasiantuntijat ovat useimmiten korkeakoulutettuja oman alansa osaajia, joten tästä syystä he harvoin työskentelevät päätyönään hankintojen parissa.

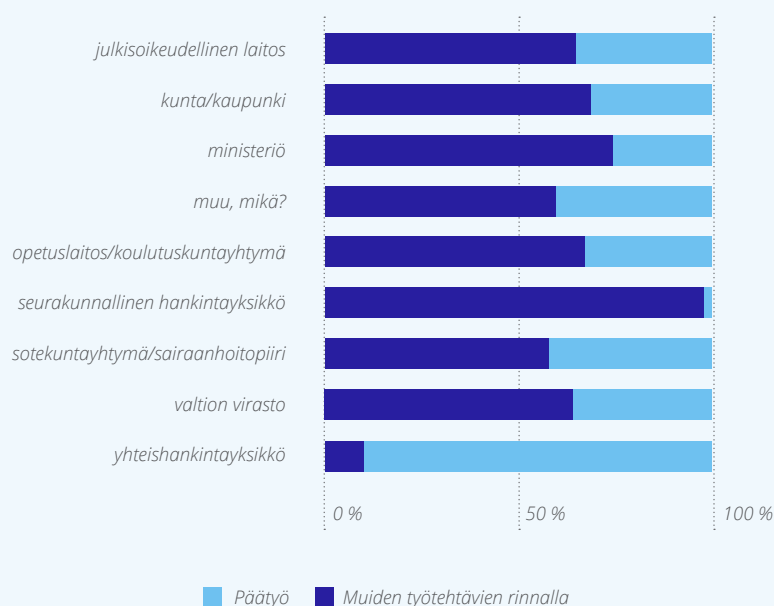
Päätyönä eniten töitä tekevät sekä hankintoja tukevat asiantuntijat että hankinta-asiantuntijat. Suurimmalla osalla päätyönään hankintoja tukevista asiantuntijoista on oikeustieteellinen koulutus. Hankinta-asiantuntijat, jotka työskentelevät päätyönään hankintojen parissa, ovat useimmiten tradenomeja tai yo-merkonomeja (kuvio 35).

Kuvio 35. Jakauma päätyönä ja osa-aikaisena hankintatöiden parissa työskentelevien välillä koulutusaloittain.

3.6.2.3 Hankinnat eri organisaatioissa

Saatujen vastausten mukaan hankintoja tehdään kaikkein eniten valtion virastoissa ja kunnissa. Nämä kattavat yhteensä 63 prosenttia kaikista hankinta-alan työtehtävistä. Kun tähän lisätään sote-alan hankinnat, on lähes 75 prosenttia kaikista hankinta-alan työtehtävistä edustettuna. Kuviosta 36 näkyvät eri organisaatioiden jakaumat tehtävien kokoaikaisuudesta.

Kuvio 36. Jakauma päätyönä ja osa-aikaisena hankintatöiden parissa työskentelevien välillä organisaatioittain.

Yhteishankintayksiköissä on kyselyn perusteella 5 prosenttia hankinta-alan työtehtävistä. Heistä absoluuttisesti suurin osa on joko tradenomeja tai hallintotieteiden maistereita.

Kuntasektorilla kasvatustieteen ja palvelualojen koulutuksen saaneet henkilöt ovat yliedustettuina. Kasvatustieteen koulutuksen saaneista jokainen on korkeakoulutettu, ja he työskentelevät osa-aikaisena hankintojen parissa. He työskentelevät joko substanssiasiantuntijoina sivistysjohtajan asemassa tai vastaavat hankinnoista koulun ylimpänä toimihenkilönä, esimerkiksi rehtorina tai muuna vastaavana. Palvelualataustaiset henkilöt ovat lähes kaikki restonomeja ammattikorkeakoulusta. He toimivat yleensä joko ruokahuollon päälliköinä tai palvelupäälliköinä. Tässä tosin pieni vastausmäärä rajoittaa johtopäätösten tekemistä. Absoluuttisesti eniten hankinta-alan tehtäviä tekevät kuitenkin kaupan, hallinnon ja oikeustieteen koulutuksen saaneet henkilöt.

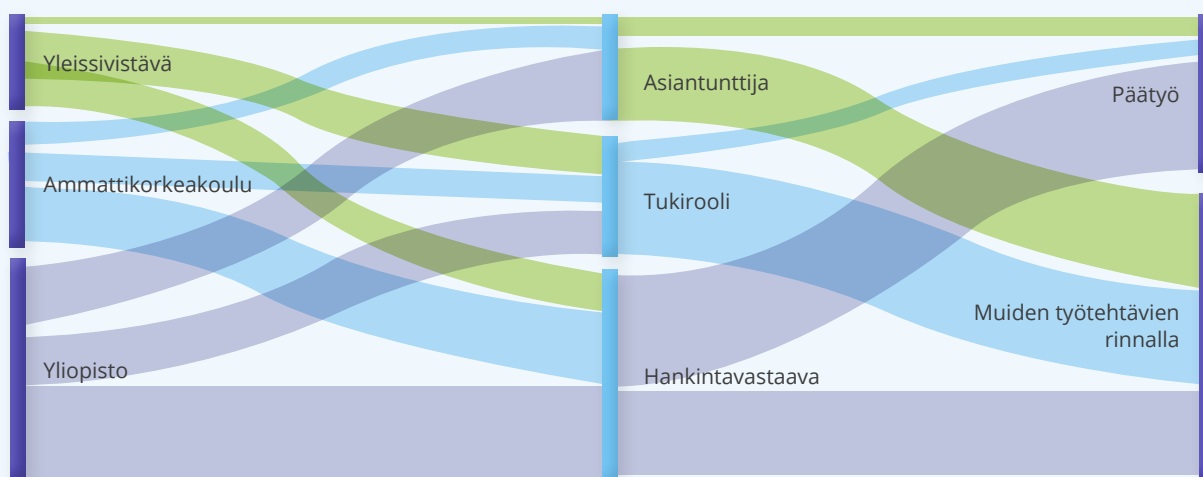
Valtion virastoissa työskentelee eniten henkilöitä, joilla on kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutustausta. He yksin muodostavat 45 prosenttia valtion viraston työntekijöistä. Luonnontieteellinen tausta puolestaan korostuu valtion viroissa toimivilla henkilöillä. Heistä moni toimii substanssiasiantuntijana muiden työtehtävien rinnalla. Myös ICT-alan koulutuksen saaneet ovat yliedustettuna valtion virastoissa. Tekniikan

alat ovat absoluuttisesti toiseksi suurin ala. Tämän alan koulutuksen saaneita työskentelee kaikkein eniten sekä liikenteeseen liittyvissä hankintatehtävissä että ylläpidon teknisinä asiantuntijoina.

Sote-alalla terveystieteen koulutuksen suorittaneet henkilöt ovat suuresti yllidustettuna. Puolet kaikista terveysalan koulutuksen saaneista työskentelee sote-alan organisaatioissa. Osa sote-alan vastaajista on mahdollisesti merkinnyt itsensä myös kunta-alan organisaatioon, minkä vuoksi todellinen osuus lienee vielä suurempi. Terveystieteen taustasta tulevista suurin osa toimii substanssiasiantuntijoina, koska he toimivat johtavassa asemassa omassa organisaatiossaan.

3.6.3 Johtopäätökset tilastoanalyysistä

Kuvio 37. Sankey-kaavio osa-aikaisuuden, roolin ja koulutusasteen välillä. Asiantuntijoihin kuuluvat substanssiasiantuntijat ja hankintoja tukevat asiantuntijat. Tukirooleihin kuuluvat tukiroolit ja tilaajat. Hankintavastaaviin kuuluvat hankintojen toteuttamisesta vastaavat ja hankintajohtajat.

Suurin osa henkilöistä, joilla on muu kuin kaupan, hallinnon ja oikeustieteen, yleissivistävän tai yhteiskuntatieteen alan tutkinto, päätyy substanssiasiantuntijoiksi edistämään hankintoja muun työskentelyn ohella (kuvio 37). Osa näistä asiantuntijoista päätyy myös vastaamaan organisaation kaikista hankinnoista (hankintajohtaja tai vastaava). Etenkin tekniikan alan koulutuksen käyneitä päätyy paljon vastaamaan koko organisaation hankinnoista, mutta vain muiden työtehtävien rinnalla.

Kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutuksen saaneista henkilöistä osa päätyy työskentelemään päätyönään hankintoja tukevaksi asiantuntijaksi. Näillä henkilöillä useimmiten on oikeustieteellinen koulutus.

Yleissivistävän tai alemman asteen kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan koulutuksen saaneet eli merkonomit ja osin myös tradenomit päätyvät useimmiten hankintojen tukirooliin tai tilaajaksi.

Hankintojen toteuttamisesta päätyönään vastaavat yleensä tradenomit, hallintotieteiden maisterit tai diplomi-insinöörit. Yhteiskunta- ja valtiotieteiden maisterit sekä insinöörit päätyvät toteuttamaan hankintoja useimmiten muiden työtehtävien rinnalla.

Yhteiskuntatieteen tai kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan ylemmän koulutuksen suorittaneet päätyvät tasaisesti asiantuntijatehtäviin. Etenkin yhteiskuntatieteilijät useasti toteuttavat hankintoja.

4 TIEDONKERUU KOULUTUSORGANISAATIOILTA

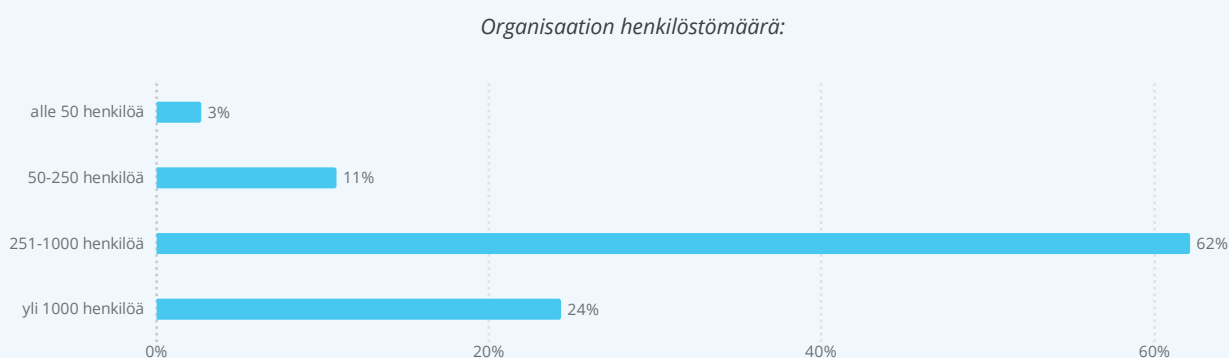
4 vaihe 2: Tiedonkeruu koulutusorganisaatioilta

Selvityksen toisen vaiheen päätavoitteena oli koostaa mahdollisimman kattavasti tietoa hankinta-koulutusta tarjoavista oppilaitoksista. Tarkastelu rajattiin korkea-asteen oppilaitoksiin huomioiden myös ruotsinkielinen koulutus.

Oppilaitoksia lähestyttiin sähköisellä kyselyllä ja tätä tukevin oppilaitosten puhelinkontaktoinnein (50 kpl). Kyselyyn saatiin 37 vastausta. Usealta oppilaitokselta saatiin kyselyyn enemmän kuin yksi vastaus. Tämän voidaan nähdä heijastavan tarvetta kuvata selkeästi omina vastauksinaan oppilaitoksen eri koulutustasoilla eri muodoissa tarjoama hankintaosaamisen koulutus, esimerkiksi tutkintoon tähtäävä ylempi ammattikorkeakoulututkinto verrattuna työelämässä jo oleville tarjottavaan aiheen täydennyskoulutukseen.

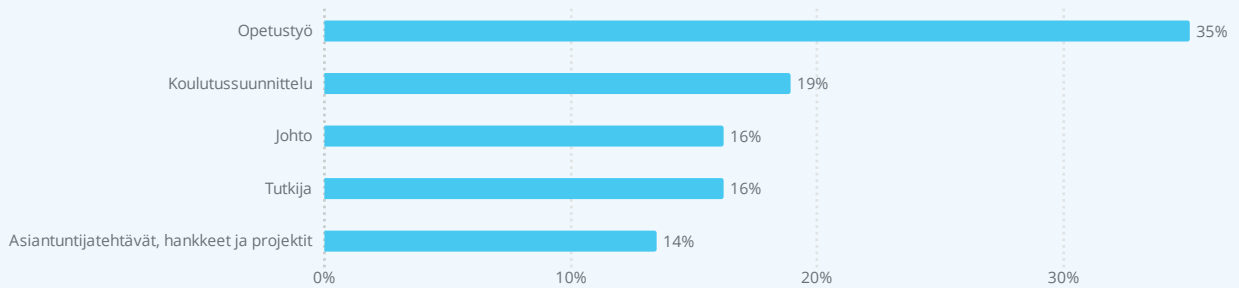
Tiedonkeruussa ongelmalliseksi muodostui oikeiden henkilöiden löytäminen, vaikka teemaa selvitettiin koulutusorganisaatioiden koulutussuunnittelijoilta tai koulutusvastaavilta ja johdolta. Haasteen voidaan olettaa heijastavan aihepiirin jäsentymättömyyttä osana organisaatioiden koulutustarjontaa sekä yhteiskunnallista keskustelua. Tutkimusraportin ohessa toimitetaan katoanalyysi tiedonkeruusta sekä Excel-taulukkona vertailu koulutusorganisaatiokohtaisesta koulutustarjonnasta. Nämä sisällöt löytyvät tämän raportin liitteinä. Lisäksi asiakas saa käyttöönsä verkkoraportointitunnuksen tutkimustietokannan tarkemman tarkastelun mahdollistamiseksi.

4.1 Vastaajien taustatiedot

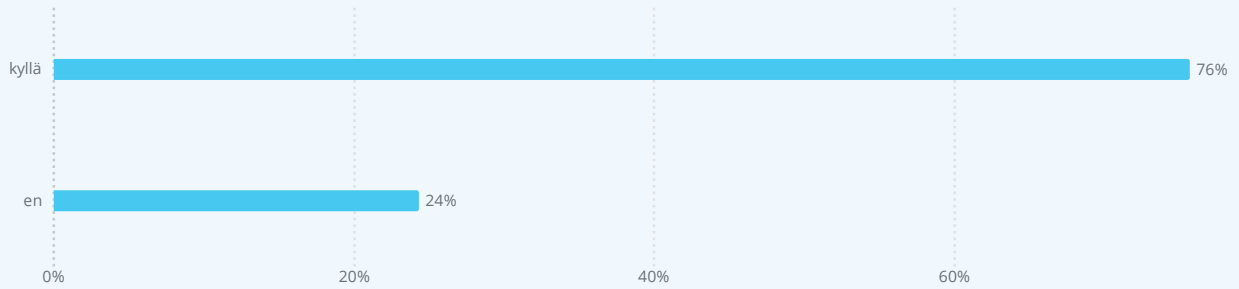
Kuvio 38. Organisaationne henkilöstömäärä? (N = 37)

Vastaajan tehtävät:

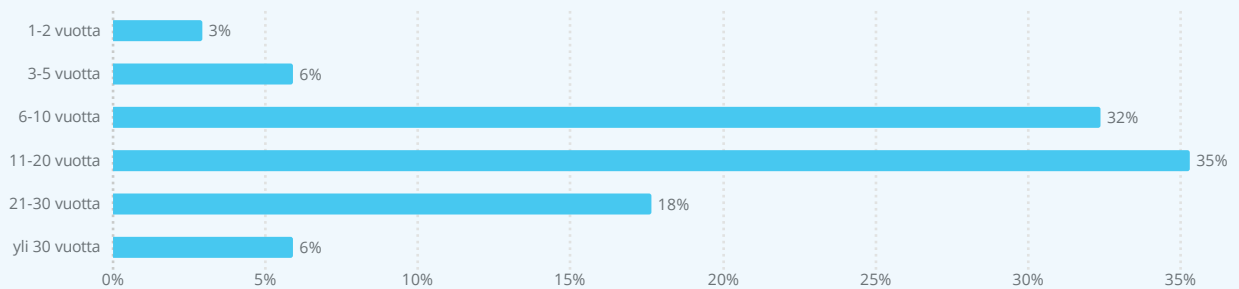
Kuvio 39. Missä tehtävissä toimit organisaatiossanne? (N = 37)

Hankintaosaamisen koulutuksesta vastaaminen:

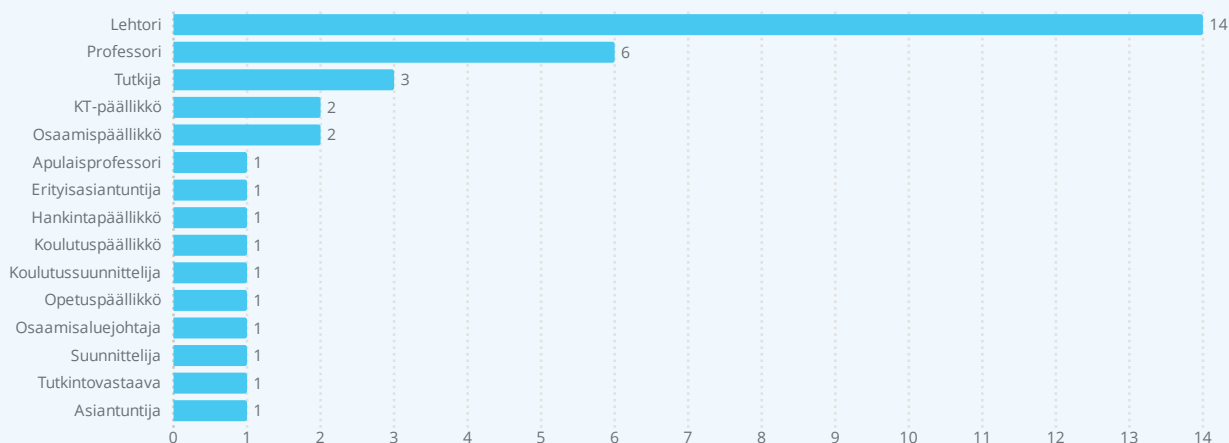
Kuvio 40. Vastaatko organisaatiossanne hankintaosaamisen koulutuksen sisällöistä? (N = 37)

Koulutussektorilla työskentelyaika:

Kuvio 41. Kauanko olet työskennellyt koulutussektorilla yhteensä? (N = 34)

Vastaajan nimike (N):

Kuvio 42. Mikä on nimikkeesi? (N = 37)

4.2 Yleinen hankintakoulutus

4.2.1 Koulutuksen tarjoaja, taso ja kohderyhmä

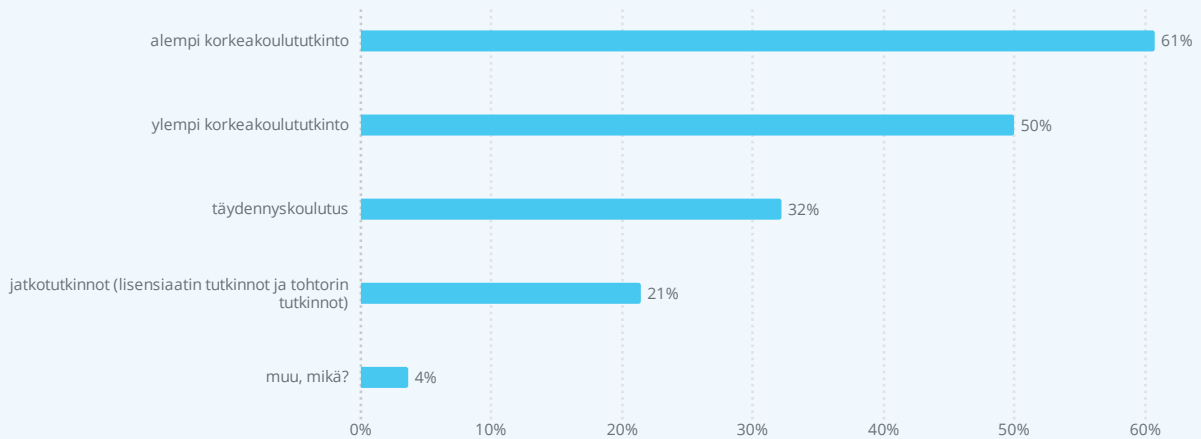
Yleistä hankintakoulutusta tarjotaan usein liiketalouden tai tradenomikoulutuksen osana (kuvio 43).

Mikä organisaatio tai sen osa teillä tätä koulutusta tarjoaa?	Mainintojen määrä	Vastaajan koulutusorganisaatio
Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta	1	Helsingin yliopisto
Information and Service Management -ohjelma	1	Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
International Business Supply Chain Management -koulutusohjelma	1	Haaga-Helia
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	3	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kauppakorkeakoulu	1	LUT yliopisto
Liiketalous	3	Lapin ammattikorkeakoulu 2 kpl Metropolia
Liiketalous ja media	1	Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketoimintayksikkö	1	LAB-ammattikorkeakoulu
Logistiikka	1	Turun ammattikorkeakoulu
Logistiikka ja merenkulku	1	Satakunnan ammattikorkeakoulu
Logistiikka ja rakentaminen	1	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
LUT-yliopisto	2	LUT yliopisto
Oulun yliopisto, kauppakorkeakoulu	1	Oulun yliopisto
Oulun yliopisto, täydentävien opintojen keskus TOPIK	1	Oulun yliopisto
Oulun yliopiston teknillinen tiedekunta	1	Oulun yliopisto
Palveluliiketoiminta	1	Satakunnan ammattikorkeakoulu
Palvelut ja tuotantotalous	1	Turun ammattikorkeakoulu
Rakentaminen	1	Turun ammattikorkeakoulu
Tietojenkäsittely	1	Lapin ammattikorkeakoulu
Toimitusketjujen johtaminen	1	Turun yliopisto
Tradenomi	3	Arcada Haaga-Helia Lapin ammattikorkeakoulu
Turun yliopisto	1	Turun yliopisto
Tampereen yliopisto	1	Tampereen yliopisto

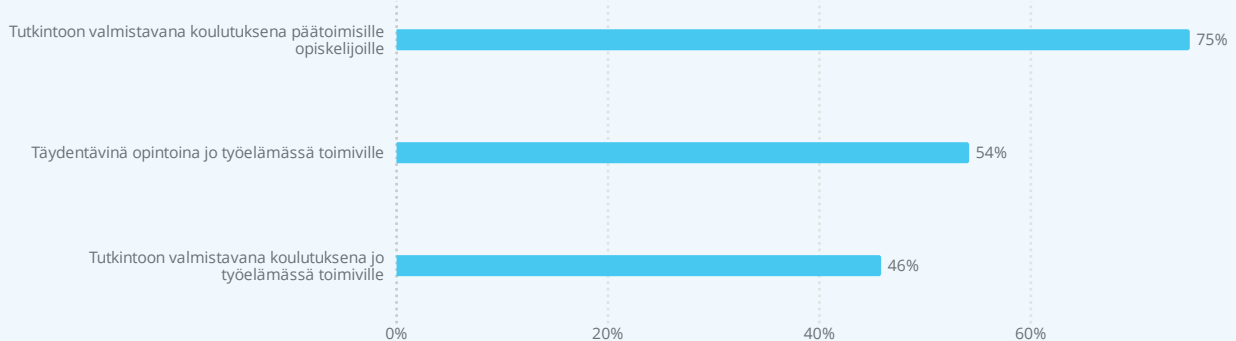
Kuvio 43. Mikä organisaatio tai sen osa teillä tätä koulutusta tarjoaa? (N = 29)

Kuvio 44 havainnollistaa, että koulutusta tarjotaan useimmiten alemman (61 %) ja ylemmän korkeakoulu-tutkinnon tasolla (50 %). Koulutus on pääsääntöisesti suunnattu tutkintoon valmistavana koulutuksena päätoimisille opiskelijoille (89 %), mutta usein myös työelämässä oleville tutkintoon valmistavina opintoina (50 %) tai täydentävinä opintoina (43 %) (kuvio 45).

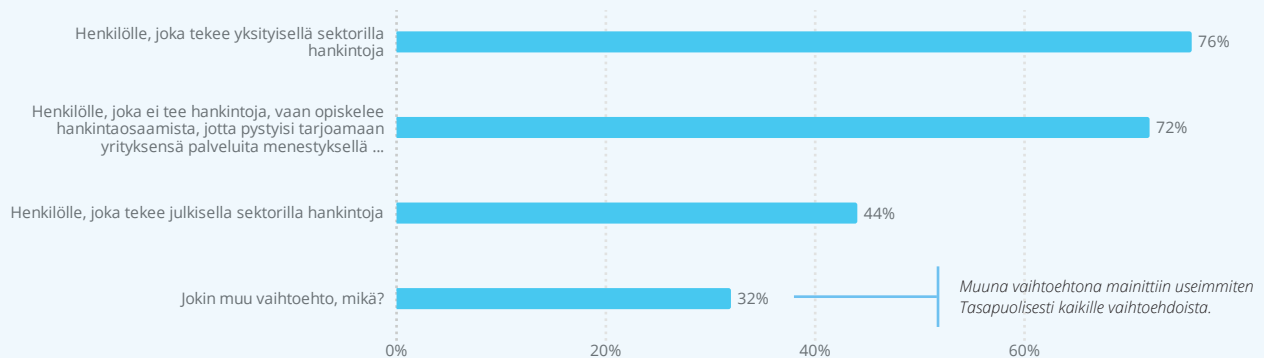
Koulutussisällöt on ensisijaisesti suunniteltu henkilöille, jotka tekevät julkisella sektorilla hankintoja (76 %), sekä henkilöille, jotka eivät tee hankintoja vaan opiskelevat hankintaosaamista, jotta pystyisivät tarjoamaan yrityksensä palveluita menestyksekkäästi kilpailutuksissa tai hankinnoissa (72 %) (kuvio 46).

Kuvio 44. Millä koulutustasoilla tätä koulutusta tarjotaan? (N = 28)

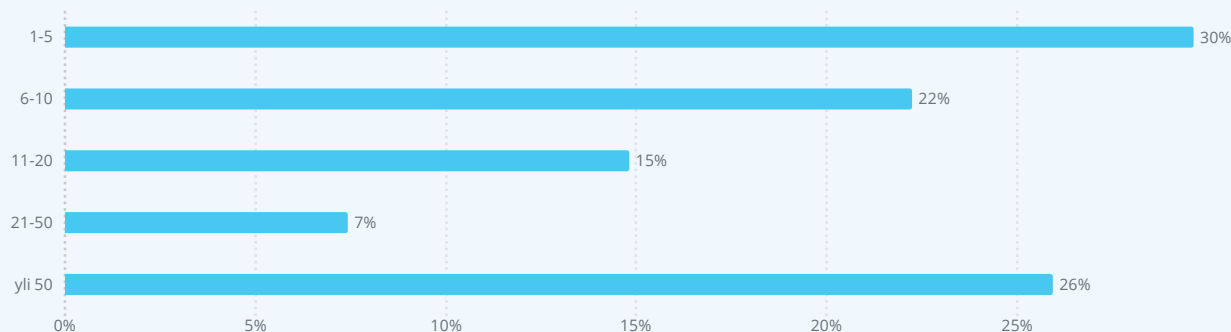

Kuvio 45. Kenelle tarjoamanne koulutus on suunnattu? (N = 28)

Kuvio 46. Kenelle tarjoamanne koulutussisällöt on ensisijaisesti suunniteltu? (N = 25)

4.2.2 Koulutuksen pohja, muoto ja laajuus

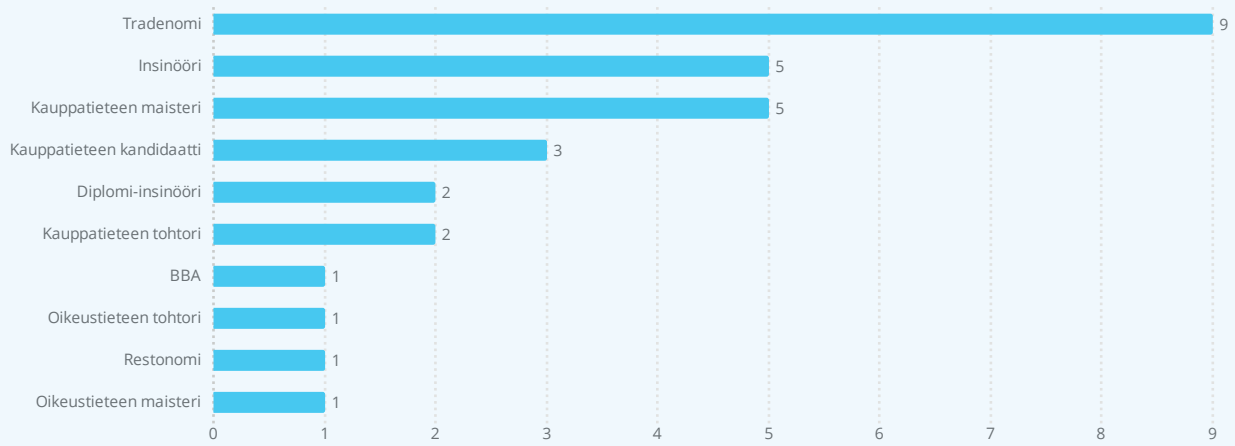
Kuvio 47. Kuinka laajasta opintokokonaisuudesta on kyse? Opintokokonaisuuden laajuus opintopisteinä (luokiteltu, N = 27).

Reilu puolet (52 %) yleistä hankintakoulutusta tarjoavista arvioi opintokokonaisuuden laajuudeksi 10 opintopistettä tai vähemmän (kuvio 47). Näitä koulutuksen tarjoajia olivat vastaajista Aalto-yliopiston kauppa-
korkeakoulu, Ammattikorkeakoulu Arcada, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen yliopisto ja Turun ammattikorkeakoulu. Osa vastaajaorganisaatioista tarjosi hankintaosaamista näiden lisäksi myös laajemmissa opintokokonaisuuksissa. Toisaalta yli 50 opintopisteen laajuisia opintokokonaisuuksia on vain reilulla neljänneksellä (26 %). Näitä koulutuksen tarjoajia olivat vastaajista Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT, Metropolia ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto (alkaen alkuvuodesta 2022) ja Turun yliopisto.

Vastausten osittaista polarisoitumista korkeintaan 10 opintopisteen ja yli 50 opintopisteen laajuuksiin saattaa selittää laadullisissa haastatteluissa osalla oppilaitoksista ilmennyt näkemys, että hankintaosaamista tulkitaan opetettavan koko tutkinto-ohjelman aikana. Sitä ei tarjota omana rajattuna opintokokonaisuutenaan niin kuin pienemmissä opintopistemäärissä, vaan koko tutkintokoulutuksen ajatellaan sisältävän hankintakoulutusta. Tällaisia laajempia tutkintokokonaisuuksia tarjoaa saatujen vastausten perusteella ainakin Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT (kauppatieteiden kandidaatin, maisterin ja tohtorin tutkinnot; tarjolla lisäksi kandidatasolla 6 op:n kurssi hankintojen johtamista opiskeleville), Metropolia (tradenomi YAMK), Oulun yliopisto (kauppatieteiden maisteri ja diplomi-insinööri) sekä Turun yliopisto (oikeustieteen tohtori).

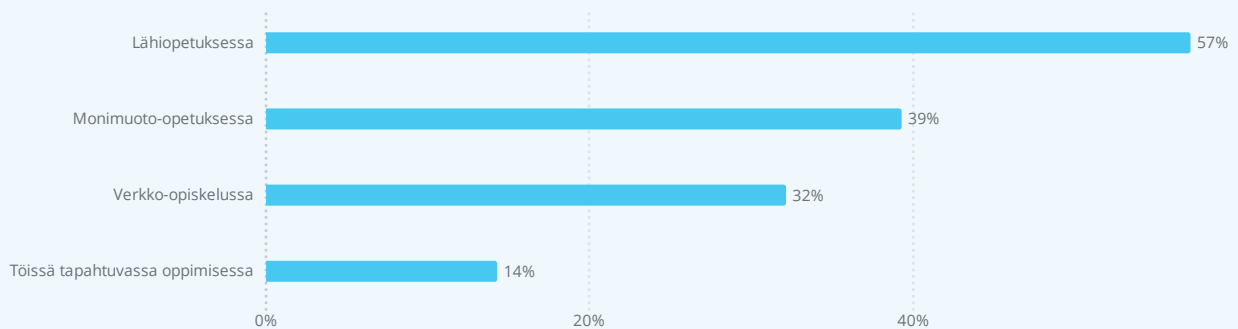
Tutkintoon valmistavista koulutuksista yleisin tutkintonimike on tradenomi. Myös insinöörit ja kauppatiehteitä opiskelevat saivat useampia mainintoja. Kuviossa 48 on lueteltu tutkinnot, joihin koulutuksesta voi valmistua.

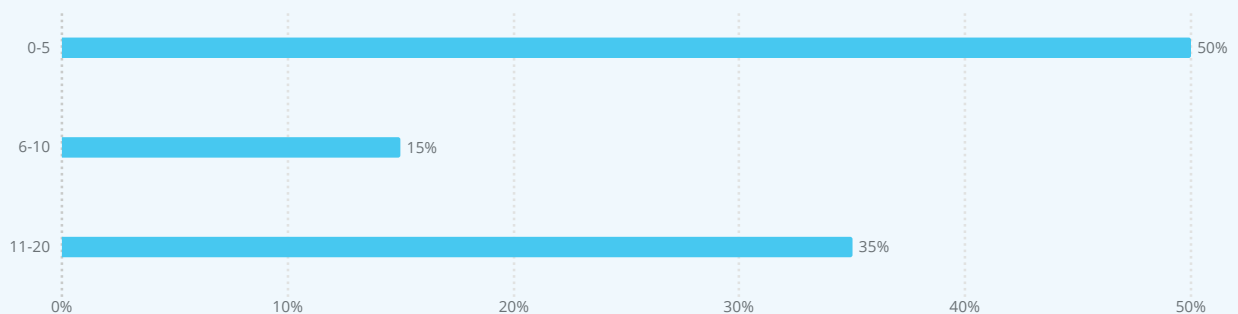

Kuvio 48. Jos koulutus valmistaa tutkintoon, mihin tutkintoihin opiskelija voi teillä valmistua? (N = 25)

Yli puolet yleistä hankintakoulutusta tarjoavista tahoista arvioi, että tarjotun koulutuksen opetusmuodon pääpaino on lähiopetuksessa (57 %). Yli kolmasosa (39 %) arvioi pääpainon olevan monimuoto-opetuksessa ja kolmannes (32 %) verkko-opiskelussa (kuvio 49). Puolet vastaajista (50 %) arvioi toteutuksen tyypillisesti kattavan 0–5 läsnäolopäivää. Huomioitavaa tämän vastauksen edustavuudessa on, että osa vastaajista ei osannut arvioida tilannetta päivien lukumäärinä. Osa antoi arvionsa suhdelukuna (esim. 50 % on läsnäolopäiviä), mutta näitä vastauksia ei voitu ottaa osaksi kuvion 50 pylväsdiagrammia.

Kuvio 49. Missä opetusmuodossa on tarjoamanne koulutuksen pääpaino (älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)? Vastaaja on voinut valita useamman vaihtoehdon. (N = 28)

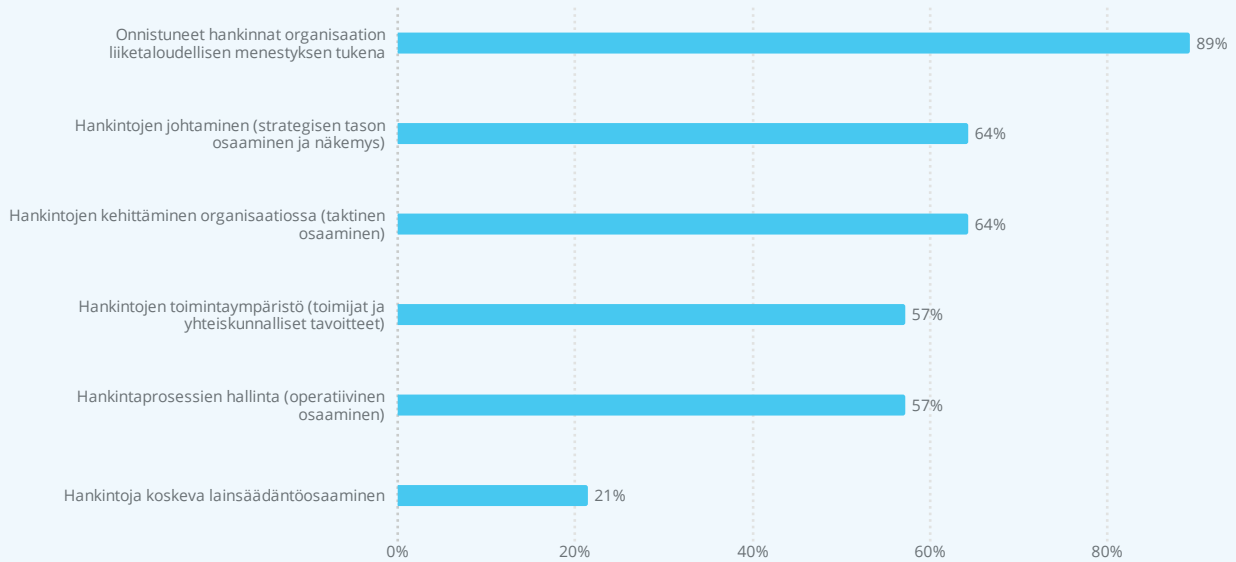

Kuvio 50. Kuinka monta läsnäolopäivää toteutus tyypillisesti kattaa (älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)? (N = 20)

4.2.3 Koulutuksen sisällöt

Yleisissä hankintakoulutuksissa koulutussisällöllisesti eniten mainintoja saivat onnistuneet hankinnat organisaation liiketaloudellisen menestyksen tukena (89 %), hankintojen johtaminen (64 %) ja hankintojen kehittäminen organisaatiossa (64 %) (kuvio 53).

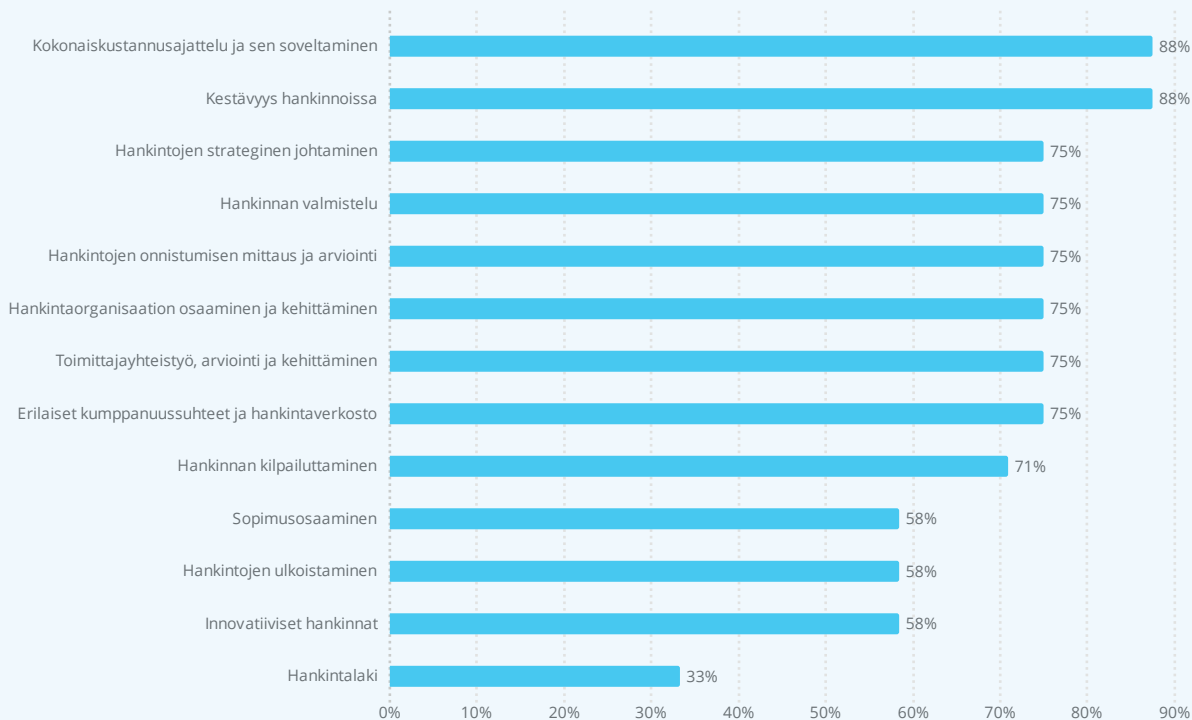

Kuvio 53. Mitä seuraavista hankintaosaamiseen liittyvistä (mahdollisista) koulutussisällöistä opetuksenne kattaa merkittävässä määrin? (N = 28)

Yleisissä hankintakoulutuksissa koulutussisällöllisesti eniten mainintoja saanutta hankintaosaamisen koulutussisältöä (Onnistuneet hankinnat organisaation liiketaloudellisen menestyksen tukena) tarjotaan osana yleistä hankintakoulutusta seuraavissa oppilaitoksissa:

- Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu
- Arcada
- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- LAB-ammattikorkeakoulu
- Lapin ammattikorkeakoulu
- Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT
- LUT-yliopiston täydennyskoulutus
- Metropolia ammattikorkeakoulu
- Oulun yliopisto
- Satakunnan ammattikorkeakoulu
- Tampereen ammattikorkeakoulu
- Tampereen yliopisto (ent. TTY)
- Turun ammattikorkeakoulu
- Turun yliopisto, kauppakorkeakoulu

Tarkennettua koulutussisältöä kysyttäessä kärkeen nousivat hankintapäätösten analysointi ja kehittäminen (92 %), kokonaiskustannusajattelu ja sen soveltaminen (88 %) sekä kestävyys hankinnoissa (88 %). Vähiten mainintoja saivat hankintalaki (33 %), innovatiiviset hankinnat (58 %), hankintojen ulkoistaminen (58 %) sekä sopimussosaaminen (58 %) (kuvio 54).

Kuvio 54. Mitä hankintakoulutukseenne vielä tarkemmin sisältää? (N = 24)

4.3 Julkisia hankintoja koskeva koulutus

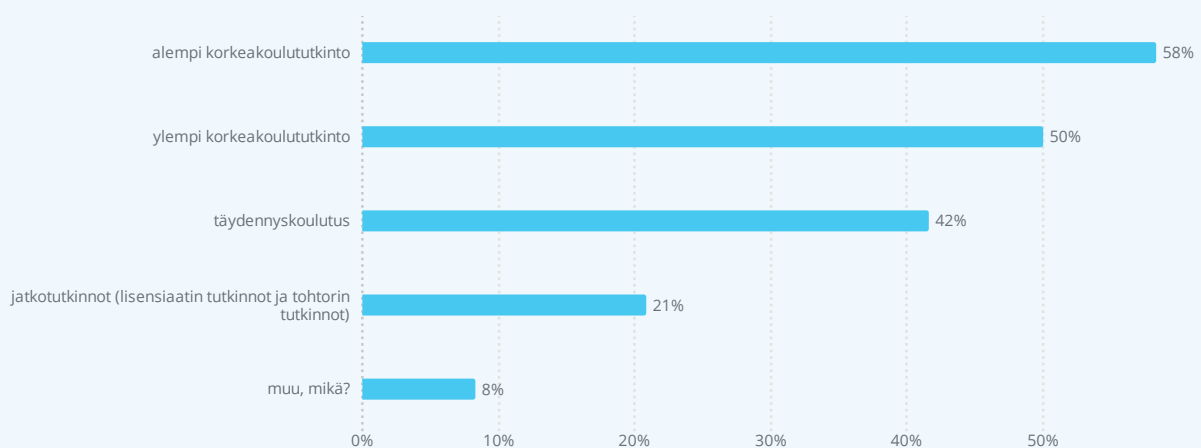
4.3.1 Koulutuksen tarjoaja, taso ja kohderyhmä

Julkisia hankintoja koskevaa koulutusta tarjotaan saatujen vastausten perusteella useissa eri oppilaitoksissa ja yksiköissä (kuvio 55).

Kuvion 55 tuloksissa on kuitenkin hyvä huomioida, että puhelimitse haastateltujen koulutustarjoajien vastausten perusteella voidaan havaita haaste tulosten tietosisällön selkeydessä. Osa vastaajista kokee yleisen hankintaosaamisen koulutuksen valmistavan opiskelijan toimimaan sekä yksityisen että julkisen puolen hankintatehtävissä. Täten selvityksessä käytetty kategoriaerottelu julkisen sektorin hankintakoulutuksen ja yleisen hankintakoulutuksen välillä ei mitään todennäköisimmin ole muodostunut yksiselitteiseksi. Tätä taustaa vasten on oletettavaa, että osa julkisen hankintakoulutuksen alle luokitelluista vastauksista muodostuu opetussisällöiltään kuitenkin merkittävässä määrin yleisestä hankintaosaamisen koulutuksesta. Merkitsevää tulosten tuloksissa on, että mikäli edellinen oletus pitää paikkansa, julkisen hankintakoulutuksen tarjonta näyttää tuloksissa julkisen sektorin erityistarpeisiin suunniteltua koulutustarjontaa laajempaan.

Mikä organisaatio tai sen osa teillä tätä koulutusta tarjoaa?	Mainintojen määrä	Vastaajan koulutusorganisaatio
Avoin AMK	1	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta	1	Helsingin yliopisto
International Business Supply Chain Management -koulutusohjelma	1	Haaga-Helia
Jatkuvan oppimisen keskus	1	Itä-Suomen yliopisto
Johtamisen yksikkö	1	Vaasan yliopisto
Julkisoikeus	1	Tampereen yliopisto
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	3	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kauppakorkeakoulu	1	LUT yliopisto
Kauppätieteet	1	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kestävän kasvun ja yhteiskuntavastuun johtaminen	1	Laurea
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	1	LUT yliopisto
Liiketalous	1	Karelia ammattikorkeakoulu
Liiketalous ja tekniikka	1	Metropolia
Liiketoiminta ja kulttuuri -yksikkö	1	Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Liiketoimintayksikkö	1	LAB-ammattikorkeakoulu
Logistiikka ja rakentaminen	1	Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Logistiikka, palvelut ja tuotantotalous	1	Turun ammattikorkeakoulu
Oikeustieteet	1	Itä-Suomen yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta	1	Lapin yliopisto
Oulun yliopisto, kauppakorkeakoulu	1	Oulun yliopisto
Oulun yliopisto, täydentävien opintojen keskus TOPIK	1	Oulun yliopisto
Oulun yliopiston teknillinen tiedekunta	1	Oulun yliopisto
Palveluliiketoiminta	1	Satakunnan ammattikorkeakoulu
Turun yliopisto	1	Turun yliopisto
XAMK	1	Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

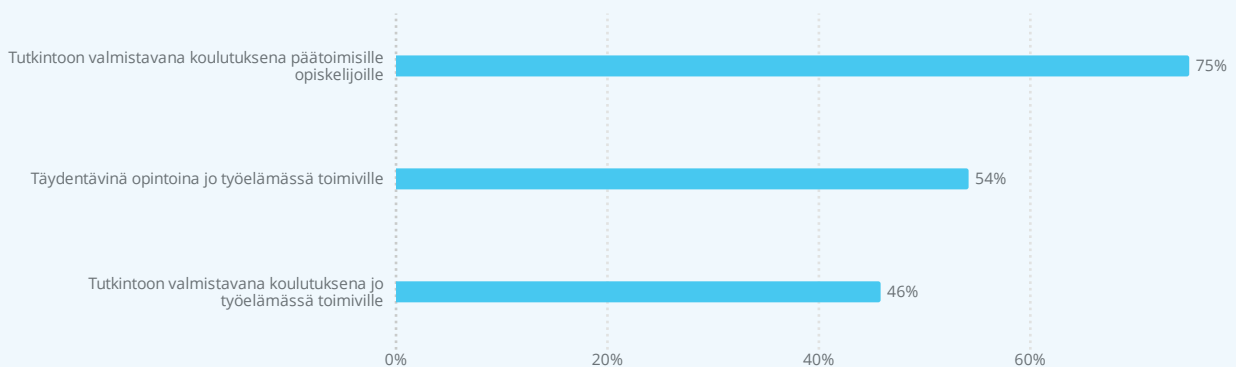
Kuvio 56. Millä koulutustasoilla tätä koulutusta tarjotaan? (N = 24)

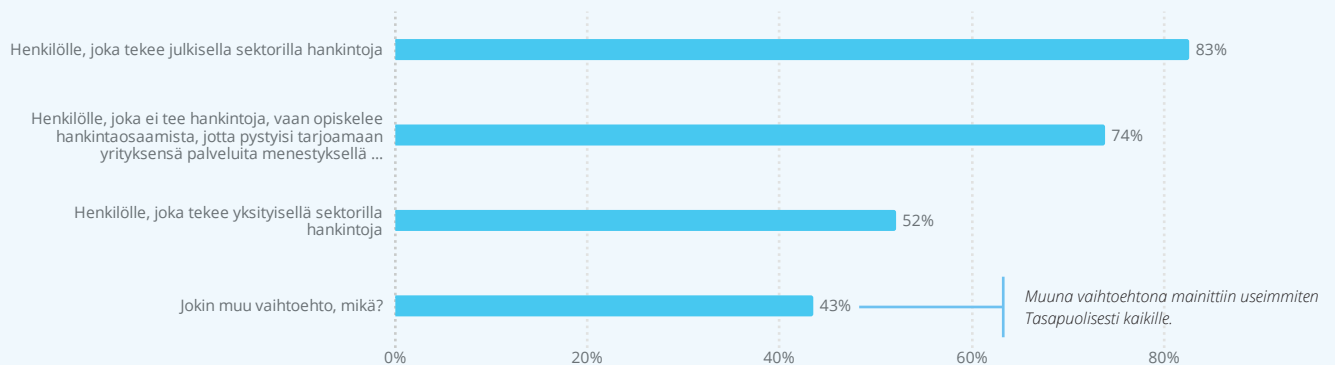
Kuvio 55. Mikä organisaatio tai sen osa teillä tätä koulutusta tarjoaa? (N = 24)

Kuvion 56 mukaisesti julkista hankintaosaamisen koulutusta tarjotaan useimmiten alemman korkeakoulututkinnon (58 %), ylemmän korkeakoulututkinnon (50 %) sekä täydennyskoulutuksen tasolla (42 %). Koulutus on pääsääntöisesti suunnattu tutkintoon valmistavana koulutuksena päätoimisille opiskelijoille (75 %), kuitenkin usein myös täydentävinä opintoina työelämässä toimiville (54 %) sekä tutkintoon valmistavana koulutuksena jo työelämässä toimiville (46 %) (kuvio 57).

Koulutussisällöt on ensisijaisesti suunniteltu henkilölle, joka tekee julkisella sektorilla hankintoja (83 %), sekä henkilölle, joka ei tee hankintoja vaan opiskelee hankintaosaamista, jotta pystyisi tarjoamaan yrityksensä palveluita menestyksekkäästi kilpailutuksissa tai hankinnoissa (74 %) (kuvio 58).

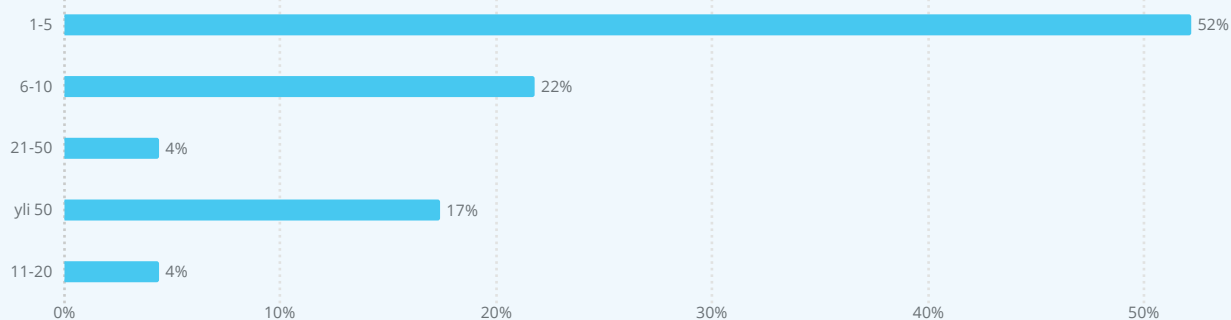
Kuvio 57. Kenelle tarjoamanne koulutus on suunnattu? (N = 24)

Kuvio 58. Kenelle tarjoamanne koulutussisällöt on ensisijaisesti suunniteltu? (N = 23)

4.3.2 Koulutuksen pohja, muoto ja laajuus

Reilu puolet (52 %) julkisia hankintoja koskevaa koulutusta tarjoavista arvioi opintokokonaisuuden laajuudeksi viisi opintopistettä tai vähemmän (kuvio 59). Yli 50 opintopisteen laajuisia opintokokonaisuuksia on vain alle viidenneksellä (17 %). Tutkintoon valmistavista koulutuksista yleisin tutkintonimike on tradenomi. Myös kauppatieteet, hallintotieteet sekä oikeustieteet saivat useampia mainintoja (kuvio 60).

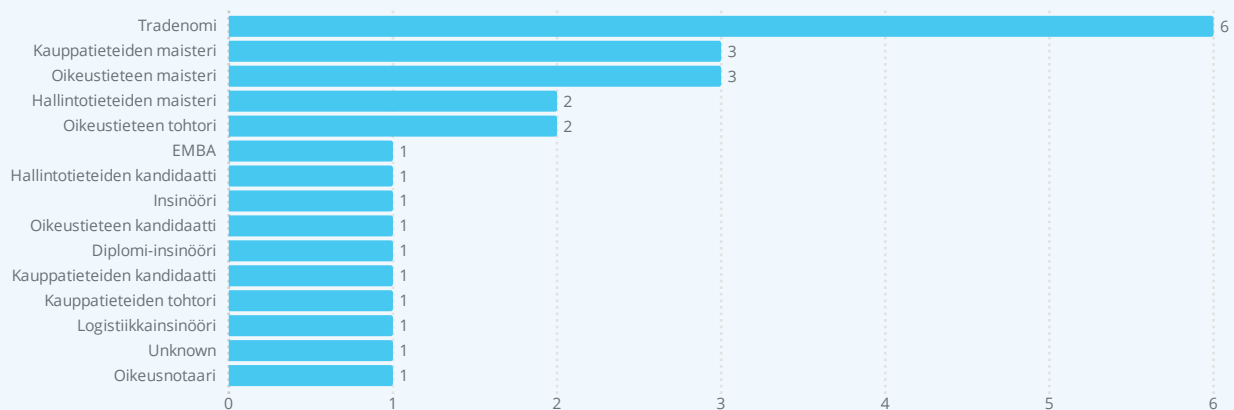
Kuvio 59. Kuinka laajasta opintokokonaisuudesta on kyse? Laajuus opintopisteinä (luokiteltu, N = 23).

Pienemmät koulutuskokonaisuudet ovat oletuksena erillisiä aiheelle omistettuja opetusmoduuleita, kursseja tai täydennyskoulutussisältöjä. Näistä 1–10 opintopisteen koulutusta tarjoavat vastausten perusteella ainakin seuraavat organisaatiot (suluissa opintopisteet ja minkä koulutuksen tai tutkinnon osana):

- Haaga-Helia ammattikorkeakoulu (1 op, tradenomiopinnot)
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu (5 op, insinööri AMK, logistiikkainsinööri AMK, täydennyskoulutus)
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK, avoin AMK (3 op, alempi AMK-taso, täydennyskoulutus)
- Karelia Ammattikorkeakoulu (5 op, alempi tai ylempi AMK, täydennyskoulutus)
- LAB-ammattikorkeakoulu (5 op, alempi tai ylempi AMK tradenomi)
- Lapin ammattikorkeakoulu (1 op, alempi AMK, tradenomi, tietojenkäsittely)
- Lapin yliopisto (5 op, oikeusnotaari, oikeustieteen maisteri, oikeustieteen tohtori)
- Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT (6 op, kauppatieteen kandidaatti, maisteri, tohtori)
- Laurea ammattikorkeakoulu (5 op, YAMK)
- Satakunnan ammattikorkeakoulu (10 op, alempi AMK tradenomi, täydennyskoulutus)
- Seinäjoen ammattikorkeakoulu (10 op, alempi AMK tradenomi, täydennyskoulutus)
- Tampereen yliopisto (5 op, hallintotieteiden maisteri)
- Turun ammattikorkeakoulu (5 op, alempi AMK tradenomi, tuotantotalouden insinööri)
- Vaasan yliopisto (10 op, hallintotieteiden kandidaatti ja maisteri).

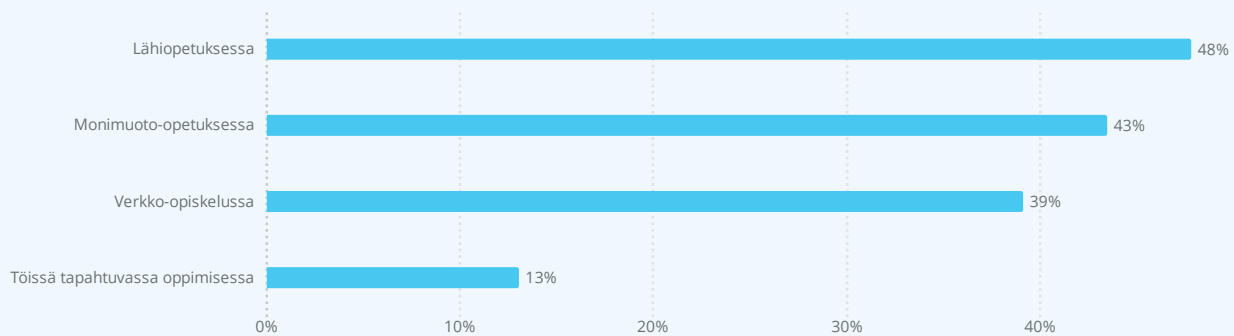
Laajempia julkisen hankintaosaamisen koulutuskokonaisuuksia tarjoavia koulutusorganisaatioita on merkittävästi vähemmän. Tulosten perusteella näitä ovat ainakin seuraavat:

- Itä-Suomen yliopisto (25 op, ylempi korkeakoulutus, täydennyskoulutus; KTM, EMBA, OTK, OTM)
- Metropolia (90 op, tradenomi YAMK, insinööri YAMK)
- Oulun yliopisto (120 op, kauppatieteiden maisteri, diplomi-insinööri + 20 op täydennyskoulutus)
- Turun yliopisto (200 op, oikeusnotaari, oikeustieteen tohtori).

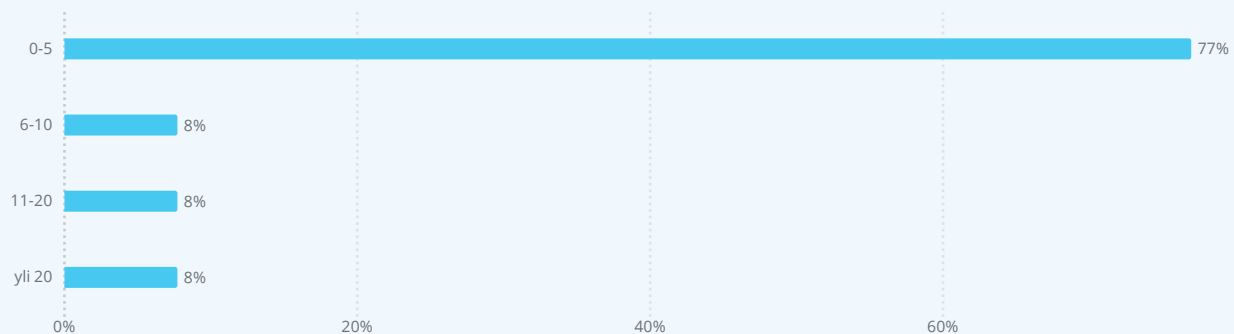
Kuvio 60. Jos koulutus valmistaa tutkintoon, mihin tutkintoihin opiskelija voi teillä valmistua? (N = 17)

Tarjotun koulutuksen opetusmuodon pääpainoa kysyttäessä vastaukset jakautuivat melko tasaisesti lähi-opetuksen (48 %), monimuoto-opetuksen (43 %) sekä verkko-opiskelun (43 %) kesken (kuvio 61).

Kuvio 61. Missä opetusmuodossa on tarjoamanne koulutuksen pääpaino (älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)? (N = 23)

Valtaosa vastaajista (77 %) arvioi toteutuksen tyypillisesti kattavan 0–5 läsnäolopäivää (kuvio 62).

Kuvio 62. Kuinka monta läsnäolopäivää toteutus tyypillisesti kattaa (älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)? (N = 13)

Kysyttäessä, millä koulutus- tai osaamistaustalla koulutuksen tarjoajat toimivat, sai tohtori eniten mainintoja. Kuvion 63 sanapilvi on koostettu avoimista vastauksista.

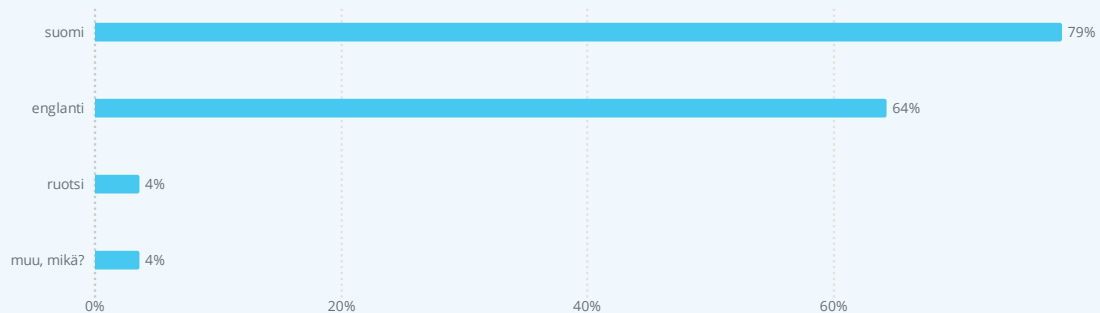
Kuvio 63. Millä koulutus- tai osaamistaustalla koulutuksenne tarjoajat toimivat? Aihepiiriin liittyvä kokemus ja osaaminen. (N = 18)

Seuraavassa on otteita avoimista vastauksista:

- Kaikki työskennelleet hankinnan tehtävissä, yksi myyntitaustainen kouluttaja. Koulutustausta kaikilla vähintään YAMK tutkinto ja osalla yliopistotutkinto ja pedagoginen koulutus.
- Korkeimmalla koulutustasolla, tohtoritason tai sellaiseksi valmistumassa
- Kauppätieteen tohtori tai tekniikan tohtori.
- hallinto-/oikeustieteellinen tohtoritutkinto
- kauppätieteen maisteri
- Tohtori ja dosentti, yliopiston lehtori
- tradenomi, insinööri, eri alojen maisterit
- KTM, OTM
- juristi

Vastaajista suurin osa (95 %) kertoi julkisia hankintoja koskevaa koulutusta tarjottavan suomeksi. Vain vajaa kolmannes (32 %) ilmoitti koulutusta olevan saatavilla englanniksi (kuvio 64).

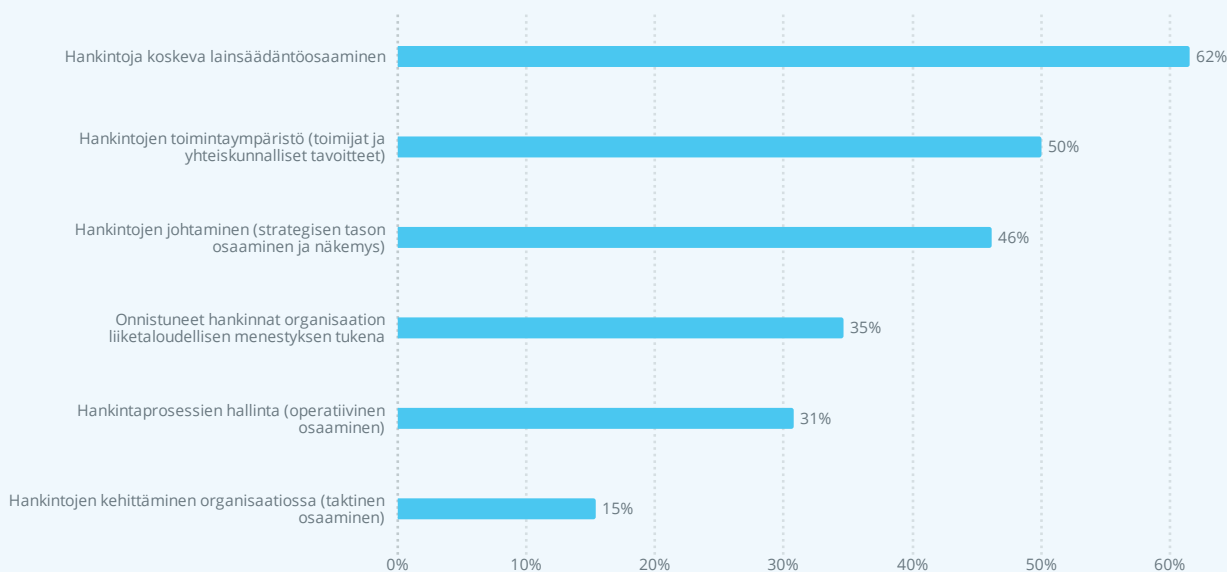

Kuvio 64. Millä eri kielillä hankintaosaamisen koulutusta tarjotaan? (N = 22)

Ruotsinkielisen koulutustarjonnan osalta tutkimusnäyte ei muodostu edustavaksi, sillä kyselyyn vastasi vain yksi tavoitelluista viidestä koulutusorganisaatiosta.

4.3.3 Koulutuksen sisällöt

Kuvio 65 osoittaa, että julkisia hankintoja koskevilla koulutuksilla koulutussisällöllisesti eniten mainintoja saivat hankintoja koskeva lainsäädäntöosaaminen (62 %), hankintojen toimintaympäristö (50 %) ja hankintojen johtaminen (46 %). Vähiten mainintoja sai hankintojen kehittäminen organisaatiossa (15 %).

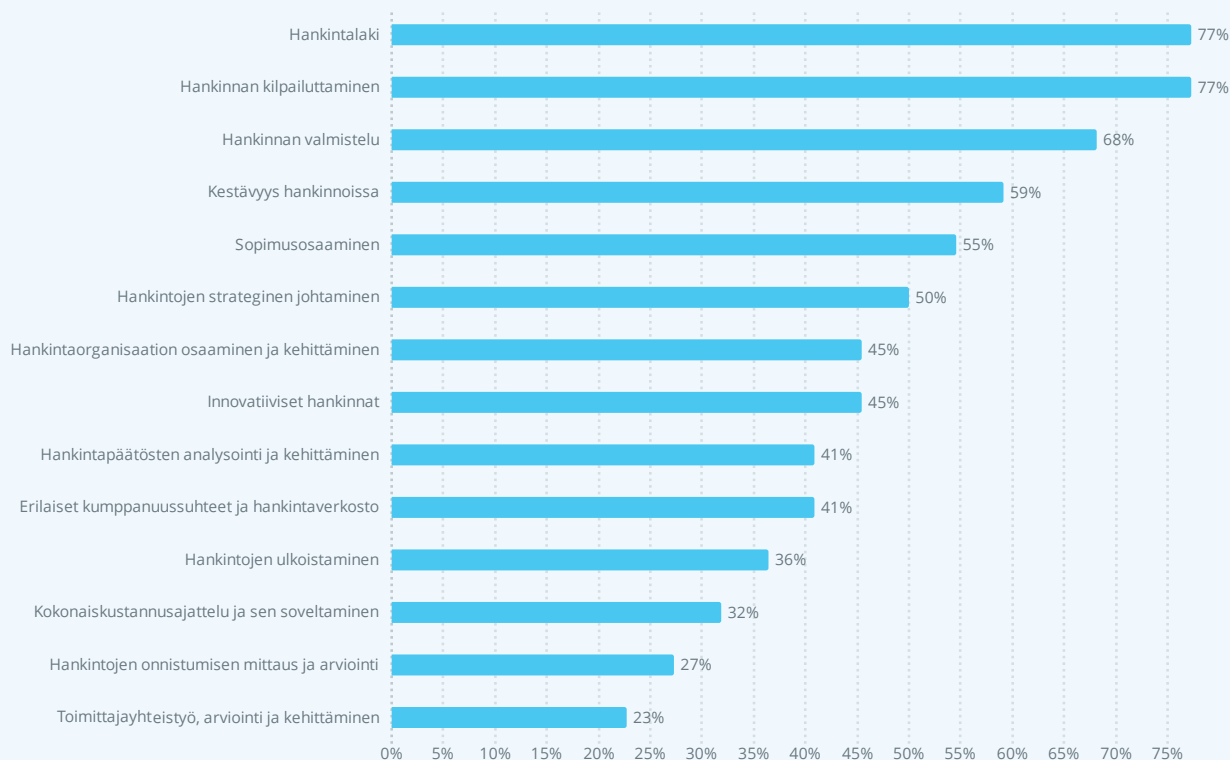
Kuvio 65. Mitä seuraavista hankintaosaamiseen liittyvistä (mahdollisista) koulutussisällöllistä opetuksenne kattaa merkittävässä määrin? (N = 26)

Julkisia hankintoja koskevilla koulutuksilla koulutussisällöllisesti eniten mainintoja sai Hankintoja koskeva lainsäädäntöosaaminen, jota tarjotaan seuraavissa oppilaitoksissa:

- Helsingin yliopisto
- Itä-Suomen yliopisto
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu (Xamk), avoin AMK
- Karelia Ammattikorkeakoulu
- LAB-ammattikorkeakoulu
- Lapin yliopisto, OTK.
- Laurea-ammattikorkeakoulu
- Metropolia ammattikorkeakoulu
- Satakunnan ammattikorkeakoulu

- Seinäjoen ammattikorkeakoulu
- Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta, julkisoikeuden opintosuunta
- Turun ammattikorkeakoulu
- Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta
- Vaasan yliopisto

Tarkennettua koulutussisältöä kysyttäessä kärkeen nousivat hankintalaki (77 %), hankinnan kilpailuttaminen (77 %) sekä hankinnan valmistelu (68 %). Vähiten mainintoja saivat toimittajayhteistyö, arviointi ja kehittäminen (23 %), hankintojen onnistumisen mittaus ja arviointi (27 %) sekä kokonaiskustannusajattelu ja sen soveltaminen (32 %) (kuvio 66).

Kuvio 66. Mitä hankintakoulutukseenne vielä tarkemmin sisältää? (N = 22)

4.4 Julkisten hankintojen koulutuksen kehittäminen

Toiseen vaiheeseen osallistuneilta vastaajilta tiedusteltiin näkemyksiä, mihin julkisten hankintojen koulutuksen kehittämisessä tulisi ensisijaisesti keskittyä. Vastauksissa korostui tarve hankintojen erikoisosaamisen koulutuksille sekä erityisesti julkisiin hankintoihin keskittyvälle koulutukselle.

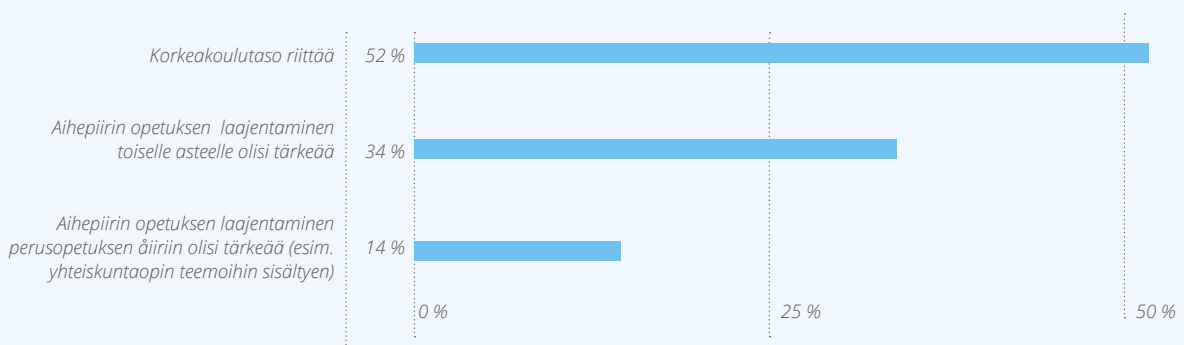

Seuraavaan on koostettu otteita avoimista vastauksista:

- *Nykyisten julkista hankintaa työkseen tekevien henkilöiden kouluttaminen ja työn laadun lisääminen ja ammattimaistaminen. Tarjolla on paljon "Hankintojen perusteet"-tyyppisiä kursseja, jotka eivät auta niitä, jotka ovat vuosia tehneet hankintaa työkseen, ja joilla on kuitenkin paljon erityiskysymyksiä käytäntöön, lainsäädäntöön, tulkintaan ja oikeustapauksiin liittyen ja jokapäiväisiä haasteita näiden kanssa.*
- *Julkisia hankintoja koskeva koulutus*
- *Hankintojen arvo ja merkitys talouden edistäjänä kunnissa*
- *Olisi hyödyllistä Suomessa tarjota yhteistä kaikissa yliopistoissa tarjottavaa hankintojen perusosaamisesta korkeamman tason osaamiseen liittyvää erikoistumiskoulutusta.*
- *Strategiseen hankintaosaamiseen, hankinnan integroimiseen julkisten palveluiden tarjoamiseen*
- *Julkisen tahon hankintaosaamisen kehittäminen, vrt. julkiset rakennushankkeet.*
- *Julkisten hankintojen strategisen osaamisen kasvattamiseen ja vastuullisuusteemoihin.*
- *Lisää resursseja niin koulutusta voidaan myös lisätä. Tällä hetkellä perusrahoitus ei riitä edes palkkoihin.*

4.5 Hankintaosaamisen opetuksen riittävyys

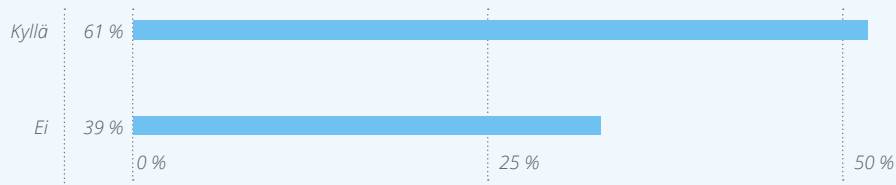
Toiseen vaiheeseen osallistuneista vastaajista enemmistö arvioi, että hankintaosaamisen opettaminen korkeakoulutasolla on riittävää eikä sitä tarvitse opettaa toisella asteella. Kuitenkin reilu kolmannes (34 %) arvioi, että hankintaosaamiskoulutuksen laajentaminen toiselle asteelle olisi tärkeää (kuvio 67).

Kuvio 67. Onko riittävää, että hankintaosaamista opetetaan korkeakoulutasolla vai tulisiko opetus ulottaa myös toiselle asteelle tai perusopetukseen? (N = 29)

4.6 Julkisten hankintojen teema tutkijan uran näkökulmasta

Vastaajilta kysyttiin myös, huomioidaanko koulutusohjelmassa julkisten hankintojen teema myös kehittyvänä tieteenalana esimerkiksi kannustamalla opiskelijoita harkitsemaan opitun osaamisen hyödyntämistä myös tutkijan uralla. Hieman yli puolet vastaajista vastasi kyllä (kuvio 68).

Kuvio 68. Tullaanko koulutusohjelmassanne huomioidaan julkisten hankintojen teema myös kehittyvänä tieteenalana, esim. kannustamalla opiskelijoita harkitsemaan opitun osaamisen hyödyntämistä myös tutkijan uralla? (N = 28)

Vastaajat saivat perustella näkemystään avoimessa palautekentässä kysymyksen yhteydessä. Oheen on koottu avoimet palautteet.

Avoimet palautteet – kyllä vastanneet:

- *Julkiset hankinnat ovat merkittävä osa myynti- ja liiketoimintaosaamista.*
- *Olen ohjannut yhden väitöskirjan julkisista hankinnoista. Kannustan alalle.*
- *Ansiokkaita opiskelijoita kannustetaan väitöskirjatutkijoiksi. Tällä hetkellä tästä kiinnostuneita on muutamia. Työelämä vetää kuitenkin hyvin hankintakentällä ja siksi nuoria juristeja on vaikea kannustaa jäämään tutkijanuralle (taloudelliset syyt jne.).*
- *Kyllä (hankintaosaamisessa yleisesti, ei erityisesti julkisen sektorin).*
- *Julkiset hankinnat ovat merkittävä osa myynti- ja liiketoimintaosaamista.*
- *Julkisoikeudellisessa tutkimuksessa on mahdollista keskittyä myös julkisten hankintojen oikeudelliseen problematiikkaan, ja näin on aika ajoin tapahtunutkin. Usein julkisten hankintojen tematiikka muodostaa oikeustutkimuksen puitteissa yhden (usein sangen tärkeän) osa-alueen, ei niinkään yksinomaista tutkimuksellisen mielenkiinnon kohdetta. Myös poikkitieteellisyden toteuttaminen on mahdollista.*
- *Julkisen hankinnan tutkimus on hajaantunut eri tieteenaloille ja sen vahvistamiseksi tarvitaan väitöskirjatutkijoita.*
- *Kannustetaan kyllä tähän, koska meillä ihmisiä kysytään tällaisiin työtehtäviin ja sitten myös jatko-opiskelijoilla on kiinnostusta hankintatutkimuksiin.*
- *Julkisiin hankintoihin liittyviä opinnäytetöitä tehdään melko paljon jo nyt, niissä yleensä näkökulmana hankintaprosessin kehittäminen omassa organisaatiossa. Näistä osa olisi hyvä pohja jatkaa hankintojen opintoja yliopistotasolla.*
- *Suosittelaa opiskelijoille polkua juridiikan maisteriopintoihin ja sitä kautta mahdollisuus tutkijauralle.*

Avoimet palautteet – ei vastanneet:

- *Opintojakso on tarkoitettu perusopinnoiksi ilman aikaisempaa tietämystä asiasta.*
- *Ei olla tällaisesta keskusteltu. Amk-opinnäytetyöaiheita voisi tältä alueelta olla.*
- *varmaankin myös tutkijan ura voi olla opiskelijoille mahdollinen, mutta vasta hieman myöhemmässä vaiheessa, kun kokemusta on jo karttunut hankinnoista.*
- *En voi suositella tutkija/opettajauraa yliopistossa nuorille johtuen heikosta rahoitustilanteesta, pätkätöistä, ja rajoitetusta työmarkkinasta Suomessa.*
- *Täydennyskoulutuksessa keskitymme yritysmaailmaan tarpeisiin. Suurin osa asiakkaistamme tulee yrityksistä, mutta myös satunnaisia julkisen puolen osallistujia on lähes joka kerta. Tällöin he tulevat hakemaan juuri sitä oppia, mitä yrityksissä tehdään, miten hankinnoista tehdään kannattavia ja kuinka suuri rooli hankinnalla on yrityksen menestymiseen. Julkisessa hankinnassa on omat lainalaisuudet, mutta niitä ohjelmassamme ei opeteta, julkisen puolen osallistujat tietävät ne hyvin entuudestaan työkokemuksensa perusteella.*
- *julkiset hankinnat vain pieni osa koulutustamme*

4.7 Nykyisen koulutustarjonnan kirjo

Edellä kuvattuja selvitysvaiheita täydennettiin lisäksi korkeakoulujen verkkosivuilta koulutustarjonnan sisältökuvauksiin perehtymällä. Kokonaiskuvana korkeakoulujen koulutustarjonnan nykytilasta selviää seuraavaa: Julkisen sektorin hankintatehtäviin valmistavaa koulutustarjontaa on kartoitukseen saatujen vastausten perusteella merkittävästi: 26 vastanneesta korkeakouluorganisaatiosta 22 kertoo tarjoavansa hankintakoulutusta. Tarjontaa saa suppeampina kokonaisuuksina, kuten tutkinnon osana ja täydentävänä koulutuksena, sekä laajempina tutkintokoulutukseen integroituina tutkintoja poikkileikkaavina opetussisällöinä.

Yleistä hankintakoulutusta suppeampia (korkeintaan 10 op) koulutuskokonaisuuksia tarjoavia oppilaitoksia ovat saatujen vastausten perusteella ainakin Aalto-yliopisto, Yrkes högskolan Arcada, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Helsingin yliopisto, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, LAB-ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen yliopisto ja Turun ammattikorkeakoulu. Yli 50 opintopisteen laajuudessa yleistä hankintakoulutusta tarjoaa vastaajista viisi: Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Lappeenrannan–Lahden teknillinen yliopisto LUT, Metropolia ammattikorkeakoulu, Oulun yliopisto (alkuvuodesta 2022) ja Turun yliopisto. Ainakin osin selittävä tekijänä tähän vastausten varsin polarisoituun jakautumiseen voidaan pitää osalla oppilaitoksista ilmennyt näkemystä, että hankintaosaamista opetetaan koko tutkinto-ohjelman ajan, ei erillisinä kursseina. Tällöin koko tutkintokoulutuksen, esimerkiksi kauppatieteiden maisterikoulutuksen, voidaan ajatella sisältävän hankintakoulutusta, ja opintopistemäärät ovat sen vuoksi yksittäistä kurssia merkittävästi laajemmat.

Erityisesti julkisen sektorin osaamistarpeisiin kohdennettua hankintakoulutusta tarjoaa saatujen vastausten mukaan 14 oppilaitosta korkeintaan 10 opintopisteen laajuudessa ja 4 oppilaitosta tätä laajemmin. Kohdennettua julkisen sektorin hankintaosaamisen opetus vaikuttaisi tulosten perusteella olevan näistä suppeammassa koulutuskokonaisuuksissa. Laaja-alaisimmat julkisen sektorin hankintaosaamisen koulutuksen opintokokonaisuudet on Metropolialla, Oulun yliopistolla ja Turun yliopistolla, joissa julkisen hankin-

taosaamisen koulutus kytkeytyy olennaisena osana ylemmän ammattikorkeakoulun tradenomi- tai insinööritutkintoon (Metropolia), kauppatieteiden maisterin tai diplomi-insinöörin tutkintoon (Oulun yliopisto) sekä oikeusnotaarin tai oikeustieteen tohtorin tutkintoon (Turun yliopisto).

Korkeakoulujen tarjoamista julkisen sektorin hankintakoulutuksista on esitetty seuraavassa valikoituja case-kuvauksia havainnollistamaan nykyistä koulutustarjonnan kirjoja:

1) Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) tarjoama 5 opintopisteen julkisten hankintojen kokonaisuus logistiikkainsinööritutkinnon osana kattaa seuraavat hyvin selkeästi julkisen sektorin hankintatehtäviin kohdennetut opetussisällöt:

1. Laki julkisista hankinnoista
2. Julkisten hankintojen strateginen ohjaus
3. Julkisten hankintojen kilpailutus
4. Kestävät julkiset hankinnat
5. Innovatiiviset julkiset hankinnat.

JAMK tarjoaa myös 30 opintopisteen opintokokonaisuuden, joka ei ole tutkintoperustainen vaan josta voi ansaita korkeakouludiplomin. Myös tämä kokonaisuus sisältää 5 opintopisteen julkisten hankintojen osuuden.

2) Lappeenrannan–Lahden teknillisen yliopiston LUT:n maisterinohjelmassa on kattavan monipuoliset sisältökokonaisuudet hankintaosaamisen kehittämiseen eri näkökulmista, mutta verkkosivuilta löytyvien otsikointien perusteella opetussisällöt kohdentuvat selkeästi yksityissektorille: kurssivaihtoehtoja on yli 20, muun muassa Strategic Supply Management, Managing Service Business in Supply Chains, Sustainable Global Sourcing, Financial Supply Management, Green Logistics ja Global Business Environment. LUT:n juuri julkisen sektorin hankintaosaamiseen kohdentuvan koulutustarjonnan osalta on kuitenkin mainittava, että haastattelujen perusteella julkisten hankintojen erityisnäkökulma on heillä selkeästi läsnä jatko-opintoja suorittavien opiskelijoiden tutkimusteemoissa.

3) Turun yliopiston 5 opintopisteen Julkiset hankinnat -kokonaisuudessa käsiteltävinä teemoina ovat julkiset hankinnat EU-oikeuden kontekstissa, muutoksenhakuprosessi ja oikeussuojakeinot sekä julkiset hankinnat käytännössä. Opintojaksolla tavoitellaan opiskelijalle ymmärrystä muun muassa hankintalainsäädännön taustoista ja tavoitteista EU-oikeuden kontekstissa. Lisäksi opiskelijoiden tulee tunnistaa hankintalainsäädännön ja muiden oikeudenalojen rajapintoja, hallita pääpiirteissään hankintaprosessin kulku hankinnan suunnittelusta hankintasopimukseen, tuntea hankintojen muutoksenhakuprosessia ja ymmärtää julkisten hankintojen merkitystä yhteiskunnassa.

4) Vaasan yliopiston hankintatoimen MBA:ssa (Executive MBA, Tulevaisuuden kestävä hankintatoimi, 20 op) perehdytään julkisiin hankintoihin muun muassa seuraavissa teemoissa: hankintalaki (tarjoajan oikeudet julkisissa hankinnoissa, kansalliset hankintamenettelyt, EU-hankintamenettelyt, sosiaali- ja terveystalve-

luiden hankinnat ja muut erityiset palveluhankinnat, hankintojen julkisuuskysymykset) ja julkiset hankinnat (kilpailuttaminen, yhteistoiminnalliset hankintamenettelyt, allianssimalli, Public Private Partnership). Vaasan yliopiston avoimen yliopiston tarjontaan puolestaan kuuluu Hankintaosaaminen ja yrittäjyys -kurssi (5 op), jossa perehdytään julkisten palvelujen järjestämistä koskevien monipuolisten näkökulmien osana myös julkisten hankintojen käsitteisiin ja prosessiin sekä erityisesti sote-alan hankintojen näkökohtiin.

5) Itä-Suomen yliopisto tarjoaa 5 opintopisteen laajuisen julkisten hankintojen kokonaisuuden, jossa osaamistavoitteeksi on asetettu opiskelijalle syntyvä julkisten hankintojen perussäätelyn ja hankintaprosessin hallinta. Sisältönä kursilla käsitellään tavara-, palvelu- ja rakennushankintoja koskevia menettelysäännöksiä sekä sellaisia keskeisiä käsitteitä ja periaatteita kuin hankintayksikkö, avoimuuden periaate ja kokonaistaloudellinen edullisuus. Toteutustapana on harjoitus- ja oikeustapauskurssi.

6) Metropolia ammattikorkeakoulun Julkiset hankinnat tradenomeille -kokonaisuus on ylemmän AMK:n 90 opintopisteen kahden vuoden tutkintokokonaisuus, joka tähtää opiskelijoiden osaamisen kehittämiseen strategisen hankintatoimen ammattilaisina. Kokonaisuus kattaa 5 opintopisteen kokonaisuudet muun muassa seuraavissa teemoissa: julkisten hankintojen toimintaympäristö, julkisten hankintojen johtaminen, julkinen hankintaprosessi, julkisten hankintojen kehittäminen ja julkisten hankintojen lainsäädäntö. Julkisten hankintojen tutkinto-ohjelma on Metropoliasa tarjolla myös insinööreille (ylempi AMK).

7) Oulun yliopiston kauppakorkeakoulun markkinoinnin pääaineessa tarjotaan 6 opintopisteen laajuinen Procurement and Supply Chain management -teemakokonaisuus, jonka tarkastelunäkökulma on hankintojen toimitusketjujen hallinnassa. Opintokokonaisuudessa käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa hankintojen ja toimitusketjujen suunnittelun työkalut, hankintaprosessit, käytännöt eri teollisuudenaloilla (ml. globaalit hankinnat), palveluiden osto ja julkiset hankinnat.

5 KESKUSTELUTILAISUUDET

5 Keskustelutilaisuudet

Tulosten tulkinnan rikastamiseksi ja syventämiseksi selvityksessä suunniteltiin pidettävän verkkokeskustelutilaisuus toisen vaiheen tiedonkeruun valmistuttua. Osallistujat tilaisuuteen rekrytoitiin tutkimukseen vastanneiden keskuudesta. Alkuperäinen suunnitelma oli järjestää yksi verkkokeskustelutilaisuus 10–20 hengelle, mutta laajan osallistumiskiinnostuksen vuoksi toteutusta päätettiin laajentaa yhdestä tilaisuudesta kolmeen. Nämä kolme verkkokeskustelutilaisuutta järjestettiin samansisältöisinä, ja osallistujakunta valittiin halukkaiden keskuudesta monipuolisesti sekä organisaatioiden että toimenkuvien mukaan. Keskustelua käytiin pääteemassa ”Tarjottavan julkisen hankintaosaamisen koulutuksen relevanssi ja kohdentuminen hankintojen parissa päätoimisesti tai osa-aikaisesti eri rooleissa strategisella ja operatiivisella tasolla työskentelevien henkilöiden osaamisen kehittämiseen”. Lopulta ensimmäiseen verkkokeskusteluun osallistui 16, toiseen 19 ja kolmanteen 14 keskustelijaa. Edellä mainittu pääteema purettiin keskusteluissa tarkemmin kolmeen keskustelunaiheeseen:

1. Miten hyvin nykyinen hankintakoulutuksen tarjonta kohtaa julkisissa hankintatehtävissä toimivien osaamistarpeet?
2. Tuleeko julkisen sektorin hankintaosaamisen tarpeita huomioida jatkossa eritellymmiin koulutussisältöjen suunnittelussa? Esimerkiksi lainsäädäntöosaaminen vaikuttaa nousevan tuloksissa esiin.
3. Miten strategisen hankintaosaamisen (mahdollisesti myös taktisen) ja operatiivisen hankintaosaamisen eriävät osaamisprofiilit pitäisi jatkossa huomioida julkisen sektorin hankintaosaamisen kouluttamisessa?

Keskustelutilaisuuksien alussa osallistujille esiteltiin koonti selvityksen vaiheiden 1 ja 2 tuloksista (noin 30 minuuttia). Tätä seurasi avoin keskustelu, jossa jokainen osallistuja sai vapaasti Innolinkin fasilitaattorilta puheenvuoroa pyytäen (Teamsin käden kuva -ominaisuudella) kertoa näkemyksensä aiheesta. Puheenvuoroja käytettiin aktiivisesti, ja vaikutelmaksi jäi, että kaikki halukkaat saivat kertoa oman näkökulmansa keskustelunaiheisiin. Jotkut osallistujista toki olivat aktiivisempia kuin toiset.

Keskusteluista esitetään seuraavassa fasilitoiteiden asiantuntijoiden koonnit aihepiireittäin. Liitteessä 3 on nähtävissä myös kokouksista reaaliaikaisena yhteisesti kirjoitetut muistiinpanot, joista keskustelua voi hahmottaa kenties rikkaammin myös puheenvuorotasolla.

Keskustelunaihe 1: Miten hyvin nykyinen hankintakoulutuksen tarjonta kohtaa julkisissa hankintatehtävissä toimivien osaamistarpeet?

Tilaisuuden avauksena toiminut ensimmäinen kysymys herätti paljon keskustelua. Jokaisessa kolmesta keskusteluryhmästä tuotiin esille, kuinka tehtäväkohtaisia julkisen puolen hankintatehtävissä työskentelevien osaamistarpeet ovat ja kuinka perustason hankintaosaamisen koulutus ei ole riittävä näihin tarpeisiin vastaamaan. Eriäviä näkökulmia nousi esille siitä, onko perustasoa syventävien erityisosaamisten tarjoaminen perusteltua sisällyttää korkeakoulujen tutkintokoulutukseen vai tulisiko näissä keskittyä rajatusti vain perus-

tason osaamiseen. Jälkimmäisessä näkökulmassa yksilö hankkii työnkuvansa vaatiman julkisten hankintojen erityisosaamisen myöhemmin työn ohessa tarpeensa mukaan. Haastavaksi tämän näkökulman jalkauttamisen tekee se, että julkisiin hankintoihin liittyvän erityisosaamisen koulutusmarkkina on nykyään hyvin rikko-nainen. Osa syventävää hankintakoulutusta kaipaavista löytää jo tälläkin hetkellä osaamistarpeisiinsa toimi-via koulutusratkaisuja. Osa ei kuitenkaan tiedä, mistä hankintakoulutuksen tarjonnasta löytää tietoa, vaan kaipaisi selkeää keskitettyä tietolähdettä, josta täydentäviä koulutussisältöjä olisi nähtävissä. Toiveena nousi esiin, että tällainen voitaisiin synnyttää esimerkiksi Hankinta-Suomi-ohjelman yhteydessä. Syventävän julki-sen hankintaosaamisen koulustarjonnan erottamisessa tutkinto-ohjelmista nähtiin kuitenkin haaste siinä, että tällaiset täydentävät koulutukset ovat usein kalliita. Koska vastuu niiden rahoittamisesta jää yksilölle tai hänen työnantajalleen, rajautuvat täydentävät koulutukset monille koulutusta tarvitseville käytännössä saavuttamattomiksi tai vaihtoehtoisesti työnantajalla on kyvykkyys tarjota työnkuvassa vaadittu syventävä osaaminen sisäisenä koulutuksena. Työnkuvassa tarvittavan koulutuksen rahoittaminen nähtiin haastava-na erityisesti pienten kuntien tai hankintayksikköjen resurssien näkökulmasta. Lisäksi tällaiset syventävät koulutukset saatetaan muodostaa hyvin sovelletusti yksittäisen asiakkaan tämänhetkisiin tarpeisiin, joten kansallisen osaamistason riittävyyden näkökulmasta nämä koulutukset tarjoavat sisällöltään ja opetuksen tasoltaan vaihtelevan ratkaisun, jonka vastaavuutta osaamistarpeisiin ei ole millään tavoin standardisoitu.

Kokonaiskuvana keskusteluissa muodostui pitkälti yhteisymmärrys siitä, että perustason hankintakoulutus muodostaa hyvän pohjan mutta ei yksin riitä valmiudeksi julkisen sektorin hankintatehtäviin. Sitä täytyy tukea erityisesti 1) julkisen sektorin hankintatehtävien osaamistarpeet huomioivalla koulutuksella (erityises-ti toiminnan lainsäädäntökehyksen tunteminen, jossa merkittävimpänä hankintalain tuntemus), 2) muilla erityisosaamista tarjoavilla koulutuksilla (esim. eri hankintamenettelyjen syventävä osaaminen, sopimushal-linnan osaaminen tai tietynlaisissa hankinnan kohteissa tarvittava erityisosaaminen, kuten ICT-sektorin tai kestävän kehityksen hankinnoissa) sekä 3) ajantasaiseen oikeuskäytäntöön liittyvillä koulutuksilla.

Mitä erityisluonteisemmaksi osaamistarve piirtyi ja mitä pidempään julkisissa hankintatehtävissä oli jo toi-mittu, sitä kertaluonteisemmilta ja räätälöidymmiltä tarjolla olevat koulutusratkaisut vaikuttivat. Koska var-sinaista muodollista tai konseptoitua koulustarjontaa ei tällä tasolla enää ole saatavilla, kommenteissa nousivat esiin yhä vahvemmin ajantasaisen ymmärryksen ylläpito erityisesti lainsäädäntömuutoksista ja tuoreista oikeustapauksista sekä dialoginen vuorovaikutus muiden juuri samankaltaisissa hankintatehtävis-sä toimivien henkilöiden kanssa. Kollegiaalisille tukiverkostoille vaikutti muutoinkin olevan kysyntää esimer-kiksi haastavissa lainsäädännön tapauskohtaisissa soveltamiskysymyksissä.

Laadukkaan hankintaosaamisen lisäksi myös hankinnan kohteena olevan substanssialueen osaamistarve nousi keskusteluissa esiin. Substanssiosaajien koulutuksiin toivottiinkin lisättävän enemmän hankintasisäl-töjä. Esimerkiksi mainittiin, että substanssiasiantuntijoiden hankintalain perustuntemuskin voi sujuvoittaa substanssiasiantuntijan ja hankinta-asiantuntijan välistä kommunikaatiota merkittävästi. Esille nostettiin kuitenkin myös näkökulma, että ainakin historiallisesti monet päätyvät hankintatehtäviin varsinaisesti niihin pyrkimättä vaan ikään kuin muiden tehtävien kautta ajautumalla. Tällöin voi olla haastavaa, että hankinta-koulutusta sisällytettäisiin substanssiopintoihin merkittäviä määriä. Joissakin organisaatioissa hankinta-asi-antuntijan ja substanssiasiantuntijan roolit kuuluvat yhdelle ja samalle henkilölle, mikä luontaisesti lisää tähän henkilöön kohdistuvia osaamisodotuksia entisestään. Yleisimmin tarve vaikutti kuitenkin olevan sii-nä, että organisaation substanssiosaajat ja hankintaosaajat toimisivat sujuvammin yhteisymmärryksessä ja vuorovaikutuksessa jo hankintaprosessin alkuaskelista lähtien.

Eri laajuuksissa keskusteluissa sivuttuina nousivat esiin myös seuraavat näkökulmat: a) Tarvittavan koulutuksen käyneille myönnettäisiin hankintapassi, joka vaadittaisiin ainakin pääasiallisesti julkisissa hankintatehtävissä toimivilta. b) Olisi tarpeen perustaa julkisten hankintojen yhteistyöfoorumi operatiivisen tason toimijoille. c) Julkisten hankintojen koulutusten toivottiin keskittyvän ei vain kilpailuttamisvaiheeseen vaan myös sopimuksenaikaiseen hankinnan hallintaan. d) Kaivattiin EU-tason koulutusyhteistyötä ja virkamiesvaihtoa muiden EU-maiden kanssa. e) Julkisen sektorin hankintakoulutus saisi ulottua perustasolla myös muun muassa organisaatioiden johdon tasolle sekä strategiseen portaaseen, virkamiesjohtoon ja poliittisiin päättäjiin.

Keskustelunaihe 2. Tuleeko julkisen sektorin hankintaosaamisen tarpeita huomioida jatkossa eritellymmän koulutussisältöjen suunnittelussa? Esimerkiksi lainsäädäntöosaaminen vaikuttaa nousevan tuloksissa esiin.

Toiseen kysymykseen tuli osittain samansisältöisiä vastauksia kuin ensimmäiseen kysymykseen. Erityisesti hankintalaki koettiin julkisen sektorin hankintaosaamisen sisällöksi, joka tulisi paremmin huomioida koulutussisältöjen suunnittelussa. Keskustelijat toivat esille, että hankintalain lisäksi myös muu lainsäädäntö, esimerkiksi julkisuuslaki, vaikuttaa ja ohjaa hankintoja. Esille otettiin myös, että julkisella sektorilla verovaroidella rahoitettavilla hankinnoilla on suuri sosiaalinen vastuu ja siksi erilaiset eettiset ohjeet ovat tärkeässä asemassa ja niitä tulisi korostaa koulutuksessa. Osittain haastateltavat nostivat julkisen sektorin hankintaosaamisen koulutussisältöjen erityistarpeiksi samoja teemoja, joihin ilmoittivat kaipaavansa teemakoulutusta, kuten kestävä kehitys, ICT-hankinnat ja sopimusosaaminen.

Yhdessä keskusteluryhmässä tuotiin myös esille, kuinka tärkeässä osassa vuorovaikutustaidot ovat erityisesti substanssiasiantuntijoiden suuntaan ja kuinka hankintajohtamisen osaamisen täytyy olla myös koulutuksessa keskeisenä sisältönä.

Muutama puheenvuoro nosti esiin näkemyksen, ettei julkisen ja yksityisen puolen hankintakoulutuksia ole tarpeen erotella vaan erikoistuminen tapahtuisi luontevimmin työn ohella.

Useampi osallistuja kertoi myös, että pitää omaa osaamistaan yllä käymällä markkinaoikeuteen menneitä tapauksia läpi. Siksi toivottiin, että markkinaoikeuden päätösten vaikutukset tulisivat kaikkien tietoon järjestelmällisesti ja ilmaisina tai hyvin pienellä hinnalla. Tutkijan tulkinta keskustelusta on, että tukea tarvitaan sekä a) oikeuden päätösten järjestelmälliseen viestimiseen julkisissa hankintatehtävissä toimiville, b) päätösten vaikutusten ymmärtämiseen ja c) päätösten soveltamiseen konkreettisissa hankintatilanteissa. Aktiivisena toimijana näissä ei välttämättä tarvitse olla koulutusorganisaatiota, vaan myös vertaistuen merkitys nousi esiin: ymmärrystä voi kehittää myös keskusteluin muiden samankaltaisissa hankintatehtävissä toimivien kanssa.

Keskustelunaihe 3. Miten strategisen hankintaosaamisen (mahdollisesti myös taktisen) ja operatiivisen hankintaosaamisen eriävät osaamisprofiilit pitäisi jatkossa huomioida julkisen sektorin hankintaosaamisen kouluttamisessa?

Kolmanteen kysymykseen keskeisin näkemys oli, että strategisella puolella täytyy olla ymmärrystä hankintatyön operatiivisesta puolesta ja operatiivisella puolella hankintojen strategisesta perustasta. Erityisen tär-

keänä pidettiin sitä, että johtotasolle saadaan hankintaosaamista, jotta strateginen ymmärrys hankintatoimen merkityksestä vahvistuu. Keskustelijoiden mukaan organisaatioiden strategioissa unohdetaan usein, että julkinen hankintatoimi toteuttaa strategisia tavoitteita. Erään puheenvuoron mukaan strategisen osaamisen puutteiden vuoksi ei nähdä, millaisia vaikutuksia ostopalveluilla on esimerkiksi kunnalle. Siksi strategisen otteen tulisi näkyä enemmän koulutuksessa.

Osallistujien mukaan joissain hankintayksiköissä on luovuttu hankintastrategiasta ja sisällytetty strategia käytäntöön esimerkiksi kategorioittain. Eräs puheenvuoro toi esille, että operatiivista työtä tekeville tulisi olla myös strategista ja taktista näkökulmaa, koska se lisää työmotivaatiota ja työssä viihtymistä. Eräs toinen keskustelija totesi myös, että perusosaamisen lisäksi hankintojen analysoimiseen tarvitaan työkaluosaaamista tai ainakin työkalujen lukemisen taitoa (esim. spend-analyysia), ja huomio sai ryhmässä vastakaikua. Eräässä ryhmässä käytiin keskustelua siitä, kuinka kunnan virkamiesjohdolle ja poliittiselle johdolle tulisi saada ymmärrystä hankinnoista. Toisaalta haluttiin saada myös tarkempaa tietoa siitä, mikä ohjaa poliittisten päättäjien hankintapäätösten tekoa.

Koulutusten suhteen koettiin, että strateginen ja operatiivinen hankintaosaaminen ovat molemmat tärkeitä mutta vain toiseen tulee keskittyä teeman tai toimenkuvan mukaan. Esimerkiksi strategisia linjauksia tekeville riittää, että hän ymmärtää hankintojen tekemisen yleisperiaatteen. Kuitenkin muutaman osallistujan mielestä yliopistokoulutuksessa strategista ja operatiivista hankintaosaamista ei tule erottaa toisistaan.

Keskusteluryhmiltä kysyttiin myös lisäkysymys: ”Mihin ajankohtaisiin yhteiskuntateemoihin julkisen hankintaosaamisen kehittäminen luontaisesti mielestäsi kytkeytyy?” Esille nostettiin sopimusjuridiikka, lobbariorganisaatioiden rooli julkisen sektorin hankinnoissa, riskienhallinta, hankintojen ympäristövaikutukset sekä vastuullisuus laajemmin. Myös tietoturva ja tietosuoja viranomaispalveluiden siirtyessä sähköisiksi olivat keskustelunaiheena. Tarkat muistiinpanot keskusteluista on nähtävissä liitteestä 3.

6 KOULUTUKSEN KEHITTÄMISTARPEIDEN KOKONAISKUVA

6 Koulutuksen kehittämistarpeiden kokonaiskuva

Koulutustarjonnan kehittämisen kokonaiskuva voidaan jakaa tulosten tarkastelussa pääosin kahteen tarkastelutasoon: 1) sisällölliset kehittämistarpeet ja 2) rakenteelliset tai toiminnalliset kehittämistarpeet.

Sisällöllisinä koulutuksen kehittämistarpeina selvityksessä selkeimmin nousivat esiin julkisissa hankinnoissa tarvittava erityisosaaminen, hankintalaki, kilpailutus sekä erityisosaamisalueiden, kuten ICT- ja EU-hankintojen osaaminen. Näiden lisäksi esille nousivat ajankohtainen oikeuskäytäntö ja soveltava lainsäädäntöosaaminen – ei vain se, mitä laki tai ennakkotapaukset sanovat vaan miten niitä tulkitaan arjen hankintatyössä. Keskustelutilaisuuksissa tuli esiin myös näkemys, että verrattaessa yleiseen hankintaosaamiseen julkisten hankintojen koulutuksissa keskitytään usein vain hankinnan kilpailutusvaiheen tarkasteluun, vaikka asiaa voisi tarkastella myös kokonaisvaltaisemmin hankinnan koko sopimusajan kattavana hallintana. Toisen vaiheen haastatteluissa koulutuksen kehittämisen piiriin haluttiin jatkossa myös a) strategisen hankintaosaamisen kehittäminen, b) hankintojen yhteiskunnallinen rooli ja merkitys sekä linkitys muun muassa vastuullisuuskysymyksiin ja c) substanssiasiantuntijoiden ja hankinta-asiantuntijoiden yhteistyön kehittäminen hankintoja tehtäessä.

Rakenteellisina tai toiminnallisina koulutuksen kehittämistarpeina selvityksessä selkeimmiksi jäsentyivät seuraavat:

- a) Erityisesti julkisiin hankintoihin keskittyneitä koulutussisältöjä on tarpeen laajentaa, sillä valtaosa tarjotuista koulutuksista on korkeintaan 5 opintopisteen laajuisia.
- b) Perusosaamistarpeita syventävää julkisten hankintojen koulutusta halutaan lisää, ja eri osaamistasojen tarpeisiin vastaavan koulutusmateriaalin saatavuudesta tulee huolehtia.
- c) Koulutustarjonnasta tulisi koota tarjotin ja viestintää olisi hyvä keskittää. Kaivataan selkeää tietolähdettä, josta tietoa voi hakea julkisten hankintojen koulutusten saatavuudesta ja sisällöistä. Nyt koulutustarjonta jää osin pimentoon, koska tarjonta on hyvin pirstaleista eikä tietoisuus siitä leviä.
- d) Pienten hankintayksiköiden tai yleisesti pienten julkisorganisaatioiden rajallisten koulutusresurssien huomiointi on tärkeää, jos hankintatehtävien menestyksekkääseen suorittamiseen vaadittavan syventävän osaamisen hankkiminen jää työnantajan vastuulle.

Selvitykseen saatujen vastausten perusteella Suomen julkisen hankintaosaamisen koulutuksen nykytila tässä toimeksiannossa esitetyin rajauksin voidaan jäsentää kuvion 69 kaltaiseksi nelikentäksi.

Ratkaisutarpeita tulee tarkastella kuvion vaaka-akselilla resurssiviisaasti riittävän osaamistason parametreillä kaikkien hankintatehtävien vaatiman perusosaamisen ja vain joidenkin hankintatehtävien erityisosaamisen näkökulmista. Toisaalta kaikille kaikkea -ajattelu ei ole kustannustehokasta resurssien kohdentamista. Toisaalta resurssiviisaus koulutustarjonnassa ei saisi johtaa siihen, että pienet hankintayksiköt kohtaavat

---

merkittävästi haasteita rahoittaa asiantuntijoidensa työssään tarvitsemia jatkokoulutuksia, jos erityisosaamista ei tarjota jo osana korkeakouluopintoja.

Ratkaisutarpeiden tulee jäsentyä myös mielekkäästi nelikentän pystyakselilla suhteessa osaamissältöihin, jotka valmistavat toimimaan hankintatehtävissä yleisesti, sekä juuri erityisesti julkisen sektorin hankintatehtävissä. Tässä harkinnassa merkittävimmäksi määrittäväksi tekijäksi vaikuttaa piirtyvän se, että julkisen sektorin hankintatoimintaa ohjaa lainsäädäntö, joka on tunnettava. Selvityksen tulosten perusteella tämä näyttää nousevan esiin jo nykyisessä koulutustarjonnassa siltä osin kuin opetussisällöt on suunniteltu juuri julkisen sektorin osaamistarpeita silmällä pitäen. Yleisissä hankintaosaamisen koulutuksissa julkisen lain-

Kuvio 69. Tutkijan tulkinta kokonaistuloksista: Julkisten hankintojen koulutuksen ajantasainen tilannekuva, vahvimmat kehitystarpeet sekä aiheeseen liittyvät ajankohtaiset yhteiskuntateemat.

säädäntöympäristön opetussisällöt vaikuttavat pääosin jäävän niukoiksi. Toisaalta selvityksessä nousi usean otteeseen esiin näkemys, että strategisen hankintojen johtamisen tasolla ei julkisorganisaatioiden ja yksityissektorin hankintatehtävien osaamistarpeissa ole merkittävästi eroa – julkisen lainsäädäntöosaamisen koulutustarve kohdentuukin täten selkeästi lähinnä operatiivisissa hankintatehtävissä toimiville.

Tässä selvityksessä on tarkasteltu julkisella sektorilla hankintatehtävissä toimivien henkilöiden koulutustaustoja ja nykyistä julkisten hankintojen koulutustarjontaa korkeakoulukentässä. Yksi selvityksessä esiin noussut tarve on kuitenkin haastaa myös tämän tarkastelurajauksen mielekkyyttä. Etenkin verkkokeskusteluissa esitettyjen näkemysten perusteella voidaan esittää tulkinta, että olisi perusteltua laventaa julkisen hankintakoulutuksen kohdentumista nykyisestä: hankintatehtävissä toimivien lisäksi myös substansiosaaajille ja julkisten organisaatioiden päättäjille järjestetty koulutus saattaisi tukea merkittävästi julkisten hankintojen sujuvuutta. Huomattavaa on myös, että vaikka tässä selvityksessä on keskitytty rajatusti korkeakouluorganisaatioiden koulutustarjontaan, toimii markkinoilla lisäksi myös muita tätä koulutustarjontaa tukevia palveluntarjoajia. Eräs jatkotoimia määrittävä kysymys onkin se, missä määrin tunnistettuihin koulutustarpeisiin halutaan vastata juuri korkeakouluorganisaatioiden kautta ja millainen rooli halutaan antaa organisaaliselle palvelutarjonnan kehittymiselle markkinassa.

7 YHTEENVETO

7 Yhteenveto

Kokonaisuudessaan julkisten hankintojen koulutustarjonnan nykytila näyttäytyy selvityksessä pääsignaaleiltaan selkeänä: julkisissa hankintatehtävissä toimivien osaamista tulee tukea nykyistä vahvemmin tutkintokoulutuksissa, täydentävissä koulutuksissa ja koulutustarjonnan tavoitettavuudessa. Kuitenkin syvemmin asiaa tarkasteltaessa koulutustarjonnan tarkat kehittämistarpeet jäsenyivät myös osin tulkinvaraisina: missä määrin esimerkiksi tietynkaltaisiin julkisiin hankintoihin syventävää erityisosaamista tulisi kouluttaa osana tutkintosisältöjä vai riittävätkö perustiedot julkisten hankintojen osaamisesta? Osin asia piirtyy kysymykseksi koulutuksen kustannusvastuun allokoinnista, sillä tällä hetkellä julkisen sektorin hankintatehtävien erityisosaamisten kouluttaminen työntekijöille jää pitkälti työnantajan tai henkilön itsensä vastuulle. Etenkin ulkoisten koulutusten hyödyntämisen osalta tämä voi aiheuttaa merkittävän kulurasi-teen, jonka vuoksi etenkin pienten hankintayksiköiden näkökulmasta olisi tärkeää, että menestyksekkäästi julkisissa hankintatehtävissä toimiminen onnistuisi korkeakoulututkinnolla ilman merkittäviä lisärasitteita. Mielekkäänä pidettiin julkisen hankintakoulutuksen tarjonnan kehittämistä myös siihen suuntaan, että sen piiriin tulisivat entistä vahvemmin myös substanssiasiantuntijat ja päättäjät – sekä viranhaltijajohto että poliittiset päättäjät. Haasteena julkisen hankintakoulutuksen tarjoamisen merkittävälle laajentamiselle mainittiin kuitenkin se, että ensimmäistä korkeakoulututkintoa suorittaville nuorille teema ei näyttäytyä välttämättä kovin kiinnostavana. Vaikka koulutustarjonnan kehittämisen muodosta voidaankin täten vetää eri johtopäätöksiä, ovat selvityksen pääsignaalit kehittämistarpeesta kuitenkin selkeät, kuten seuraavista selvityksen päätuloksista voidaan nähdä.

Julkisia hankintoja työkseen tekevien vastaajaprofiili: Vastaajista noin kaksi kolmasosaa tekee hankintoja muiden töidensä ohessa, noin yksi kolmasosa päätyönään. Vastaajista suurin osuus (37 %) vastaa hankintojen toteuttamisesta hankinta-asiantuntijana tai vastaavana. Vastaajaprofiili jakautui monipuolisesti tavara-, aine-, tarvike- ja palveluhankintojen välille, ja myös erikokoisista hankinnoista vastaaminen on näytteessä kattavasti edustettuna. Vastaajista 51 prosenttia kertoi valmistuneensa yliopistosta ja 28 prosenttia ammattikorkeakoulusta. Yliopistosta valmistuneilla yleisimmät tutkintonimikkeet olivat filosofian (17 %), kauppatieteiden (16 %), hallintotieteiden (13 %) ja oikeustieteen (12 %) maisteri sekä diplomi-insinööri (10 %). Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden yleisimmät tutkinnot olivat puolestaan tradenomi (AMK 38 %, YAMK 10 %) ja insinööri (AMK 19 %, YAMK 6 %). Opistotasolta valmistuneilla yleisimmät olivat yo-merkonomi (33 %) ja merkonomi (27 %).

Valmiudet julkisissa hankintatehtävissä toimimiseen: Vastaajista 79 prosenttia vastasi, että heidän opintoihinsa ei sisällynyt hankintaosaamisen opetusta. Kysymykseen antoiko tutkinto valmiudet toimia julkisten hankintatehtävien parissa 60 prosenttia vastasi, ettei näin ollut lainkaan tai korkeintaan hieman. Niiden osalta, joilla tutkinto oli sisältänyt hankintakoulutusta, tämä luku oli 36 prosenttia. Toisaalta niiden osuus, jotka kokivat tutkinnon antavan heille erinomaiset valmiudet toimia julkisten hankintatehtävien parissa, oli hankintakoulutukseen osallistuneilla suurempi. Varovainen tulkinta voidaan tältä pohjalta esittää, että hankintakoulutuksen saamisella ja valmiuksilla toimia julkisten hankintatehtävien parissa saattaa olla yhteys. Avoimissa palautteissa esiintyykin tätä tukien mainintoja muun muassa, että Koulutusta tarvitsisi paljon enemmän.

Verrattaessa yleisen ja julkiselle sektorille suunnatun hankintakoulutuksen sisältöjä nähdään, että yleisessä hankintakoulutuksessa on selkeästi vahvempi painotus muun muassa hankinnoissa organisaation liiketaloudellisen menestyksen tukena (89 % vs. 35 %), hankintojen kehittämisessä organisaatiossa (64 % vs. 15 %) ja hankintaprosessin hallinnassa (57 % vs. 31 %). Hankintojen lainsäädäntöosaamisessa on puolestaan selvästi vahvempi painotus julkisella puolella (21 % vs. 62 %). Tarkemmin koulutussisällöistä kysyttäessä yleisissä hankintakoulutuksissa nousevat esiin muun muassa hankintapäätösten analysointi ja kehittäminen, kokonaiskustannusajattelu ja sen soveltaminen sekä kestävyys hankinnoissa. Julkisen hankintaosaamisen koulutuksissa yleisimmäksi koulutussisällöksi muodostuu hankintalaki. Yleisen hankintakoulutuksen piirissä hankintalaki jäi mitatuista 14 opetussisällöstä kaikkein harvimmin tarjotuksi.

Ammatinkuvan vaatimaa lisäkoulutusta joudutaan tällä hetkellä hankkimaan pääsääntöisesti joko työnantajan järjestämänä sisäisenä koulutuksena tai ulkoa hankittuna koulutuksena. 60% vastaajista kertoo osallistuneensa työnantajan järjestämään sisäiseen koulutukseen. Valtaosa vastaajista kertoo hankkineensa tietoa myös itsenäisesti (71 %). Avoimessa palautteessa tätä kuvataan muun muassa seuraavasti: Organisaatioissa, joissa olen työskennellyt on järjestetty koulutusta tai koulutuskokonaisuuksia sekä lisäkoulutusta on saanut oman kiinnostuksen mukaisesti vapailta markkinoilta. Myös ulkoisen toimijan järjestämään koulutukseen osallistuneita oli runsaasti (57 %). Korkeakouluorganisaatioiden koulutustarjonta muodostaakin vain yhden, vaikkakin merkittävän, osan nykyistä hankintaosaamisen koulutustarjontaa. Eräs vastaaja kuvaa kokemustaan tästä ulkoisesta koulutustarjonnastaan seuraavasti: Olen osallistunut useisiin hankinta-alan koulutuksiin, joiden kesto on vaihdellut 1-2 päivään. Kouluttajina ovat toimineet lähinnä PTCS, FCG sekä Hankintajuristit. Ulkoisten toimijoiden tuottaman koulutustarjonnan luonnetta vaikuttaakin pääsääntöisesti kuvaavan lyhytkestoisuus.

Korkeakoulujen koulutustarjonnan nykytilan yhteenvetona voidaan sanoa, että julkisten hankintojen koulutusta on Suomen korkeakouluissa nykyisellään tarjolla jo jonkin verran. Tarjonta on kuitenkin vahvasti fokusoitunut a) yleisen hankintakoulutuksen kokonaisuuksiin ja b) varsin rajattuihin 5–20 opintopisteen laajuisiin julkisen sektorin hankintaosaamisen erityisisältöihin. Laajempaa julkisten hankintojen koulutustarjontaa on selvityksen tulosten perusteella niukasti: Metropolian julkiset hankinnat YAMK -tutkinto (tradenomi tai insinööri) vaikuttaa tässä selvityksessä tarkasteltujen aineistojen mukaan laaja-alaisimmalta. Uusia tarpeeseen vastaavia koulutussisältöjä on toki jo myös suunnitteilla muun muassa Oulun yliopistolla, mutta selvityksen tekohetkellä loppuvuodesta 2021 voidaan todeta, että kokonaisvaltaista, esimerkiksi yliopistotutkintoon johtavaa julkisen sektorin hankintaosaamisen koulutusta, ei juurikaan ole vielä tarjolla.

Tulosten perusteella vaikuttaa, että koulutustarjontaa on hyvä kehittää, sillä vain 2 prosenttia julkisissa hankintatehtävissä toimivista ja 12 prosenttia hankintakoulutusta tutkinnoissaan saaneista kokee koulutuksen valmistaneen heitä erinomaisesti julkisten hankintojen pariin. Tätä näkemystä tukevat myös avoimen palautteen vastaukset, joissa useat julkista hankintakoulutusta tutkinnoissaan saaneet kuvaavat saamansa koulutuksen olleen 5 tai 10 opintopisteen laajuista. Lisäkoulutukselle voidaan tulosten perusteella nähdä tarvetta erityisesti a) julkisella sektorilla jo pidempään hankintatehtävissä toimineiden erityisosaamistarpeisiin vastaamisessa että b) julkisten hankintojen erityispiirteet huomioivan koulutustarjonnan riittävyyden varmistamisessa. Osaamissisältöjä, joissa lisäkoulutuksen tarve nousi vastaajilla vahvimmin esiin, olivat muun muassa hankintalaki, kilpailutus, erityisosaamisalueet (esim. ICT) ja ajankohtaiskehitykset (muun muassa tuoreet oikeustapaukset ja niiden soveltaminen hankinnoissa). Lisäksi julkisen sektorin hankintojen koulutustarjonnan vahvistamisella voidaan olettaa olevan positiivinen vaikutus aihepiiriin akateemisen ja tieteellisen tutkimuksen kehittymiselle, mihin panostaminen nähtiin myös tärkeänä.

Muita selvityksessä tehtyjä merkittäviä havaintoja:

Useassa korkeakoulussa oli merkittävän haasteellista saada selkeää vastausta hankintakoulutuksen tarjonnasta. Tämän voidaan olettaa johtuvan ainakin kolmesta eri seikasta: a) Aihepiiri ei ole vastaajille tuttu, vaikka asiaa tiedusteltiin johdolta ja koulutustarjonnasta vastaavilta. b) Aihepiirin koulutustarjonta on osin jäsentymätöntä ja piilossa eri tutkintojen sisällä. Niissä koulutusorganisaatioissa, joissa oli selkeä erillinen hankintaosaamisen koulutuskokonaisuus, vastuuhenkilön tavoittaminen ja vastauksen saaminen kävi helpommin. c) Korkeakoulutusorganisaatioiden rakenne voi usein olla monisyinen, eikä koontitietoa asiasta ole kenelläkään. Johto ei tunne opetussisältöjä tarkasti, eikä yksi yksikkö tai tiedekunta toisista.

Koulutustarjontaa ei ollut profiloitu aina myöskään kohdennetusti joko yksityiselle tai julkiselle sektorille. Yleisen hankintakoulutuksen nähtiin vastaavan myös julkisella sektorilla toimimisen tarpeisiin, vaikka tulokista ilmenee, että lainsäädäntöympäristön tunteminen luo julkiselle sektorille selkeän erityisosaamistarpeen.

Jatkoselvitystarpeena nostamme esiin julkisen sektorin hankintakoulutuksen kehittämistarpeiden kartoittamisen myös hankintatehtävissä toimivia henkilöitä laaja-alaisemmin. Suosituksen taustalla on näkemys siitä, että siinä määrin kuin hankintatoimen perimmäisenä funktiona on mahdollistaa markkinalla olevan tarjonnan mahdollisimman laadukas ja tehokas saattaminen loppukäyttäjien hyödyksi, jättää pelkästään hankintojen tekijöiden itsearvioiden kuuleminen kokonaiskuvan muodostumisen liian yksipuoliseksi. Hankintakoulutuksen riittävyttä ja laatua tulisi tarkastella kriittisesti myös a) hankintoihin palveluita / tuotteita tarjoavien markkinatoimijoiden ja b) hankittavien palvelujen / tuotteiden loppukäyttäjien kokemusten valossa. Vain tässä roolissa, markkinatarjonnan ja loppukäyttäjän välisen kohtaannon fasilitaattorina, voidaan julkisten hankintojen kehittämistarpeita tarkastella kriittisesti ja rakentavasti. Tämä sama näkökulmarikkaus vaaditaan välttämättä huomioitavaksi myös tarkasteltaessa hankintaosaamisen koulutustarpeiden tunnistamista ja julkisten hankintojen koulutustarjonnan kehittämistä.

Kokonaisuudessaan selvityksen tulosten valossa voidaan sanoa, että erityisesti julkisen sektorin hankintatehtävien osaamistarpeet huomioivassa koulutustarjonnassa vaikuttaa olevan kehittämisen tarvetta. Tähän tarpeeseen konkreettisin toimenpidesuosituksin vastaaminen vaatisi kuitenkin sellaisten painotus- ja arvovalintojen tekemistä, ettei niiden esittämistä pidetä perusteltuna tämän selvityksen puitteissa.

Innolink kiittää valtiovarainministeriötä, Kuntaliittoa ja Hankinta-Suomi-ohjelmaa luottamuksesta ja yhteistyöstä toimeksiannon toteuttamisessa.

8 LIITTEET

8 Liitteet

LIITE 1. SELVITYSVAIHEEN 1 KYSELYLOMAKE

Selvitys julkisia hankintoja tekevien koulutustaustoista

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää julkisia hankintoja tekevien koulutustaustoja. Kysely on suunnattu kaikille Suomen valtiolla, kunnissa ja niiden omistamissa yhtiöissä, julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä seurakunnissa työskenteleville henkilöille, jotka tekevät hankintoja päätyönään, omien töiden ohessa, tai ovat jollain tapaa hankinnoissa mukana. Kysely on osa valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton yhteistä Hankinta-Suomi-toimenpideohjelmaa.

Tässä kyselyssä hankinnalla tarkoitamme organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palveluiden ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Vastausaikaa on 1.10.2021 klo 16 saakka.

1. Teetkö hankintoja työssäsi...

- päätyönä
- muiden työtehtävien rinnalla
- en osallistu hankintoihin

2. Missä organisaatiossa työskentelet?

- kunta/kaupunki
- ministeriö
- valtion virasto
- seurakunnallinen hankintayksikkö
- sotekuntayhtymä/sairaanhoitopiiri
- opetuslaitos/koulutuskuntayhtymä
- yhteishankintayksikkö
- julkisoikeudellinen laitos (osakeyhtiö, järjestö, säätiö tai vastaava)
- muu, mikä? _____

3. Organisaation henkilöstömäärä

- alle 50 henkilöä
  - 50–250 henkilöä
  - 251–1000 henkilöä
  - yli 1000 henkilöä
-

4. Mikä on nimikkeesi?

---

5. Mikä on roolisi hankintoja tehdessä?

- Vastaan organisaatiomme hankinnoista kokonaisuudessaan (hankintajohtaja tai vastaava)
  - Vastaan hankintojen toteuttamisesta (hankinta-asiantuntija tai vastaava)
  - Toimin organisaationi hankintoja tukevana asiantuntijana (hankintalakimies tai vastaava)
  - Toimin tukiroolissa (hankintasihteeri tai vastaava)
  - Toimin substanssiasiantuntijana (esim. eri toimialojen ammattilaiset)
  - Toimin tilaajana (esim. puitejärjestelyjen sisäiset hankinnat)
  - Muu, mikä? _____
-

6. Kauanko olet työskennellyt julkisella sektorilla yhteensä?

- alle vuoden
- 1–2 vuotta
- 3–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–30 vuotta
- yli 30 vuotta

7. Kauanko olet työskennellyt julkisten hankintojen tehtävissä yhteensä?

- alle vuoden
- 1–2 vuotta
- 3–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–30 vuotta
- yli 30 vuotta

8. Millaisista hankinnoista vastaat organisaatiossanne? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Aineet, tarvikkeet ja tavarat
- Alueet ja väylät
- Asiantuntija- ja toimistopalvelut
- Hallinnolliset palvelut
- Henkilöstöpalvelut
- ICT-hankinnat (tavarat, palvelut ja ohjelmistot)
- Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet
- Koulutus- ja kulttuuripalvelut

- Majoitus- ja ravitsemispalvelut
- Matkustus- ja kuljetuspalvelut
- Rakennusten ja alueiden ylläpito
- Rakentaminen
- Muu, mikä? _____

9. Minkä tyyppisistä hankinnoista pääasiallisesti vastaat organisaatiossanne? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- pienhankinnat
- kansalliset kynnyksarvot ylittävät hankinnat
- EU-kynnyksarvot ylittävät hankinnat

10. Mikä on ylin koulutuksesi?

- perusopetus
- toisen asteen ammatillinen koulutus
- lukiokoulutus
- opistoaste
- korkeakouluaste, ammattikorkeakoulu
- korkeakouluaste, yliopisto
- muu, mikä? _____

11. Oletko suorittanut tutkinnon...

- Suomessa
- ulkomailla

12. Millä kielellä olet opiskellut ylimmän koulutuksesi?

- suomi
- ruotsi
- englanti
- muu, mikä? _____

13. Mistä oppilaitoksesta olet valmistunut?

_____

14. Milloin tutkinto on suoritettu?

- 2021 ...
- 1950 tai aiemmin

15.1. Miltä koulutusalaalta olet valmistunut?

Koulutusaloissa on mukana tällä hetkellä tarjonnassa olevat koulutusalat. Jos omaa koulutusalaasi ei löydy listalta, valitse lähinnä samaa koulutusalaan kuvaava ala.

- Humanistinen ala
- Kasvatusala
- Kauppa ja hallinto
- Luonnontieteet
- Maa- ja metsätalous
- Palvelualat (kauneudenhoito, liikenne ja kuljetus, liikunta, matkailu, merenkulku, turvallisuus)
- Sosiaali- ja terveysala
- Taide ja kulttuuri
- Tekniikka, teollisuus ja rakentaminen
- Terveys ja hyvinvointi
- Tietojenkäsittely, tieto- ja viestintätekniikka (ICT), kirjasto- ja tietopalvelut

15.1. Miltä koulutusalaalta olet valmistunut?

Koulutusaloissa on mukana tällä hetkellä tarjonnassa olevat koulutusalat. Jos omaa koulutusalaasi ei löydy listalta, valitse lähinnä samaa koulutusalaan kuvaava ala.

- Eläinlääketieteellinen
- Farmasia
- Hammaslääketieteellinen
- Humanistinen
- Kasvatustieteellinen
- Kauppatieteellinen
- Kuvataide
- Liikuntatieteellinen
- Luonnontieteellinen
- Lääketieteellinen
- Maatalous-metsätieteellinen
- Musiikki
- Oikeustieteellinen
- Psykologia
- Sotatieteellinen
- Taideteollinen
- Teatteri ja tanssi
- Teknistiieteellinen
- Teologinen
- Terveystieteellinen
- Yhteiskuntatieteellinen

15.2. Mikä on tutkintosi?

15.2. Mikä on tutkintosi?

Tutkinnoissa on mukana tällä hetkellä tarjonnassa olevat tutkinnot. Jos omaa tutkintoasi ei löydy listalta, valitse lähinnä samaa tutkintoa kuvaava nimike.

- Autoalan perustutkinto ... Välinehuoltoalan perustutkinto

15.2. Mikä on tutkintonimikkeesi?

Tutkintonimikkeissä on mukana tällä hetkellä tarjonnassa olevat tutkinnot. Jos omaa tutkintoasi ei löydy listalta, valitse lähinnä samaa tutkintoa kuvaava nimike.

- agrologi (AMK) ... ympäristösuunnittelija (ylempi AMK)

15.2. Mikä on tutkintonimikkeesi?

Tutkintonimikkeissä on mukana tällä hetkellä tarjonnassa olevat tutkinnot. Jos omaa tutkintoasi ei löydy listalta, valitse lähinnä samaa tutkintoa kuvaava nimike.

- arkkitehti ... yleisesikuntaupseeri

15.3. Mihin erityisesti suuntauduit opinnoissasi?

Voit esimerkiksi kertoa, mikä oli pääaineesi opinnoissasi.

15.4. Kuuluiko opintoihisi hankintakoulutusta?

- kyllä
 ei

15.4.1. Minkä verran opintoihisi kuului hankintakoulutusta liittyen julkisiin hankintoihin ja millaisia asioita niihin liittyen erityisesti käsiteltiin?

---

16. Miten koet tutkintosi antavan valmiudet työllesi julkisten hankintojen parissa?

- Ei lainkaan
 Hieman
 Kohtuullisesti
 Melko hyvin
 Erinomaisesti

16.1. Perustelut

---

17. Miten olet kehittänyt hankintaosaamistasi tutkintoon johtavien koulutusten ulkopuolella?

- työnantajan järjestämässä sisäisessä koulutuksessa
- ulkoisen toimijan järjestämässä koulutuksessa
- olen hankkinut tietoa itsenäisesti
- en ole kehittänyt hankintaosaamistani koulutukseni jälkeen

17.1. Kuinka laajasta koulutuksesta oli kysymys?

- yhden päivän koulutus
- alle viikon koulutus
- pitkäkestoisempi koulutus

17.2. Kertoisitko koulutuksesta ja sen sisällöstä tarkemmin? Entä mikä organisaatio vastasi koulutuksen sisällöstä?

---

18. Minkälaista lisäkoulutusta tai lisäosaamista haluaisit hankintatehtäviisi liittyen?

---

19. Selvityksen valmistuttua järjestetään verkkokeskustelutilaisuus, johon kutsutaan osallistumaan hankintatoimissa työskenteleviä, koulutusorganisaatioiden edustajia sekä hankintoja hyödyntäviä henkilöitä. Keskustelun tarkoituksena on tunnistaa konkreettisia tapoja, joilla julkisten hankintojen koulutusta ja sen tavoittavuutta voitaisiin kehittää.

Olisitko tarvittaessa halukas osallistumaan verkkokeskustelutilaisuuteen marraskuun 2021 alkupuolella? Sähköpostiosoitteita käytetään ainoastaan verkkokeskustelutilaisuuteen kutsumiseen ja osoitteet tuhotaan tämän jälkeen. Osoitteita ei luovuteta Innolinkilta eteenpäin. (Tietosuojainfo: <https://www.innolink.fi/tietosuoja/>)

- kyllä, voitte lähettää kutsun verkkotilaisuuteen sähköpostitse osoitteeseen _____
- ei kiitos tällä kertaa

20. Avoin palaute kyselystä

LIITE 2. SELVITYSVAIHEEN 2 KYSELYLOMAKE

Selvitys julkisten hankintojen koulutuksesta

Tämän kyselyn tarkoituksena on selvittää, missä oppilaitoksissa on mahdollista saada hankintaosaamiseen liittyvää koulutusta sekä selvittää erityisesti julkisten hankintojen osuutta ja sisältöjä koulutuksista. Kysely onkin suunnattu kaikille Suomessa toimiville korkeakouluille, jotka tarjoavat hankintoihin liittyviä koulutussisältöjä.

Kysely on osa valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton yhteistä Hankinta-Suomi-toimenpideohjelmaa.

Vastausaikaa on 5.11.2021 klo 15 saakka.

Tarjotaanko organisaatiossanne julkisen sektorin hankintatehtäviin valmistavaa koulutusta, tai yleisesti hankintaosaamisen koulutusta, jonka katsotte soveltuvan myös julkisella sektorilla työskentelyyn?

- kyllä
- ei

Missä koulutusorganisaatiossanne työskentelet?

Organisaationne henkilöstömäärä

- alle 50 henkilöä
- 50–250 henkilöä
- 251–1000 henkilöä
- yli 1000 henkilöä

Missä tehtävissä toimit organisaatiossanne?

- Asiantuntijatehtävät, hankkeet ja projektit
- Johto
- Koulutussuunnittelu
- Opetustyö
- Tutkija
- Muu

Mikä on nimikkeesi?

Vastaatko organisaatiossanne hankintaosaamisen koulutuksen sisällöistä?

- kyllä
- en

Kauanko olet työskennellyt koulutussektorilla yhteensä?

- alle vuoden
- 1–2 vuotta
- 3–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- 21–30 vuotta
- yli 30 vuotta

Seuraavissa kysymyksissä on eroteltu yleinen hankintakoulutus sekä erityisesti julkisen sektorin hankintoihin keskittyvä koulutus. Jos organisaatiossanne tarjotaan vain toista näistä, voit jättää aina toisen koulutuksen osalta kohdat tyhjäksi. Jos kuitenkin organisaatiossanne tarjotaan molempia, vastaa molempien koulutusten osalta omiin kohtiinsa kussakin kysymyksessä.

Mikä organisaatio, tai sen osa, teillä tätä koulutusta tarjoaa?

- Yleinen hankintakoulutus _____
- Julkisia hankintoja koskeva koulutus _____

Millä koulutustasoilla tätä koulutusta tarjotaan?

	Yleinen hankintakoulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus
alempi korkeakoulututkinto	☐	☐
ylempi korkeakoulututkinto	☐	☐
täydennyskoulutus	☐	☐
jatkotutkinnot (lisensiaatin tutkinnot ja tohtorin tutkinnot)	☐	☐
muu, mikä?	☐	☐

Kenelle tarjoamanne koulutus on suunnattu?

	Yleinen hankintakoulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus
Tutkintoon valmistavana koulutuksena päätoimisille opiskelijoille	☐	☐
Tutkintoon valmistavana koulutuksena jo työelämässä toimiville	☐	☐
Täydentävänä opintoina jo työelämässä toimiville	☐	☐

Kenelle tarjoamanne koulutussisällöt ovat ensisijaisesti suunniteltu?

	Yleinen hankintakoulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus
Henkilölle, joka tekee julkisella sektorilla hankintoja	☐	☐
Henkilölle, joka tekee yksityisellä sektorilla hankintoja	☐	☐
Henkilölle, joka ei tee hankintoja, vaan opiskelee hankintaosaamista, jotta pystyisi tarjoamaan yrityksensä palveluita menestyksellä kilpailutuksissa/hankinnoissa	☐	☐
Jokin muu vaihtoehto, mikä?	☐	☐

Kuinka laajasta opintokokonaisuudesta on kyse?

Merkitse laajuus opintopistemääränä numeraalisena arvona.

- Yleinen hankintakoulutus _____
- Julkisia hankintoja koskeva koulutus _____

Jos koulutus valmistaa tutkintoon, mihin tutkintoihin opiskelija voi teillä valmistua?

- Yleinen hankintakoulutus _____
- Julkisia hankintoja koskeva koulutus _____

Missä opetusmuodossa on tarjoamanne koulutuksen pääpaino?

(älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)

	Yleinen hankintakoulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus
Lähiopetuksessa	☐	☐
Verkko-opiskelussa	☐	☐
Monimuoto-opetuksessa	☐	☐
Töissä tapahtuvassa oppimisessa	☐	☐

Kuinka monta läsnäolopäivää toteutus tyypillisesti kattaa?

(älä huomioi korona-ajan erityisjärjestelyjä)

Merkitse läsnäolopäivien määrä numeraalisena arvona.

- Yleinen hankintakoulutus _____
- Julkisia hankintoja koskeva koulutus _____

Millä koulutus-/osaamistaustalla koulutukseenne tarjoajat toimivat?

Aihepiiriin liittyvä kokemus ja osaaminen:

- Yleinen hankintakoulutus _____
- Julkisia hankintoja koskeva koulutus _____

Millä eri kielillä hankintaosaamisen koulutusta tarjotaan?

	Yleinen hankintakoulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus
suomi	☐	☐
ruotsi	☐	☐
englanti	☐	☐
muu, mikä?	☐	☐

Mitä seuraavista hankintaosaamiseen liittyvistä (mahdollisista) koulutussisällöistä opetuksenne kattaa merkittävässä määrin?

	Yleinen hankinta-koulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus	Koulutussisältöemme ei sisällä merkittävässä määrin
Hankintoja koskeva lainsäädäntöosaaminen	☐	☐	☐
Hankintojen toimintaympäristö (toimijat ja yhteiskunnalliset tavoitteet)	☐	☐	☐
Hankintojen johtaminen (strategisen tason osaaminen ja näkemys)	☐	☐	☐
Hankintojen kehittäminen organisaatiossa (taktinen osaaminen)	☐	☐	☐
Hankintaprosessien hallinta (operatiivinen osaaminen)	☐	☐	☐
Onnistuneet hankinnat organisaation liiketaloudellisen menestyksen tukena	☐	☐	☐

Mitä hankintakoulutukseenne vielä tarkemmin sisältää?

	Yleinen hankinta-koulutus	Julkisia hankintoja koskeva koulutus	Ei sisällytetty koulutukseen
Hankintojen strateginen johtaminen	☐	☐	☐
Hankintalaki	☐	☐	☐
Kokonaiskustannusajattelu ja sen soveltaminen	☐	☐	☐
Hankinnan valmistelu	☐	☐	☐
Hankinnan kilpailuttaminen	☐	☐	☐
Hankintapäätösten analysointi ja kehittäminen	☐	☐	☐
Hankintojen onnistumisen mittaus ja arviointi	☐	☐	☐
Sopimusosaaminen	☐	☐	☐
Hankintaorganisaation osaaminen ja kehittäminen	☐	☐	☐
Toimittajayhteistyö, arviointi ja kehittäminen	☐	☐	☐
Hankintojen ulkoistaminen	☐	☐	☐
Erilaiset kumppanuussuhteet ja hankintaverkosto	☐	☐	☐
Kestävyys hankinnoissa	☐	☐	☐
Innovatiiviset hankinnat	☐	☐	☐

Mihin valtiovarainministeriön (Hankinta-Suomi -toimenpideohjelman) pitäisi julkisten hankintojen koulutuksen kehittämisen ensisijaisesti keskittyä?

Onko riittävää, että hankintaosaamista opetetaan korkeakoulutasolla vai tulisiko opetus ulottaa myös toiselle asteelle ja/tai perusopetukseen?

- Korkeakoulutaso riittää
- Aihepiirin opetuksen laajentaminen toiselle asteelle olisi tärkeää
- Aihepiirin opetuksen laajentaminen perusopetuksen piiriin olisi tärkeää (esim. yhteiskuntaopin teemoihin sisältyen)

Tullaanko koulutusohjelmassanne huomioimaan julkisten hankintojen tema myös kehittyvänä tieteenalana, esim. kannustamalla opiskelijoita harkitsemaan opitun osaamisen hyödyntämistä myös tutkijanuralla?

- kyllä
- ei

Perustelut

Avoin palaute kyselystä

Onko organisaatiossanne muita hankintakoulutuksesta vastaavia tai sitä opettavia henkilöitä, jotka voisivat vastata kyselyyn?

Ystävällisesti pyydämme jakamaan oheista linkkiä heille vastaamista varten:
https://innolinkresearch.eu.qualtrics.com/jfe/form/SV_7aOTzmVZINqvgay

Vastausaikaa on 5.11.2021 klo 15 saakka.

Kiitos jo etukäteen!

LIITE 3. KESKUSTELUTILAISUUKSIEN MUISTIINPANOT

(kirjoitettu kiteytyksinä käytetyistä puheenvuoroista)

Keskustelunaihe 1: Miten hyvin nykyinen hankintakoulutuksen tarjonta kohtaa julkisissa hankintatehtävissä toimivien osaamistarpeet?

- Perehdytysajat erittäin pitkiä.
- Hankinnat suhteessa luottamusmiesorganisaatioon – millainen tietotaitotaso siellä? Koulutuksen suuntaaminen sinne?
- Selkeät maininnat mitä koulutusta vaaditaan missäkin hankinnan toimenkuvissa.
- Yksilöllinen tausta merkitsee, usein on urakehityksen kautta jouduttu hankintatehtäviin.
- Hankintalaki painotus julkisella puolella vs. yksityisen hankintatehtävät, ei lainsäädäntöfokusta.
- Pitäisi olla listaus hankintakoulutuksista mitä on tarjolla opetuskaudella 2021–22.
- Osaamisen koulutusta tarvittaisiin ainakin elinympäristökunnostuksia, luontoinventointeja kilpailutetaan (mm. Helmi-elinympäristöohjelma).
- Osaamistarve vaihtelee hirveästi, osa tarvitsee hankintalakiosamaista, pitkään tehneet tarvitsisi uudenlaista osaamista, mm. palvelumuotoiluosaamista - ymmärrettäisiin mitä ollaan hankkimassa.
- Tulosten valossa yllättävän huonosti kohtaa koulutus ja osaaminen.
- Toivottaisiin periaatepäätöstä tai tulisi hankintapassi, olisi verkossa koulutus, jossa olisi eri tasoisia moduuleita ja olisi 24/7 saatavilla.
- Hankintoja osaavissa organisaatioissa saattaa sokeutua muun toimintakentän ja osaamistarpeille. Hanselilla mm. YouTube-kanava, jossa perehdytystä.
- Hirveen kalliita koulutukset, jotka aiemmin olleet, voisiko olla koulutuskeskittymiä tai erityisammattitutkintoja (ks. tekstikentästä).
- Tarvitsisi spesifistä koulutusta, tilauskoulutuksia saa, jotka työnantaja maksaa (erityisosaamisen joutuu työnantaja maksamaan).
- Julkisten hankintojen neuvontayksikkö on ollut erittäin hyviä parin tunnin sessioita, mm. markkinaoikeuden tapauksia.
- Kaipaisi sopimusoikeutta ja vaikeampia tapauksia. Soveltamista ja ongelmia.
- Koulutus on todella hajautunutta, yhtenäisiä koulutuspolkuja olisi tärkeitä luoda tutkinnon jälkeen ja eri tasoille (pienhankinnat, kansalliset yms.).
- Yliopistopuolelta hyvää hankintakoulutusta ja ohjaa myös nuoria ihmisiä hankintakoulutusten pariin. Mikäli henkilö on rekrytoitu muualta, hänelle hankintakoulutuksen saaminen joudutaan ostamaan tai kouluttamaan itse. Lisäkouluttaminen henkilöstölle, joka hakeutuneet julkisten hankintojen tehtäviin olisi tärkeää.
- Itse pitää seurata mistä koulutuksia saa. Organisaatiossa ei ole suunnitelmallisuutta tai rytmitystä tietojen päivittämiseen, itse täytyy seurata mistä tietoa saa ja mikä koulutus olisi tarpeen milloinkin, ei tule ulkoa ohjausta.
- Hankintakoulutuksen kenttä on sirpaleinen ympäri Suomea. Aika paljon koulutusta perusteisiin, mutta kaipaisi syventävää lisäkoulutusta amk- tai yliopistotasolle. Alasta ja kirjallisuudesta hankala saada tietoa. Ostotoiminta yksityisellä sektorilla on hyvin erilaista kuin julkisella sektorilla, koska hankintalaki sitoo tekemistä. Miksi julkiset hankinnat koetaan niin vaikeiksi, olisi hyvä terävöittää.
- Mikäli haluaa syventävää koulutusta omaan ammattitaitoon, niin täytyy itse etsiä. Yksi ryhmä, joille toivoisi erilliskoulutusta on eri rooleissa hankintojen kanssa työskenteleville, jonkinlainen jako koulutustasolle olisi tärkeää.

- Projekteihin liittyy usein jonkin sortin hankintaa (pienhankintaa, EU-tasoa, riippuen tilanteesta). Virastosta tietynlaista tukea, mutta koko organisaatiolle, aina joka yksittäistapauksessa pitää aloittaa alusta. Koulutukselle ei myöskään ole juurikaan aikaa. Videokoulutuksista saatavan tiedon soveltaminen on haastavaa. Toivoisi, että saisi täsmäkirjallisuutta, johon voisi itse tutustua, nyt tuntuu, että on epämukavuusalueella, kun ei tee hankintoja päätyönään (tunteja perehtymiseen ei ole riittävästi; peruskoulutus hankinnoista työnkuva aloitettaessa olisi tarjolla heti alussa, jos mahdollisuus että työnkuva liittyy mitenkään hankintoihin).
- Liiketoimintaosaamisen lisääminen, hankintaprosessivaiheessa miten voidaan vaikuttaa esim. toimittajariskeihin, liittyen esim. kokonaiskustannuksiin. Substanssiosaajille tarvittaisiin koulutusta myöskin.
- Kun on tuoreeltaan rekrytoitu, todettu että oikeastaan vain juristitautalla rekrytoidut tukevat hankintaosaamista, muut ovat työssä oppimisen pohjalla tai tarvitsee koulutusta.
- Koulutustarjonnan pirstaleisuus on totta, kaivataan tutkintoon johtavaa koulutusta, ei vain pieniä opintokokonaisuuksia. Koulutusta on saatavilla hyvin paljon, tasosta ei välttämättä aina ole varmuutta. Hankintalaki korostuu tehtävissä, hankintalaki ohjaa ja se täytyy tuntea ja osata, esim. hankintajuristi tukena hyvä asia.
- Koulutuskentässä pitäisi olla ihan oma ammattitutkinto julkisesta hankintatoimesta. Nykyään täytyy tehdä paljon omatoimista kouluttautumista. Kansallisella tasolla kannattaisi perustaa julkisten hankintojen yhteistyöfoorumi, operatiivisen tason toimijoille. EU-tason koulutusyhteistyötä eri julkisista hankinnoista kannattaisi aloittaa myös. Virkamiesvaihtoa olisi hyvä aktivoida myös muiden EU-maiden kanssa. Miten saataisiin toimittajakentälle opetusta julkisista hankinnoista. Onko julkisista hankintatoimesta tehty tutkimusta? Pitäisi lisätä yliopistotason tutkimustietoon perustuvaa koulutusta.
- 1) Osaamistarve, tarvittaisiin varsinkin suuriin hankintoihin lisää kestävään kehitykseen liittyvää osaamista; työvälitteet ja kirjallisuus pirstaleista. 2) Kommentti koulutuskeskusteluun, esiin nostettu julkisen hankintojen tutkinto, voisi olla liian yksipuolinen; toimenkuva on haastava ja vaatii monipuolista osaamista. Ollaan jo aika hivin koulutettuja, koulutustaso on hyvä, hankintalain prosessiin saa tukeakin; jos ruvetaan ajamaan kapeaan putkeen voi tulla liian yksipuoliseksi.
- Sote-puolen käytännönäkökulma, substanssiosaaja ja hankintaosaaja asuvat samassa persoonassa; koulutuksen näkökulmasta haasteellista, vaikea löytää kouluttajaa, joka hallitsee sekä substanssin että hankintalainsäädännön. Yksittäisen hlön ja tiimin osaamista hankala erotella, tärkeä että tehdään tiimissä.
- Julkisen hankinnan koulutus näyttää pitkälti perustuvan hankintoja pohjustavaan aikaan, toivoisi fokusta myös sopimuksen aikaiseen aikaan. Koulutus tulisi olla koko hankintaprosessille, suunnittelusta alkaen, sopimuksen päättämiseen.
- Kouluissa saadaan perusosaaminen, niin yksikin kurssi riittäisi julkisista hankintaosaamistarpeista. Kun parikymppinen nuori on koulussa niin ei tiedä vielä päätykö hankinnan ammattilaiseksi, painotus parempi työn ohessa tapahtuvaan koulutukseen.
- ICT-hankintoihin liittyvää koulutusta on hyvin vähän saatavilla. Toimiala on monipuolinen ja tekninen, niin tarvittaisiin lisää koulutusta, helpottaisi hankintojen tekemistä ja sopimusten laatimista. Koulutukset ovat vähän liian perusjuttuja ja yleistasoisia, kaikki syvällisempi uuden oppiminen täytyy tehdä itse. Koulutuksissa olisi hyvä olla samanhenkisiä ihmisiä läsnä, jotka painivat samojen ongelmien kanssa.
- Erittäin suuri vahvuus hankintojen tekemisessä, kun on ollut aiemmin itse tarjoamassa, mutta myös toimittajia pitää kouluttaa vastaamaan oikein julkisiin kilpailutuksiin.
- Ollaan käytetty esim. PTC:n ICT-teeman koulutuksia, ovat olleet hyviä.
- Kohdennettumpia teemakohtaisia julkisen hankinnan koulutuksia tulisi olla.

- Teemakohtaisella kouluttamisella enemmän tarvetta valmisteluvaiheessa, syventävää kurssia, jolla voisi ottaa uuden hankintakategorian haltuun. Erikoistumisajattelu nousee.
- Osin substanssiasiantuntijan ja hankinta-asiantuntijat roolit menevät jo päällekkäin.
- Esim. terveydenhuollossa tarvitaan tieteellinen näyttö, jota pitäisi pystyä vertaamaan esim. kustannustehokkuuteen, tällaisten pisteyttäminen, laskeminen, huomioiminen ei voi olla perustason hankintakoulutuksella hallussa. Terveydenhuollon ammattilainen ei voi vastata hankintakriteereiden pisteytyksestä.
- Myös substanssiosaajien koulutuksiin (etenkin julkisella sektorilla) olisi hyvä tuoda mukaan hankintakoulutusta. Jos substanssiosaajalla on peruskäsitys siitä mitä julkinen hankintalaki tuo, se helpottaa hankinta-asiantuntijan työtä merkittävästi.

Keskustelunaihe 2. Tuleeko julkisen sektorin hankintaosaamisen tarpeita huomioida jatkossa eritellymmän koulutussisältöjen suunnittelussa? Esim. lainsäädäntöosaaminen vaikuttaa nousevan tuloksissa esiin.

- Ensin pitäisi olla perusteet (hankintalaki (ml. menettelyt), kilpailutusprosessi, elinkaariajattelu, sopimusasiat) sen jälkeen parasta oppimista on oikeustapausten läpikäyminen (riittää niitä niin paljon, että saa vaikka viikkotason koosteet).
- Perusasioitten lisäksi, hankintastrategiasta nousee esiin: neuvottelutaidot (mm. innovatiiviset hankinnat vaativat tätä).
- Projektipäällikkötaidot ja projektiosaamista.
- Ainakin palveluhankinnoissa asiantuntemuksen hankitaan sellaista tuotetta, josta ei ole talon sisällä ymmärrystä, nousee määrittelyn vaikeus esiin.
- Kun yksityisellä sektorilla hankitaan niin molemmat osapuolet samanlaisessa asemassa, molemmalla tavoitteena edistää omaa liiketoimintaansa; julkisissa hankinnoissa vain toisella. Neuvottelutaitoja voidaan laajentaa myös siihen, että myyjäosapuolet voivat suunnata myös vaikutustoimintaansa esim. luottamustoimessa toimiviin henkilöihin. Vaikuttamistoiminta on tärkeä olla mukana näkökulmana koulutuksessa.
- Miten voidaan vaikuttaa hankinnoilla sosiaalisiin, työllistämisen parantamiseen ja ympäristönäkökohtiin, tätä julkisella puolella vahvemmin esillä. + Taloudellisen vastuun näkökulmat. Erityisen tärkeitä julkisella puolella.
- Ei olisi tarpeen eritellysti julkisten hankintojen koulutus vaan yleisemmin, esim. kustannustehokkuutta ei tulosten valossa osata niin vahvasti huomioida.
- Kilpailutuksiin liittyy yleensä muitakin lainsäännöllisiä asioita kuin hankintalaki, rinnalla on muitakin kuten julkisuuslaki ja esim. kuntien omat ohjeistukset; aika paljon hankintojen luonne vaikuttaa huomioitaviin säännöstöihin. Kilpailutukset ovat usein kaikki vähän räätälöityjä hankintoja.
- Palvelualueiden substanssiosaajat voivat vastata kilpailutuksista itse (ei keskitettyä hankintatoimea), hankinta on väline, jolla tuottaa palvelua, jota kunta tarvitsee. Näihin koulutettaessa olisi tärkeää olla myös hankintaosaamisen koulutusta, sopimusasiat ja työn ohjaaminen (nämä ovat osa substanssiosaajan työtä). Teknisellä puolella voisi olla vahvemmin esim. valinnaisena tarjolla. Resurssit ovat spesifejä kullekin yksikölle / organisaatiolle (eri kokoisia).
- Kestävän kehityksen teemat, mitä käytännössä tarkoittavat julkisissa hankinnoissa. Sopimusten hallinnointiin ja sopimusjuridiikkaan yleispätevä koulutus; myös sopimuksen aikaiseen toimintaan. Koulutukseen käytettävät varat julkisorganisaatioissa ohjaavat, koulutusten hinnat ovat usein kalliita. Esim. korkeimman oikeuden ja markkinaoikeuden tuoreet päätökset vaikuttavat monen hankintatoimen osaajan töihin, nämä olisi tärkeä saada matalalla kustannuksella jakoon.

- Mietitään mieluummin mitä tarpeita julkisten jo olemassa olevien koulutusorganisaatioiden kehittämiseen, maksuttomien koulutustarjontojen kehittämiseen. Tarvitaan monipuolista osaamista, ei vain hankintalakiosaamista.
- Koulutusta tarvitaan vasta työn aikana niin siihen voisi innostua silloin paremmin kuin esim. insinöörikoulutuksen osana. Pieniä kursseja etsitty, mutta oikeiden ääreen haastava löytää.
- Mitä minun pitää osata, jotta voin toimia substanssihenkilönä/-asiantuntijana – koulutusta on pidetty; hyvin positiivinen vastaanotto. Mitä työntekijän tulee tietää tai mitä häneltä voidaan kysyä hankinnan yhteydessä. Substanssin puolelta pitäisi saada innokkaita henkilöitä osallistumaan hankintojen suunnitteluun.
- Pienemmät kunnat, tullaan hyvinvointialueissa tilanteisiin, joissa pitää kilpailuttaa sotessa asioita, joita ei koskaan ole tarvinnut kilpailuttaa. Kilpailutusten määrä tulee nousemaan, tähän tulisi varautua. Koulutusta ja tietoisuutta tulevaan tarvitaan.
- ICT-hankinnat, vaikeaa löytää kokeneita osaajia. Nyt tullut juristitoimistoja, jotka erikoistuneet tähän, mutta kallista; toisaalta voidaan ottaa konsultti siihen, joka on tehnyt yksityiselle puolelle hankintoja, jolloin oma porukka joutuu tekemään tuplatyön, kun konsultti tuo yksityispuolelta. Miten onnistut julkisella puolella ICT-hankinnoissa?
- Tutkintotasolla tyypillisimmin pitäisi saada peruskäsitys, jonka perusteella pystyy hankkimaan lisäosaamista.
- Julkisen hankintojen erityispiirteitä voisi tuoda esiin täydentävissä koulutuskokonaisuuksissa.
- Miten paljon pitää olla spesifiä ja yleistä koulutusta riippuu koulutuksen tavoitteista; julkishankintojen puolelle tarvittaisiin varmasti osin juuri siihen koulutettuja osaajia. Myös kaupallista näkökulmaa pitäisi olla.
- Vuorovaikutustaidot ja kyky kommunikoida omien huippuasiantuntijoiden kanssa on myös näkökulma, jossa koulutusta tarvitaan.
- Mm. julkiset hankinnat tradenomeille –täydennyskoulutus Metropoliasissa. Koulutusta löytyy, kun osaa hakea. Insinööreille myös.
- Tutkintokoulutukset myös jo työelämässä oleville.
- Strateginen perspektiivi koko julkiseen hankintaan. Toimintaympäristön erottaminen yksityissektorista, ja myös verkostoituminen keskeistä.
- Hankinta-Suomen tiimoilta julkinen portaali, johon kaikki julkista hankintaosaamisen koulutusta tarjoavat tahot voisivat laittaa näkyville tarjontaa yhteen sijaintiin.

Keskustelunaihe 3. Miten strategisen hankintaosaamisen (mahdollisesti myös taktisen) ja operatiivisen hankintaosaamisen eriävät osaamisprofiilit pitäisi jatkossa huomioida julkisen sektorin hankintaosaamisen kouluttamisessa?

- Ei tarvitse erottaa yliopistokoulutuksessa, mutta työn ohella tapahtuvassa voi erottaakin. Hankintaosaajan urapolku alkaisi operatiiviselta tasolta ja kokemuksen karttumisen myötä kohti strategisempia työtehtäviä.
- Hankintoihin liittyvien perusosaamisen lisäksi, jotta pystyy hankintoja analysoimaan (spend-analyysia, ABC –työkaluosaamista, ainakin miten luetaan, vaikka ei itse osaisikaan laatia niitä), näitä voisi olla jaettuna jossain paikassa ja opastusta/ohjeistusta miten niitä käytetään.
- Tärkein strateginen kysymys on, tuotetaanko palvelut itse vai hankintaanko ulkoa.
- Hankkimalla saadaan halvemmalla kustannusrakenteella? Hankinta: miten vaikuttaa laatuun, jota kunta yrittää tuottaa. Vaikuttaa että strategista osaamista puuttuu kunnista, strateginen ote tulisi ehdottomasti näkyä koulutuksessa.

- Strateginen osaaminen voisi olla erillisenäkin koulutuksena, strategian laatijoille riittää yleisperiaatteiden ymmärtäminen. Pitää ymmärtää hankintojen vaikutuksia, esim. suhteessa strategisiin tavoitteisiin. Päättävillä tahoilla ei välttämättä ole aina operatiivisen osaamisen urapolkua takana.
- Julkisten hankintojen tärkeyttä ja miten isot rahat pyörii ja miten isoja säästöjä voi saada, julkisuutta pitäisi saada ja pitää asiaa tiedossa ja nostaa tietoisuutta (esim. osaava hankkija –merkki).
- Jotta hankintaosaaminen kasvaa hankinta-asiantuntijoiden parissa ja jotta sinne saadaan arvostusta (mitä vaikuttavuutta voidaan saada), asian viemistä johtotasolle täytyy lisätä, jotta strateginen ymmärrys hankintatoimen merkityksestä vahvistuu, näin saadaan vaikuttavuutta enemmän.
- Jotta operatiivinen hankintaso voi onnistua niin tarvitaan johdolle ymmärrystä, miten hankinta toimii ja Keinolla ollut strateginen kurssi, joka ollut hyvä.
- Kunnan johtotasolle tulisi saada ymmärrystä hankinnoista ja minkä verran sitä voidaan saada mm. elinvoimaa kunnalle. Sekä virkamiesjohto ja poliittinen johto.
- Organisaatioiden strategioissa puhutaan eri teemoista, unohdetaan usein, että julkinen hankintatoimi toteuttaa strategisia tavoitteita; tiedolla johtamisessa hankintatoimia on myös äärimmäisen hyvä esimerkki tähän.
- Vaiheet ja prosessit lautakuntaehdotuksen / -päätyksen taustalla eivät avaudu päättäjille, pitäisi avata millainen kilpailutusprosessi on.
- Molempia tarvitaan, osaamistarve voi keskittyä operatiiviseen, toisella voi olla strategisempi osaamistarve; tämä on osa teemoittain jäsennettävää koulutuksen tarjontaa, ei kaikille kaikkea.
- Jotain räätälöityvyyttä tarvitaan, onko tutkintotasolla vai pienempää.
- Työmotivaatio ja työssä viihtyminen kasvaa, kun ymmärrys ja merkitys kasvaa, vaikka tekisikin operatiivista työtä niin ehdottomasti myös strategista ja taktista näkökulmaa.
- Molempia tarvitaan, mutta riippuu missä roolissa hankintaprosessissa, painotus riippuu siitä.
- Strategisen puolen ja alemman tason koulutus, strateginen osaaminen liiketoiminnan kehittämistä, innovoimista. Lisäksi läpäisyperiaate on tärkeä, että strateginen hankintaosaaminen pitää ymmärtää myös alemmalla tasolla.
- Hankinnoilla toteutetaan monia strategisia tavoitteita, siksi operatiivisella pitäisi olla ymmärrys strategisista tavoitteista.
- Joissain hankintayksiköissä luovuttu hankintastrategiasta ja leivottu sisään strategia toimenpidetasolle esim. kategorioittain.
- Pitäisikö myös poliittisilla päättäjillä olla myös vankempi ymmärrys teemasta.
- Muita esiin nousseita näkökulmia:
- Annettaisiin lupaa ja resursseja kouluttautua.
- Ristiriita aiheen merkittävyyden / laajuuden ja osaamistason (valmiudet) välillä.
- Hyvä käytännön tapa on mennä oppimaan toiseen organisaatioon.
- Substanssiosaamisen ja hankintaosaaminen, molempia tarvitaan.
- Toisen asteen koulutuksessa, hankintarengas, julkisen alan toimija voisi yrittää vertaistuen aktivointia ja saada saman tarpeen osajien tapaamisiin ja siitä jäisi yhteisö Teams-keskusteluihin tms.
- Julkisen ja yksityisen sektorin välinen muutos viimeisen 10v aikana; lobbariorganisaatiot. Lobbariorganisaatioiden hyväksikäytöstä ei tahdo viritä keskustelua. Tällaisten organisaatioiden merkitys yhteiskunnallisesti on ongelmallinen, mm. läpinäkyvyys.
- Pienet hankintayksiköt huomioon, kun keskustellaan mm. hiilineutraalius asioista; jos ei ole resursseja niin voisiko jollakin tavalla tehdä yhdessä. Miten huomioidaan pienet hankkijat (ei vain pienhankinnoissa)?
- Kunkin osajan omalle polulle saatava oikean tasoista koulutusmateriaalia.

